

Merja Laurikainen

YRITYSSANEERAUS JA SEN VAIKUTUKSET ULOSOTTOON

Liiketalouden koulutusohjelma

2014

YRITYSSANEERAUS JA SEN VAIKUTUKSET ULOSOTTOON

Laurikainen, Merja
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Helmikuu 2015
Ohjaaja: Lehtonen, Suvi
Sivumäärä: 89
Liitteitä: 1

Asiasanat: yrityssaneeraus, maksukyvyttömyys, ulosotto

Opinnäytetyössä tutkittiin yrityssaneerauksen ja ulosoton vaikutusta toisiinsa. Maailmanlaajuisen taloudellisen ahdinkotilanteen vuoksi yritysten maksuvaikeudet ovat lisääntyneet, jonka seurauksena yrityssaneerausten määrä on lisääntynyt. Yrityssaneeraus vaikuttaa omalta osaltaan myös ulosoton toimintaan. Työn tarkoituksena oli hakea yrityssaneerauksen ja ulosoton yhtymäkohdat ja esitellä niiden vaikutus käytännön toimiin ulosotossa.

Teoreettinen viitekehys koostui kolmesta eri osa-alueesta, jotka olivat yrityssaneeraus, ulosotto ja yrityssaneerauksen oikeusvaikutukset. Opinnäytetyö perustui teoriaosion osa-alueiden takana olevaan lainsäädäntöön, jonka pohjalta aiheita alettiin avata. Työssä käytettiin esimerkkeinä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä, joilla teoriaa selkeytettiin käytännön esimerkkien kautta.

Yrityssaneeraus esiteltiin kokonaisuudessaan ja siitä esiteltiin kaikki prosessin vaiheet. Ulosoton prosessiin tutustuttiin pääpiirteissään ja lopuksi huomioitiin erikseen yritysvelalliset ja niihin olennaisesti liittyvät ulosoton toiminnot. Opinnäytetyön ydin kiteytyi yrityssaneerauksen oikeusvaikutuksiin, joiden mukaan ulosoton toimet ohjautuvat yrityssaneerauksen aikana. Oikeusvaikutukset perustuvat lakiin, jossa on määritelty erinäisiä kieltoja, joilla pyritään vaikuttamaan yrityksen maksukyvyntä parantamiseen yrityssaneerausprosessin aikana.

Opinnäytetyön tutkimusosion tutkimus tehtiin laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna ja haastateltaviksi valittiin Länsi-Uudenmaan ulosottovirastosta yksi kihlakunnanulosottomies ja yksi toimistohenkilöstöön kuuluva henkilö. Haastateltavilla oli toisistaan erilainen ulosoton työkokemus ja työnkuva, jonka vuoksi molempaa henkilöstöryhmää tuli haastatella. Teemahaastattelun runkona toimivat seuraavat aihealueet: haastateltavan tausta, yrityksen maksuvaikeudet, yrityssaneerausmenettely, yrityssaneeraus ja ulosotto, saneerausohjelman maksuohjelma, periminen maksuohjelman perusteella sekä hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä. Haastattelut suoritettiin kasvotusten ja tuloksien perusteella kirjoitettiin opinnäytetyön tutkimusosio. Tutkimuksesta selvisi, että yrityssaneerauksen vaikutukset ulosoton toimintaan oli pääsääntöisesti tiedossa. Haastatteluiden pohjalta laadittiin ohjelistaus ulosotossa työskenteleville virkamiehille niistä toimenpiteistä, joita yrityssaneerauksen alkaminen aiheuttaa.

CORPORATE RESTRUCTURING AND ITS IMPACT ON ENFORCEMENT

Laurikainen, Merja

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration

February 2015

Supervisor: Lehtonen, Suvi

Number of pages: 89

Appendices: 1

Keywords: corporate restructuring, insolvency, enforcement

This thesis examines the corporate restructuring and the enforcement and their impact on each other. The global economic situation has increased the companies' payment difficulties and because of that the amount of corporate restructuring has increased. Corporate restructuring has also an influence on the enforcement activities. The purpose of this thesis was to find the connection between the corporate restructuring and the enforcement and to show how the corporate restructuring impacts on the activities in the enforcement office.

The theoretical framework consists of three different areas: corporate restructuring, enforcement and the legal effects of the corporate restructuring. The thesis was based on the legislation behind these areas. Some decisions of the Supreme Court were used to show how the theory can be clarified through practical examples.

The process of corporate restructuring and the enforcement process were presented. Corporate debtors and the enforcement actions related to corporate debtors were also explained. The focus of this thesis was to show how the legal effects of the corporate restructuring effects on the daily activities in the enforcement office. The legal effects of the corporate restructuring are based on the Finnish law, where there are defined particular prohibitions which are supposed to improve the company's ability to pay bills during the process of corporate restructuring.

The research was conducted through qualitative research method. Interviews were made as a theme interview and because of different job descriptions there was interviewed one bailiff and one office secretary from Western Uusimaa enforcement office. The frame of the interview consists of the following topics: the background of the interviewee, company's financial difficulties, the procedure of corporate restructuring, corporate restructuring and enforcement, the payment schedule of corporate restructuring, collecting payments based on the schedule of the corporate restructuring and the government bill about the debt adjustment of private entrepreneur. The research of the thesis was based on the given results. The research showed that the corporate restructuring and its impact on the enforcement actions were generally known. As a conclusion there was made a manual for the officials working in the enforcement office about the actions which needs to be done when the corporate restructuring begins.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT.....	8
2.1	Kohteena olevan ongelman kuvaus	8
2.2	Opinnäytetyön taustaa.....	9
2.3	Opinnäytetyöongelma	9
2.4	Teoreettinen viitekehys	10
2.5	Käytettävät menetelmät	11
2.6	Aineiston kerääminen	12
2.7	Aikataulu.....	12
2.8	Keskeiset käsitteet.....	13
3	YRITYSSANEERAUS PÄHKINÄNKUORESSA.....	13
3.1	Yritystoiminta	13
3.2	Maksukyvyttömyyden synty ja vaikutukset.....	14
3.3	Mikä on yrityksen saneerausmenettely?	15
3.4	Lainsäädäntö	16
3.5	Edellytykset.....	17
3.6	Esteet.....	18
3.7	Prosessi	20
3.8	Hakemus	22
3.9	Selvittäjä ja velkojen järjestely	23
3.10	Velkojatoimikunta.....	26
3.11	Saneerausohjelma ja sen vahvistaminen.....	27
3.12	Saneerausohjelman toteuttaminen	29
3.13	Raukeaminen.....	30
3.14	Yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestely	30
3.15	Vapaaehtoinen saneeraus	32
4	ULOSOTTO PÄHKINÄNKUORESSA.....	33
4.1	Mikä on ulosotto?	33
4.2	Lainsäädäntö	34
4.3	Ulosoton tavoitteet ja pääperiaatteet	34
4.4	Ulosottorekisteri.....	35
4.5	Ulosottoeruste	36
4.6	Täytäntöön pantavat velvoitteet.....	37
4.7	Ulosottoasian vireilletulo	38
4.8	Ulosmittaus	39
4.8.1	Maksukielto	40
4.8.2	Ulosmittauksen kohde	40

4.9	Yritys ulosottovelallisena.....	42
4.9.1	YTJ	43
4.9.2	Harmaa talous	44
4.9.3	Yhtiömiesten vastuu yhtiön veloista	45
4.9.4	Velan vanhentuminen.....	46
4.9.5	Ulosmitattavan omaisuuden etsiminen.....	47
4.9.6	Tiedonantovelvollisuus.....	48
4.9.7	Yrittäjän elinkeinotulon ulosmittaus	49
5	YRITYSSANEERAUKSEN OIKEUSVAIKUTUKSET	49
5.1	Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset	49
5.2	Vastuunalaisen yhtiömiehen vastuu.....	52
5.3	Maksukielto.....	54
5.3.1	Poikkeukset maksukiellosta.....	56
5.4	Vakuudenasettamiskiello	58
5.5	Perintäkielto	58
5.5.1	Poikkeukset perintäkiellosta.....	60
5.6	Ulosmittauskielto ja muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden kielto	61
5.7	Turvaamistoimenpiteiden kielto	63
5.8	Väliaikaiset kiellot	63
5.9	Suhde konkurssiin.....	64
5.10	Vaikutukset tietyissä erityistilanteissa	66
5.11	Vahvistetun maksuohjelman oikeusvaikutukset.....	67
6	TUTKIMUS	68
6.1	Länsi-Uudenmaan ulosottovirasto	68
6.2	Laadullinen tutkimus	68
6.3	Haastattelun toteutus.....	70
6.4	Vastausten analysointi	71
6.5	Yrityssaneerauksen vaikutukset kihlakunnanulosottomiesten töihin	72
6.6	Yrityssaneerauksen vaikutukset toimistohenkilöstön töihin.....	76
6.7	Yhteenveto yrityssaneerauksen vaikutuksista ulosoton toimintaan.....	80
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	82
	LÄHTEET	85
	LIITTEET	

SYMBOLI- JA TERMILUETTELO

Insolvenssimenettely: Insolvenssimenettelyllä tarkoitetaan maksukyvyttömyysmenettelyä. Menettelyn avulla velkojalla on mahdollisuus saada velalliselta suoritus pakko-toimin, jos velallinen on vapaaehtoisesti jättänyt suorituksen tekemättä. Velkavastuun toteuttamista insolvenssimenettelyn avulla kutsutaan pakkotäytäntöönpanoksi. (Koulu & Lindfors 2010b, 24-25.)

Rehabilitaatio: Rehabilitaatiolla tarkoitetaan maksukyvyyn palauttamista. Siinä velallisen omaisuuteen ei puututa, vaan maksukyky pyritään palauttamaan velkavastuun pienentämisellä. Velallinen kykenee selviytymään veloistaan ilman, että hän menettää omaisuutensa. Tällaista velkavastuun suhteuttamista velallisen maksukykyyn sanotaan velkasaneeraukseksi. (Koulu & Lindfors 2010a, 15.)

Ulosotto: Ulosotto on pakkotäytäntöönpanoa, joka kohdistuu velallisen tuloon ja omaisuuteen. Ulosoton toimenpiteiden käynnistämiseksi tarvitaan hakijan täytäntöönpanopyyntö sekä hakijan saatavan määrittävä ulosottooperuste. Ulosottoerinnässä ulosottomies tutkii, onko velallisella sellaista omaisuutta, jolla saatava voidaan maksaa. Tavallisimmin kyse on rahasaatavien perinnästä. (Lindström 2011, 356.)

Ylivelkaantuminen: Ylivelkaantunut henkilö ei kykene enää maksamaan takaisin saamiaan luottoja, jolloin hänestä voidaan käyttää sanaa maksuhäiriöinen. Tavallisessa velkaantumisessa olemassa olevaa velkaa maksetaan sovitusti, ylivelkaantumisessa tähän ei enää kyetä. (Koulu & Lindfors 2013, 9.)

Yrityssaneeraus: Yrityssaneerauksessa taloudellisissa vaikeuksissa olevan velallisen elinkelpoista yritystoimintaa pyritään tervehdyttämään tuomioistuimen määräämällä saneerausmenettelyllä. Velallisen tilapäinen maksukyvyyn menetys pyritään palauttamaan velkoja leikkaamalla ja järjestelemällä. (Pinomaa 2009, 13.)

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on yrityssaneeraus ja sen vaikutukset ulosottoon. Aiheeksi tämä valikoitui osittain opinnäytetyön tekijän työn vuoksi. Toimin perintäsihteerinä Länsi-Uudenmaan ulosottovirastossa, jossa olen aika ajoin joutunut tekemisiin yrityssaneerausten kanssa. Opinnoissani suuntaudun yritys juridiikkaan, joten lainsäädännöllä on iso rooli työn teoriaosiossa.

Maailmalla vellova taloudellinen ahdinkotilanne on lisännyt niin yritysten kuin yksityistenkin ihmisten maksuvaikeuksia, jolloin yhteentörmäyksiä ulosoton kanssa on voinut olla vaikea välttää. Yritysten huono taloudellinen tilanne aiheuttaa monia ongelmatilanteita. Se ei enää kykene maksamaan työntekijöilleen palkkaa ja muutkin velvoitteet jäävät hoitamatta. Tästä kärsivät niin yhteistyökumppanit ja rahoittajat kuin myös Suomen valtio menetettyjen verojen myötä. Onkin tärkeää oppia ymmärtämään syitä maksuvaikeuksien takana ja pyrkiä johdattamaan yritykset takaisin oikeille raiteille. Tässä kuvioon tulee mukaan ulosotto ja mahdollisesti yrityssaneeraus.

Työn toimeksiantajana on Länsi-Uudenmaan ulosottovirasto, mutta se toimii ohjenuorana myös muille ulosottovirastoille. Työssä on tarkoitus perehtyä kattavasti yrityssaneeraukseen aloittaen kertomalla eri yritysmuodoista ja niiden kohtaamista maksuvaikeuksista. Tämän jälkeen onkin tarkoitus syventyä yrityssaneerausprosessin kulkuun hakemuksen laatimisesta saneerausohjelman vahvistamiseen. Työssä esitellään siis vaihe vaiheelta menettelyn eri vaiheet. Tämän jälkeen työssä keskitytään ulosottoon ja sen eri toimintojen kuvaamiseen mahdollisimman tarkasti. Lopussa kerrotaan myös erikseen ulosoton yritysvelallisista, joista osan velkataakkaa pyritään helpottamaan yrityssaneerauksella. Teoriaosion viimeisenä suurempana kokonaisuutena tulee olemaan yrityssaneerauksen oikeusvaikutukset, joissa esitellään yritysaneerauslain mukaiset oikeusvaikutukset, joita menettelystä seuraa. Ne ovat seikkoja, jotka vaikuttavat myös ulosoton toimintaan, joten niiden selventäminen on työn kannalta olennaista.

Opinnäytetyön tutkimusosiossa on tarkoitus haastatella ulosoton henkilöstöä yritys-saneeraukseen ja sen ulosotolle aiheuttamiin toimenpiteisiin liittyen. Haastatteluiden tarkoituksena on saada käytännön tietoa vahvistamaan teoriaosiossa esiteltyjä seikkoja. Haastatteluiden lopuksi laadin yhteenvedon niistä toimenpiteistä, joita yritys-saneeraus aiheuttaa ulosotolle, sekä kihlakunnanulosottomiehille että toimistohenkilöstölle. Yrityssaneeraukset liittyvät kaikkien kihlakunnanulosottomiesten töihin enemmän ja vähemmän, riippuen siitä kuinka paljon yritysvelallisia heidän rootelissaan on. Toimiston puolella yrityssaneeraukset eivät vaikuta kaikkien töihin, sillä yleensä vain osa toimiston henkilökunnasta on tekemisissä niiden kanssa.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT

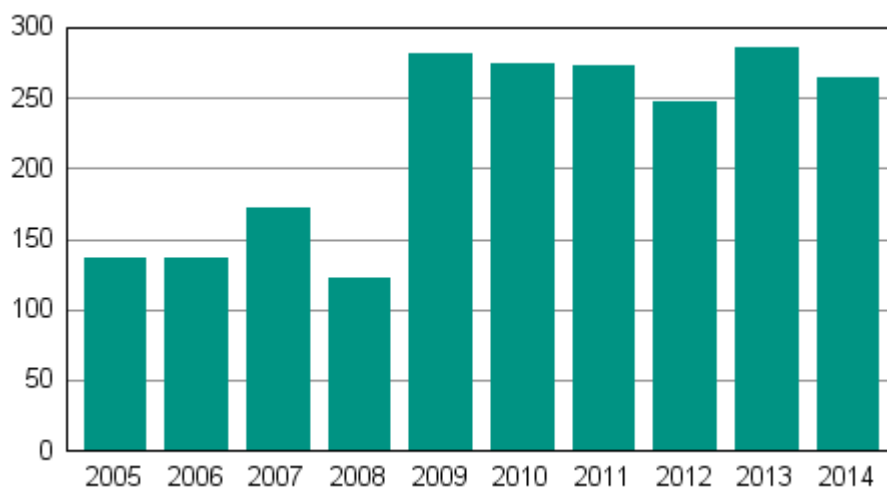
2.1 Kohteena olevan ongelman kuvaus

Tämän päivän taloudellisesta ahdinkotilanteesta kärsivät niin tavalliset ihmiset kuin myös yritykset. Ylivelkaantuminen voi tapahtua nopeasti ja siitä seuraa yleensä ulosoton asiakkuus ja maksuhäiriömerkinnät. Yrityksille maksuvaikeudet saattavat muodostua ylitsepääsemättömäksi, jolloinärkevin ratkaisu on lopettaa yritystoiminta hakeutumalla konkurssiin. Jos tilanne ei kuitenkaan ole täysin toivoton ja yrityksen edellytykset jatkaa toimintaansa ovat olemassa, on paras vaihtoehto hakeutua yritys-saneeraukseen, jolloin toiminnan jatkaminen on mahdollista taloudellisista vaikeuksista huolimatta. Tänä päivänä ei ole helppoa olla yrittäjä. Aihe on hyvin ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Toimiessani perintäsihteerinä Länsi-Uudenmaan ulosottovirastossa törmään yrityssaneerauspäätöksiin aika ajoin. Aihe ei ole kaikille kovinkaan tuttu, asiat tiedetään vain pintapuolisesti. Tästä syystä syntyikin ajatus laatia kokonaisvaltainen kuvaus yrityssaneerauksesta ja sen vaikutuksesta ulosoton toimintoihin. Näin ollen työ toimii ohjenuorana niille, jotka joutuvat työssään tämän aiheen kanssa tekemisiin.

2.2 Opinnäytetyön taustaa

Yrityssaneerausten lisääntyminen on kasvanut radikaalisti vuoden 2008 jälkeen. Vaikka niiden määrä on hieman laskenut vuodesta 2013 vuoteen 2014, on niiden määrä puolet enemmän kuin 2000-luvun alkupuolella. Tässä opinnäytetyössä asiaa katsotaan myös ulosottolaisen silmin, sillä yrityssaneeraus vaikuttaa monin tavoin ulosoton toimintaan niiden yritysten kohdalla, joille saneeraus myönnetään. Aihe on ajankohtainen, sillä saneeraukseen päässeiden yritysvelallisten määrä on lisääntynyt viime vuosina ja tietojen päivitys asian suhteen on aiheellista. Seuraava taulukko osoittaa miten yrityssaneerausten vireillepanot ovat lisääntyneet tammi-kesäkuussa vuosina 2005-2014 (Taulukko 1.).

Taulukko 1. Vireillepannut yrityssaneeraukset tammi-kesäkuussa 2005-2014 (Tilastokeskuksen www-sivut 2014).

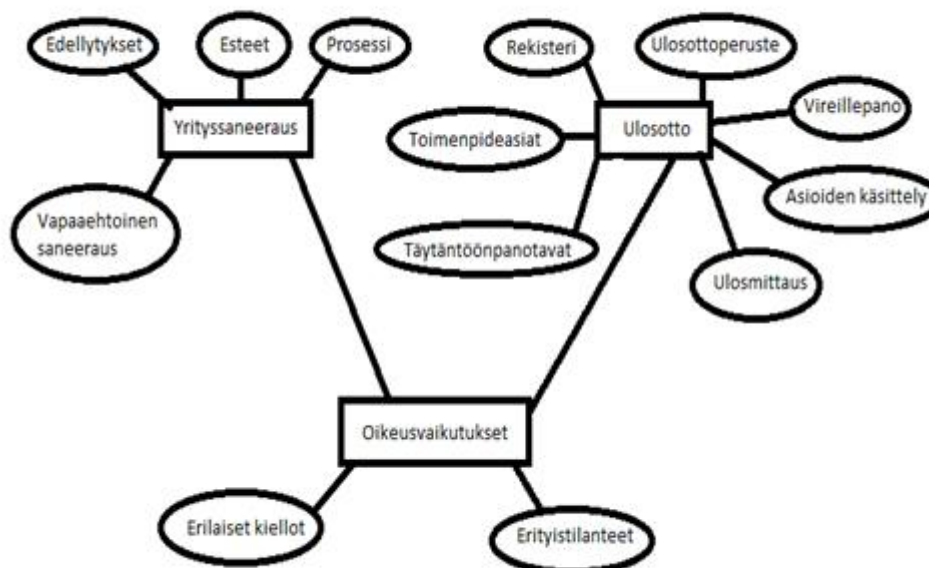
2.3 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyöllä on tarkoitus vastata seuraaviin kysymyksiin:

- mikä on yrityssaneeraus?
- mitä hyötyä siitä on yritykselle?
- miten yrityssaneeraus vaikuttaa ulosottoon?

2.4 Teoreettinen viitekehys

Teoreettinen viitekehys muodostuu kolmesta eri osa-alueesta, jotka ovat yrityssaneeraus, ulosotto ja yrityssaneerauksen oikeusvaikutukset. Työssä paneudutaan ensin yrityssaneeraukseen kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen selvennetään, mitä ulosotto on ja viimeiseksi se, miten nämä kaksi liittyvät toisiinsa. Työ keskittyy yrityssaneerauksen oikeusvaikutuksiin, jossa esitetään se, millä tavoin yrityssaneeraus vaikuttaa ulosoton toimintaan. Tähän osioon perustuu myös tehtävät haastattelut. Seuraava kuvio esittää teoreettisen viitekehksen sisällön pääpiirteissään (Kuvio 1.).

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

Teoreettisen viitekehksen lähdemateriaalina tullaan käyttämään useaa oikeuskirjallisuuden teosta, kuten lainsäädäntöä, kirjoja sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä. Virallislähteistä tärkeimmässä asemassa ovat lait, joihin tämän opinnäytetyön aiheet perustuvat. Nämä lait ovat ulosottokaari (705/2007) sekä laki yrityksen saneerauksesta (47/1993). Tavallisen kirjallisen aineiston sekä internetaineiston kanssa on erityisesti noudatettava lähdekritiikkiä, jolloin on osattava keskittyä olennaiseen ja käsiteltävän aiheen kannalta relevanttiin tietoon. Ensisijaisesti tulisi käyttää ensikäden lähteitä eli lähteitä, joiden tieto on suoraan alkuperäisestä lähteestä. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2001, 21-22, 28.)

2.5 Käytettävät menetelmät

Opinnäytetyössä tullaan käyttämään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Yleisin menetelmä tutkimuksen tekemiseen laadullisessa tutkimuksessa on haastattelu. Laadullisen tutkimuksen ydinajatus on todellisuuden kokonaisvaltaisessa kuvaamisessa. Tutkimukset liittyvät siis oikeiden elämään kuuluvien asioiden kuvaamiseen, jolloin tutkimusaineisto kerätään todellisissa ja aidoissa tilanteissa. Laadullisella tutkimuksella ei voida päästä täysin objektiiviseen tulokseen, sillä tutkijan ja tässä tapauksessa haastattelijan omat arvot vaikuttavat omalta osaltaan lopputulokseen. Tarkoituksena onkin löytää tosiasioita kuin pyrkiä todentamaan jo olemassa olevia väittämiä. Laadullisesta tutkimuksesta saadaan tulokseksi aikaan ja paikkaan rajoittuneita ehdollisia selityksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään haastattelua. Haastattelu antaa mahdollisuuden olla aktiivisessa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa, joka puolestaan antaa tutkimukselle joustavuutta. Haastattelua ei tarvitse orjallisesti viedä alusta loppuun, vaan se antaa vapaat kädet säädellä aiheiden järjestystä. Tämä lisää tulkinnallisuutta. Haastattelussa haastateltava nähdään subjektina, jolla on vapaa mahdollisuus tuoda ilmi omia mielipiteitään ja luoda asioille merkityksiä. Aktiivinen haastattelutapahtuma antaa tutkijalle myös ainutlaatuisen mahdollisuuden nähdä ja tulkita haastateltavan eleitä ja ilmeitä, jotka saattavat antaa tutkimustuloksille aivan uudenlaisen merkityksen. Tähän ei päästä esimerkiksi kyselylomakkeilla. Haastattelu mahdollistaa myös tarkentavien kysymysten esittämisen sekä annettujen vastausten selventämisen ja syventämisen. Haastattelussa haastateltava on tiedossa niin, että hänen / heihin voi myöhemminkin ottaa yhteyttä, jos on tarvetta. Tämäkään ei ole mahdollista kaikissa tutkimustavoissa. (Hirsjärvi ym. 2004, 193-195.)

Haastattelun lajeja on erilaisia: strukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu tehdään lomaketta apuna käyttäen. Siinä kysymykset ja niiden esittämisjärjestys on valmiiksi määrätty. Tämä on kysymysten laatimisen jälkeen helppo tapa tehdä haastattelu. Teemahaastattelu on jotain strukturoidun ja avoimen haastattelun väliltä. Tällaisessa haastattelussa ei ole tarkkaa muotoa eikä järjestystä, mutta haastattelu tapahtuu ennalta valittujen teemojen pohjalta. Avoimessa haastattelussa ei ole tehty kysymysrunkoa valmiiksi, vaan

haastattelu etenee haastateltavan mielipiteiden ja käsitysten perusteella syntyneen keskustelun mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2004, 196-198.)

2.6 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyöni haastattelu tulee olemaan teemahaastattelu. Laadin etukäteen teema-rungon ja mahdollisia alustavia kysymyksiä, jotka perustan kirjoittamaani teoriaosuu-teen. Haastattelu tapahtuu yksilöhaastatteluina. Tarkoituksena on haastatella kihlakunnanulosottomiestä ja toimiston puolelta perintäsihteeriä. Tarkoituksena on saada haastattelujen pohjalta tehtyä huoneentaulu-mallinen ohje niitä tapauksia varten, kun velalliselle määrätään yrityssaneeraus.

2.7 Aikataulu

Olen laatinut alustavan suunnitelman opinnäytetyöni valmistumiselle. Koko prosessin aloitan syyskuussa 2014 suunnittelemalla tulevaa opinnäytetyötäni. Tähtäimessä on 9.10.2014 oleva opettajien kokous, johon on mahdollista palauttaa suunnitelma hyväksyttäväksi. Tämän jälkeen aloitan teoriaosion kirjoittamisen, jonka esittämisen jälkeen jatkan empiirisellä osiolla. Työ on tarkoitus saada valmiiksi keväällä 2015. Seuraava kuvio pitää sisällään alustavan aikatauluni (Kuvio 2.).

Kuvio 2. Opinnäytetyön aikataulu

2.8 Keskeiset käsitteet

Työn keskeisimpiä käsitteitä ovat seuraavat:

- maksukyvyttömyys
- yrityssaneeraus
- ulosotto
- yrityssaneerauksen oikeusvaikutukset

3 YRITYSSANEERAUS PÄHKINÄNKUORESSA

3.1 Yritystoiminta

Yritystoiminnan perustamisessa on aina huomioitava kenen on vastuu jos jokin asia menee pieleen. Yritystoimintaa voidaan harjoittaa henkilöyhtiön, pääomayhteisön tai yksityisen elinkeinotoiminnan kautta. Näissä yhtiömuodoissa erityisen tärkeänä erona on se, miten vastuu yrityksen sitoumuksista ja veloista jakautuu. Henkilöyhtiöiksi katsotaan kommandiittiyhtiö ja avoin yhtiö. Avoimessa yhtiössä tulee olla vähintään kaksi vastuunalaista yhtiömiestä ja kommandiittiyhtiössä yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. Henkilöyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet kantavat yhtiön velkavastuun henkilökohtaisesti, rajattomasti, ensisijaisesti ja solidaarisesti. (Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2012, 400-402, 413-414.)

Velkavastuun henkilökohtaisuus tarkoittaa sitä, että yhtiömies vastaa koko henkilökohtaisella omaisuudellaan yhtiön velvoitteista. Rajattomuudella tarkoitetaan velkavastuun olevan täysimääräistä koskien kaikkia yhtiön velvoitteita. Ensisijaisuus liittyy siihen, että velkojat saavat kohdistaa maksuvaatimuksensa suoraan yhtiömieheen. Solidaarisuus tarkoittaa yhteisvastuullisuutta. Jokainen yhtiömies vastaa velvoitteista sekä omasta että toisten yhtiömiesten puolesta. Äänetön yhtiömies puolestaan vastaa yhtiön velvoitteista vain sijoittamansa pääomapanoksen määrään asti, velvoitteet eivät siis ole henkilökohtaisia. Pääomayhteisön eli yleisimmin osakeyhtiön velkavas-

tuu kuuluu kokonaan yhtiölle itselleen, sillä se on itsenäinen oikeushenkilö. Osakeyhtiön osakkaiden vastuu yhtiön velvoitteista rajoittuu niin ikään heidän yhtiöön sijoittamansa pääomapanoksen määrään asti. Yksityinen elinkeinonharjoittaja vastaa koko henkilökohtaisella omaisuudellaan elinkeinotoimintaansa liittyvistä sitoumuksista. (Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2012, 413-414, 416, 445.)

3.2 Maksukyvyttömyyden synty ja vaikutukset

Yritystoiminnan joutuminen maksuvaikeuksiin voi johtua monista eri syistä. Yleensä ongelmat ovatkin monen osatekijän summa. Jokaisessa yrityksen kehitysvaiheessa on omat uhkansa ja riskinsä, niihin on vain osattava varautua. Yrityksen joutuminen kriisiin voi johtua esimerkiksi johdon kykenemättömyydestä sopeuttaa yrityksen toiminta muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Elinkelpoinen yritystoiminta edellyttää sitä, että sen johto huomioi ja reagoi ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Näitä muutoksia voivat olla esimerkiksi muutokset lainsäädännössä tai kilpailutilanteessa. Yrityksen sisäisiä muutoksia voivat olla liian korkeat kustannukset, puutteet tuotevalikoiman uudistamisessa, osaamisen puute sekä rahoituksen riittämättömyys. Jos yrityksen rahavarat kuitenkin ehtyvät muutosten tuulissa, seuraa siitä likviditeetikriisi, jossa se ei enää pysty maksamaan laskujaan eikä hoitamaan velvollisuuksiaan. (Härmäläinen, Malinen, Pirinen, Raitala, Sorri & Strang 2009, 13-14, 17-18.)

Kykenemättömyys selviytyä erääntyvistä maksuvelvoitteista johtaa yrityksen maksukyvyttömyyteen. Maksukykyisyyden arvioinnissa on osattava erottaa maksukyvyttömyys ja maksuhaluttomuus toisistaan. Maksuhaluttomuuteen liittyy maksujen tahallinen hoitamatta jättäminen kun taas maksukyvyttömyydessä tätä ei ilmene. Maksukyvyttömyys voi olla väliaikaista ja kestää vain tietyn periodin, kun taas pysyvästi maksukyvytön yritys ei selviä ollenkaan omista maksuvelvoitteistaan. Koska maksukyvyttömyyteen johtavia syitä on lukuisia, on helpompi todeta, että maksukyvyttömyys johtuu joko sisäisistä tai ulkoisista syistä, joskus molempien yhteisvaikutuksesta. (Laakso, Laitinen & Vento 2010, 17, 41.)

Sisäiset ongelmakohdat liittyvät suurimmalta osin yritysjohdon puutteisiin, mutta syy saattaa löytyä myös huonosta liikeideasta, huonoista toimintojen suunnittelusta, toteuttamisesta ja valvonnasta tai investointien epäonnistumisista. Ulkoisista syistä yleisimmät puolestaan liittyvät taloudellisiin suhdanteisiin ja kilpailutilanteeseen varautumiseen. Maksukyvyttömyyden aiheuttajat ovat yrityssaneerausmenettelyn osalta ratkaisevassa asemassa. Jos maksukyvyttömyyden syyt pystytään poistamaan, on yritys saneerauskelpoinen. Jos maksukyvyttömyys puolestaan aiheutuu sellaisista pysyvistä syistä, jotka estävät yrityksen kunnollisen toiminnan jatkossakin, ei saneeraukseen yleensä päästä. Haasteet syiden eliminoinnissa eivät kuitenkaan toimi esteenä saneeraukseen pääsemisessä, mutta ne tekevät siitä astetta haastavampaa. (Laakso, Laitinen & Vento 2010, 41, 49-50.)

3.3 Mikä on yrityksen saneerausmenettely?

Yrityssaneerausta säätelee laki yrityksen saneerauksesta (47/1993). Lainsäätämisen tavoitteena oli luoda elinkelpoisille yrityksille mahdollisuus välttää konkurssi ja selviytyä maksuvaikeuksistaan yrityssaneerauksen kautta. Yrityssaneeraus ei siis ole tarkoitettu yrityksille, joiden yritystoiminnalla ei ole edellytyksiä jatkaa. Yrityssaneeraus voidaan myöntää osakeyhtiöille, avoimille ja kommandiittiyhtiöille, yksityisille elinkeinonharjoittajille, sekä kalastuksen ja maatilatalouden harjoittajille. (Lindström 2011, 480.) Myös asunto-osakeyhtiöt, osuuskunnat sekä taloudellista toimintaa harjoittavat yhdistykset voivat hakeutua yrityssaneeraukseen (Rikalainen & Uitto 2008, 304).

Yrityssaneerauksen kohteena voi olla myös luonnollinen henkilö, jonka elinkeinotoiminta on taloudellisissa vaikeuksissa. Koska yksityisen elinkeinon harjoittaja vastaa yritystoimintansa veloista henkilökohtaisesti, otetaan saneerauksessa huomioon kaikki luonnollisen henkilöt varat ja velat, myös hänen yksityistalouteensa kuluvat velat. Jos elinkeinotoiminta ei jatku, on ainoana vaihtoehtona yksityishenkilön velkajärjestely. Avoimen ja kommandiittiyhtiön saneerauksessa huomioidaan vain yhtiön velat eikä siinä oteta huomioon yhtiömiesten henkilökohtaisia velkoja. (Rikalainen & Uitto 2008, 304-305.)

Yrityssaneerauksella on monia tarkoituksia. Tärkein on tietenkin maksuvaikeuksissa olevan yrityksen liiketoiminnan jatkaminen. Sillä on myös merkitystä velkojien kannalta. Yleensä velkojat pääsevät saneerausmenettelyn kautta parempaan lopputulokseen saataviensa maksussa kuin jos yritys lopettaisi kokonaan toimintansa ja hakeutuisi konkurssiin. Saneerausmenettelyn aikana yritys kuitenkin jatkaa toimintaansa ja kykenee maksamaan velkojaan toiminnasta saaduilla tuotoilla. Näin ollen yhteiskunnalliset haitat, joita yrityksen konkurssi aiheuttaisi, jäävätkin pienemmiksi yrityssaneerauksen ansiosta. Tilanne on siis molempien osapuolten kannalta olosuhteet huomioon ottaen paras mahdollinen. Yrityssaneeraus antaa velalliselle väliaikaisen suojan velkojien perintätoimilta ja ulosotolta. Ajallisesti tämä rauhoitustila kestää noin kuudesta kahteentoista kuukautta. Rauhoitustilan aikana järjestellään yrityksen velkoja ja laaditaan suunnitelma yrityksen toiminnan elvyttämisestä. Laissa tällaista järjestelyä kutsutaan saneerausohjelmaksi. (Suojanen, Lakari, Savolainen & Sirainen 2011, 303.)

Yrityksen tulisi selvittää mahdollisuuttaan päästä saneeraukseen siinä tilanteessa, kun vakavia maksuvaikeuksia alkaa esiintyä. Jos maksuvaikeuksia on kasaantunut jo paljon ja saneeraukseen hakeudutaan vasta viime tipassa, vaikeuttaa se omalta osaltaan saneeraukseen pääsyä melkoisesti. Velkoja voi hakea yritystä konkurssiin ennen kuin yritys on ymmärtänyt yrityssaneerauksen mahdollisesti pelastavan vaikutuksen. Tässä vaiheessa konkurssihakemus syö saneerauksen uskottavuutta huomattavasti. Saneeraukseen voi hakea kuitenkin siihen asti, kunnes yrityksen konkurssi on vahvistettu. Jos yritystoimintaa ei haeta saneeraukseen, on vaikeiden taloudellisten ongelmien seurauksena yleisimmin konkurssi. (Savolainen 2013.)

3.4 Lainsäädäntö

Yrityssaneerausmenettelyä säätelee laki yrityksen saneerauksesta (747/1993), jonka tarkoituksena on tervehdyttää yritystoimintaa ja turvata yrityksen jatkamisedellytykset, jotta se kykenisi jatkamaan liiketoimintaansa saneerausmenettelyn jälkeen (Rikalainen & Uitto 2008, 304). Lisäksi sovelletaan oikeudenkäymiskaarta, josta noudatetaan esimerkiksi lukua 8, jossa on säädetty hakemusasioden käsittelystä. Monia mui-

takin eri lakeja tulee tulkita prosessin aikana, esimerkkeinä ulosottokaari (705/2007) sekä laki yksityishenkilön velkajärjestelystä (57/1993). (Koulu 2007, 22.)

3.5 Edellytykset

Yrityssaneeraus voidaan aloittaa, jos yrityssaneerauslaissa säädetty ehdot täyttyvät. On olemassa kolme perustetta, joiden mukaan menettely voidaan aloittaa: maksukyvyttömyys tai uhkaava maksukyvyttömyys sekä yhteishakemus velalliselta ja merkittäviltä velkojilta. Saneerausmenettelyn aloittaminen ei edellytä tarkempaa selvitystä yrityksen maksukyvyttömyydestä, jos saneeraushakemuksen tekee velallinen ja vähintään kaksi merkittävää velkojaa. Näiden merkittävien velkojien osuuden kaikista tunnetuista veloista tulee olla vähintään 20 prosenttia. Ainoa tutkinta hakemusten edellytyksistä tässä tapauksessa on se, että tutkitaan, etteivät velkojat ole velallisen läheisiä. Jos saneeraukselle kuitenkin löytyy jokin este, ei menettelyä aloiteta. (Rikalainen & Uitto 2008, 307-308.) Jos velallinen tekee itse saneeraushakemuksen ja merkittävät velkojat puoltavat kyseistä hakemusta, voidaan hakemus jättää käräjäoikeudelle ilman selvitystä velallisen taloudellisesta asemasta (Pinomaa 2009, 47).

Yleensä saneeraukseen hakeudutaan silloin, kun yritys on jo maksukyvytön muuten kuin vain tilapäisesti. Tällaisessa maksukyvyttömyystilanteessa on oltava olettamuksena maksukyvyttömyyden poistaminen tai sen uusiutumisen ehkäisy, jotta saneerausmenettely voisi tulla kyseeseen. (Härmäläinen ym. 2009, 57.) Maksukyvyttömyyden todistaminen vaatii selvitystä yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Maksukyvyttömyyden myöntämisellä voi olla myös huonoja puolia yrityksen kannalta. Jos maksukyvyttömyys todetaan korjauskelvottomaksi, voidaan koko hakemus hylätä. Lisäksi velkojat saavat tilaisuuden hakea yritystä konkurssiin, jos yritys ei pääse saneeraukseen. Suurella todennäköisyydellä esimerkiksi uusi luotonsaanti vaikeutuu. (Koulu 2007, 80, 83.)

Harvemmin saneeraukseen hakeutuu yritys, jota on uhkaamassa maksukyvyttömyys. Tällainen tilanne voi kuitenkin olla silloin, kun esimerkiksi urakkasopimuksen kustannuslaskenta on mennyt pahasti pieleen tai jos yritykselle on aiheutumassa suuri luottotappio syystä tai toisesta. (Härmäläinen ym. 2009, 57.) Saneerausmenettely

voidaan aloittaa velkojan tai todennäköisen velkojan hakemuksesta yrityksen uhkaavan maksukyvyyn perusteella vain siinä tapauksessa, kun se katsotaan tarpeelliseksi hakijan huomattavan taloudellisen edun tai sen vaarantumisen torjumiseksi (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 6 §).

3.6 Esteet

Yrityssaneeraukseen pääsy voi estyä monesta syystä. Nämä syyt on lueteltu yritys-saneerauslaissa (47/1993). Jos velallisyritys on todettu maksukyvyttömäksi ja mitä todennäköisimmin saneerausohjelma ei tulisi tätä muuttamaan kuin korkeintaan väliaikaisesti, ei saneerauksen myöntämiselle ole edellytyksiä (7 § 1 mom.). Jos velallinen ei kykene, eikä kukaan muukaan ole sitoutunut vastaamaan yrityssaneerauksesta aiheutuneista kuluista, ei saneerausta ole mahdollista saada (7 § 2 mom.). Samoin, jos saneerausmenettelyn jälkeen syntyvien velkojen maksaminen velallisen toimesta ei todennäköisesti tule onnistumaan (7 § 3 mom.). (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 7 §.)

Saneerausmenettely evätään niissä tapauksissa, joissa on syytä olettaa saneerauksen tarkoituksena olevan velkojan tai velallisen oikeuden loukkaaminen tai velkojien perintätoimien estäminen tai jos edellytykset saneerausohjelman aikaansaamiselle tai vahvistamiselle puuttuvat (7 § 4 -5 mom.). Olennaiset puutteet ja virheet velallisen kirjanpidossa toimivat myös esteenä saneerausmenettelyn aloittamiselle. Jos nämä virheet voidaan korjata nopeasti ja kirjanpidosta saadaan luotettava, ei puutteellinenkaan kirjanpito ole esteenä. (7 § 6 mom.) Vaikka erityisiä vastasyitä menettelyn aloittamiseen ei olisikaan, voidaan se estää, jos esimerkiksi velallinen on tehnyt rikoslain mukaisen velallisen rikoksen, kirjanpitorikoksen tai törkeän kirjanpitorikoksen. Tämä tulee kyseeseen myös tapauksissa, joissa velallisen epäillään syyllistyneen tällaiseen rikokseen. (7 § 7 mom.) Velallisen tai velallisyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen toiminta saneerausmenettelyssä liiketoimintakieltoa vastaan voi antaa syyn estää saneerausmenettelyn jatkuminen, kuten myös jos kyseinen henkilö voidaan toimintansa vuoksi muutoin tuomita liiketoimintakieltoon. (7 § 8-9 mom.) (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 7 §.)

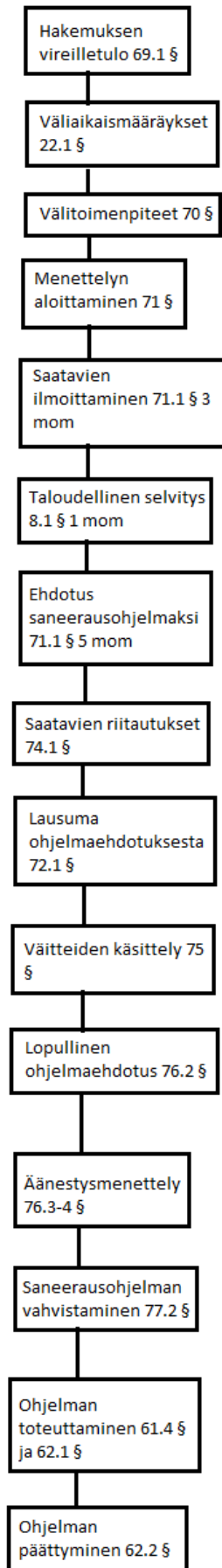
Saneerausmenettely voidaan lakkauttaa, jos velallinen, selvittäjä tai velkoja vaatii sitä edellä mainittujen esteperusteiden vuoksi. Lisäksi käräjäoikeuden tulee viran puolesta tarkastaa mahdolliset esteperusteet saamansa ratkaisuaineiston perusteella. Mitä on säädetty yrityssaneerainlain (47/1993) 7 § 1 momentissa ei estä saneerausmenettelyn aloittamista siinä tapauksessa, jos yrityksen omaisuus tai ainakin iso osa sitä voidaan luovuttaa kokonaisuudessaan ja tällaisella yritysvarallisuuden myymisellä voidaan velkoja lyhentää kauppahinnalla kauppahinnan määrällä. Näin ollen säädetään kustannuksissa eikä pakkoa konkurssimenettelyyn siirtymiseen ole. Vastasyiden (esteperusteiden) kannalta on perusteltua erottaa velallisen rikokseen syyllistynyt henkilö velallisyrittäjän toiminnasta ja vastuutehtävistä. Myös oma-aloitteinen eroaminen on perusteltua. Eron jälkeen kyseinen henkilö ei saa toimia enää yrityksen vastuuhenkilönä. Tällaisessa tapauksessa saneerausmenettelyn estyminen ei ole välttämätöntä. (Pinomaa 2009, 49-50, 55.)

Saneerausesteet voidaan siis karkeasti jaotella seuraaviin ryhmiin: yrityksen taloudellinen tila, rahoituksen riittävyys, saneerausmenettelyn väärinkäyttö, kirjanpitoon liittyvät puutteet ja velallisen tai sen vastuuhenkilön rikollinen toiminta. Yrityksen taloudellista tilaa arvioitaessa tulee katsoa yrityksen yleistä kannattavuutta ja tarkastella erityisesti sen käyttökatetta ja sen riittävyttä liiketoiminnan harjoittamisen suhteen ja juoksevista velvoitteista suoriutumiseen. Sen tulisi riittää saneerausvelkojen lyhennyksiin ja liiketoiminnan pyörittämiseen. Rahoituksen riittävyttä tarkastellessa tulee huomioida kassavirran riittävyys saneerausmenettelystä aiheutuneiden kustannusten sekä menettelynaikaisten velvoitteiden maksamiseen. Suurin osa saneerausmenettelyn aikaisista kuluista muodostuu selvittäjän palkkiosta. Saneerausmenettelyn väärinkäyttö puolestaan liittyy monesti siihen, että saneerausmenettelyllä ei pyritäkään saneeraamaan yritystä todellisuudessa, vaan sen tarkoituksena on tietoisesti pitkittää maksukyvyttömän yrityksen toimintaa yrityksen omistajien etujen vahvistamiseksi tai joidenkin velkojien vahingoksi. Velallisen tai sen vastuuhenkilön rikollinen toiminta ei muodosta ehdotonta estettä yrityssaneeraukseen pääsemiseen. Saneerausmenettelyä ei voida aloittaa, jos edellinen saneerausmenettely on vielä kesken. Jos edellinen saneerausmenettely on saatettu loppuun, on yrityksellä mahdollisuus hakeutua uudelleen yrityssaneeraukseen. (Härmäläinen ym. 2009, 63-65, 67.)

3.7 Prosessi

Yrityssaneeraus on prosessina yleensä kertaluontoinen ja sen toteuttaminen edellyttää huolellisuutta ja hallittua toimintaa, jotta yritystoiminnan tervehdyttäminen voi onnistua. Yleensä yritykset pyrkivät normaalioloissakin kehittämään toimintaansa, mutta jos näiden keinojen jälkeenkään ei kannattavuus ja toiminnan jatkuvuus ole turvattua, tulee elinkelpoisen yrityksen hakeutua saneerausohjelman piiriin. Yrityssaneeruksesta on saatavissa parhain hyöty silloin, kun yrityksen toiminta on vasta ajautumassa kriisiin, sillä mitä syvemmillä suossa yritys kulkee, sitä hankalampi on sieltä enää nousta toiminta- ja kilpailukykyiseksi yritykseksi. Kun tällainen liiketoiminnan elvyttämisprosessi on toteutettu ja ajoitettu oikein, siitä hyötyvät yrityksen lisäksi monet muutkin tahot. Yrityksen taloudelliset vaikeudet koskevat myös laajaa sidosryhmäjoukkoa. Onnistunut saneeraus auttaa yrityksen työntekijöitä säilyttämään työpaikkansa ja omistajia turvaamaan tuottomahdollisuudet sijoittamalleen pääomalle. Näiden lisäksi rahoittajat saavat saatavansa takaisin ja asiakassuhteet voidaan säilyttää ennallaan. Kannattava ja elinkelpoinen yritys kykenee myös suoriutumaan yhteiskunnallisista velvoitteistaan, joten yrityssaneerausprosessi koskettaa monia tahoja merkittävällä tavalla. (Härmäläinen ym. 2009, 42.)

Prosessin alussa tulee ottaa yhteyttä päävelkoihin ja mahdollisiin tavarantoimittajiin ja kertoa heille miksi saneeraus olisi tarpeellinen yritystoiminnan jatkon kannalta ja millä keinoin liiketoiminnan elvyttäminen tapahtuu. Lisäksi tulee kertoa, miten muut tulevat hyötymään saneeruksesta. Huonoin hetki hakeutua saneeraukseen on silloin, kun velkojat ovat jo ehtineet hakea yritystä konkurssiin. Tällöin saneerausmenettelystä tuleekin yrityksen suojautumiskeino velkojia vastaan. Monesti tällöin saneerausmenettelystä aiheutuneet kulut muodostuvat liian suuriksi ja konkurssi on väärjäämätön. Lisäksi on oltava tarkkana, ettei saneeraushakemus palvele ainoastaan kolmatta tahoja saneerauskonsultointitoiminnan kautta, jolloin jo varattomaksi todettu yritystoiminta pyritään saamaan saneeraukseen ja konsultointitoiminnasta aiheutuneet kulut suistavat jo valmiiksi varattoman yrityksen varmaan konkurssiin. Tällaisissa tapauksissa tulisi yrityksen johdon pitää silmät auki, jotteivät ulkopuoliset tahot pääse hyötymään sen heikosta tilanteesta. (Härmäläinen ym. 2009, 43-44.) Seuraavassa kuviossa (Kuvio 3) on kuvattuna yrityssaneerauksen kulku pääpiirteissään:

Kuvio 3. Yrityssaneerauksen kulku pääpiirteissään (Pinomaa 2009, 15).

3.8 Hakemus

Hakemus yrityksen saneerauksesta on tullava joltain yksityiseltä asianosaiselta. Saneeraushakemusta ei voi tehdä viranomaisen toimesta. Saneerausasian vireilletulo tapahtuu silloin, kun hakemus jätetään tai se saapuu käräjäoikeuteen. Asian käsittely tulee aloittaa viimeistään seitsemäntenä päivänä hakemuksen saapumisesta. Hakemuksessa voidaan pyytää tuomioistuinta antamaan väliaikaisen määräyksen niistä oikeusvaikutuksista, joita saneerausmenettelyn aloittamisesta syntyy, esimerkiksi perinnän kieltäminen. (Koulu, Havansi & Niemi-Kiesiläinen 2002, 449.) Saneerausmenettelyn vireillepanoon ovat oikeutettuja sekä velallinen että velkojat jokainen itsenäisesti (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 5§). Saneeraushakemuksen voi tehdä myös sellainen velkoja, jonka saatava on ehdollinen tai sellainen, jonka saatava ei ole vielä hakemushetkellä ehdollinen. Tällaisen hakijan saatava syntyy vasta tulevaisuudessa, jolloin yrityksellä ei mahdollisesti ole enää maksukykyä suoriutua siitä ja näin ollen aiheuttaa velkojalle taloudellisia menetyksiä. (Koulu ym. 2002, 449.)

Hakemusta tehdessä hakijalla ei tarvitse olla ulosottoperustetta saatavastaan. Vireillepano-oikeus puuttuu tosin siinä tapauksessa, että saatava on riitainen tai epäselvä. Hakemus laaditaan kirjallisesti ja se tulee toimittaa tuomioistuimen kansliaan. Yrityssaneeraushakemusta varten ei ole tehtynä virallista hakemuslomaketta, mutta itse-laaditusta hakemuksesta tulee käydä ilmi mihin lain mukaiseen aloittamisperusteeseen hakemus perustuu. Velkojan laatimasta hakemuksesta tulee ilmetä yksilöity saatava, saatavan määrä ja peruste. Tarvittaessa tuomioistuin pyytää hakijaa täydentämään hakemustaan puutteellisten tietojen osalta. Hakemus voi olla myös yhteinen eli toiset asianosaiset voivat yhtyä tehtyyn hakemukseen. Velkojat voivat yhtyä velallisen tekemään yrityssaneeraushakemukseen ja päinvastoin. Tällaisella hakemuksella on se ero yksin tehtyyn hakemukseen, että yhden hakijan tekemä peruutus hakemukselle ei estä menettelyn aloittamista. (Koulu ym. 2002, 449-450.)

Pelkkä saneeraushakemus ei riitä, vaan hakemukseen on liitettävä selvitys yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Selvityksen laajuus määritellään yrityksen saneerauksesta

annetussa asetuksessa. Hakemuksen lisäksi tulee toimittaa muun muassa kaupparekisteriote, yhtiöjärjestys, tilinpäätösasiakirjat kahdelta viimeiseltä tilikaudelta sekä luettelo varoista ja velkojista. (Asetus yrityksen saneerauksesta 55/1993, 1-2 §). Vaatimukset selvityksen sisällöstä vaihtelevat sen mukaan, onko menettely velkojaloitteinen vai velallislaitteinen. Taloudellisesta tilanteesta saadaan selkeä kuva liitettävällä hakemukseen tilintarkastajan lausunto, jonka tulee noudattaa hyvää tilintarkastustapaa. Tilintarkastajan tulee olla esteetön ja lausunnon tulee olla tarpeeksi yksityiskohtainen ja asiallisesti perusteltu. (Koulu ym. 2002, 450-451.) Yrityssaneeraushakemus on toimitettava alueellisesti toimivaltaiselle tuomioistuimelle, joita ovat lain mukaan Ahvenanmaan, Espoon, Etelä-Karjalan, Helsingin, Keski-Suomen, Lapin, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 67 §).

3.9 Selvittäjä ja velkojen järjestely

Laissa on säädetty selvittäjän määräämisestä. Laki yrityksen saneerauksesta (47/1993) 8 §:ssä säädetään, että tuomioistuimen kuuluu määrätä selvittäjä. Tämä tapahtuu samanaikaisesti saneerausmenettelyn aloittamisesta päätettäessä. Jos tuomioistuin kuitenkin katsoo, ettei selvittäjää tarvita saneerausohjelman valmisteluun, voidaan se jättää määräämättä. Selvittäjän tehtävä päättyy silloin kun saneerausmenettely keskeytyy tai se vahvistetaan. (Härmäläinen ym. 2009, 72, 76.)

Selvittäjän tehtäviin kuuluu lain mukaan:

- 1) laatia selvitys velallisen varoista, veloista ja muista sitoumuksista sekä velallisen taloudelliseen asemaan ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavista seikoista;*
- 2) seurata ja valvoa menettelyn kohteena olevaa velallisen toimintaa menettelyn aikana;*
- 3) huolehtia tarpeellisessa laajuudessa velallisen ennen menettelyn alkamista harjoittaman toiminnan tarkastuksesta;*

4) vaatia tarvittaessa velallisen tekemien oikeustointen peräyttämistä 36 ja 37 §:n nojalla sekä käyttää 31 §:n mukaisesti puhevaltaa velallisen lukuun;

5) huolehtia saneerausohjelmaehdotuksen laatimisesta;

6) suorittaa 10 luvussa säädetyt tehtävät (mm. saatavien riitauttaminen) (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 3. luku, 8 §).

Selvittäjän tehtäviin kuuluvat erilaisten ilmoitusten tekeminen saneerausmenettelyn alettua ja loputtua velalliselle, velkojille, takaajille sekä vakuuden asettajille. Myös ilmoituksen tekeminen kaupparekisteriin ja ulosottoon kuuluvat selvittäjän toimenkuvaan. Lisäksi ilmoituksia tulee tehdä tarvittaessa esimerkiksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle, lainhuuto- ja kiinnitysrekisterille, patenttirekisterille sekä yritys- ja elinkeinorekisterille. Saneerausmenettelyn alkuvaiheessa selvittäjän kuuluu laatia perusselvitys velallisen taloudellisesta tilanteesta. Tämän selvityksen pohjalta voidaan todeta, onko menettelyn jatkamiselle perusteita. Selvitys antaa velkojille informaatiota tilanteesta sekä tietoa siitä, missä asemassa he ovat muihin velkoihin nähden. Tuomioistuin määrää, mihin mennessä perusselvitys tulee olla tehtynä ja annettuna velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille, velalliselle ja konkurssiasiamiehelle. (Härmäläinen ym. 2009, 86-88.)

Selvittäjän tehtäviin kuuluu jatkuva velallisen toiminnan seuraaminen ja valvominen. Selvittäjän tulee aina tarpeen vaatiessa ilmoittaa havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai sen puuttuessa velkojille. Erityisen tarkasti tulee seurata niiden maksujen laiminlyöntejä, jotka eivät kuulu saneerausohjelmaan. Laiminlyönneistä johtuen on yleensä ryhdyttävä toimenpiteisiin, esimerkiksi velallisen omaisuuden realisointeihin tai uuden rahoituksen hankkimiseen. Jotta selvittäjä pystyy valvoman yrityksen taloudellista tilaa, tulee hänelle toimittaa yrityksen kirjanpito ja muu seurantamateriaali ajallaan ja luotettavasti. Kirjanpidon kautta selvittäjä kykenee havainnoimaan, onko yrityksen liiketoiminta kannattavaa eli kykeneekö se selviytymään menettelyn aiheuttamista kustannuksista sekä uusista veloista ja velvoitteista. Jos näin ei ole, tulee hänen haakea tuomioistuimelta saneerausmenettelyn keskeyttämistä. (Härmäläinen ym. 2009, 89.)

Saneerausmenettelyyn liittyvä maksukiello ja sen seuranta kuuluu myös selvittäjän toimenkuvaan. Maksukiellon noudattamatta jättämisen seurauksena suoritettujen maksujen palauttaminen kuuluu selvittäjän toimenkuvaan. Selvittäjän tulee lisäksi huolehtia siitä, että tarvittavan laajuinen selvitys velallisen toiminnasta tulee suoritettua. Tässä on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät selvityksestä aiheutuneet kulut estä saneerausmenettelyn tervehdyttävää vaikutusta velallisyrietykselle, sillä kulojen noustessa liian korkeiksi, ei velallinen kykene niistä selviytymään ja yrityksen saneeraus epäonnistuu. (Härmäläinen ym. 2009, 90-91.)

Selvittäjän pääasiallinen tehtävä on laatia saneerausohjelmaehdotus. Laatimisen yhteydessä selvittäjän tulee neuvotella velallisen ja velkojien kanssa, jotta tuomioistuimelle jätettävä ehdotus olisi mahdollisimman monen osapuolen hyväksymä. Ohjelmaehdotuksen valmistumisen jälkeen selvittäjän tulee kehottaa muita asianosaisia esittämään kirjallisen lausumansa ohjelmasta ja antaa ohjelmaehdotus heille tiedoksi. Selvittäjä kokoaa saneerausohjelmaehdotukseen annetut väitteet saatavista ja toimittaa ne tuomioistuimelle. Lisäksi selvittäjä laatii ehdotuksen ääniluettelosta, josta käy ilmi ne velkojat, joilla on äänivalta ja joilla sitä ei ole. Jos saneerausohjelmaa ei saada vahvistettua kaikkien velkojien suostumuksella, tulee velkojien antaa äänestyslausuma. Kehotus äänestämiseen tulee selvittäjältä, jonka tulee antaa se tiedoksi. Hänen tehtäviinsä kuuluu koota äänestyslausemat yhteen, toimittaa ne tuomioistuimelle ja antaa asianosaisille tiedoksi. Kun saneerausohjelma vahvistetaan, tulee selvittäjän antaa sekin tiedoksi asianosaisille. (Härmäläinen ym. 2009, 92-95.)

Mahdollisen maksuliiketilin käytöstä on päätäntävalta selvittäjällä. On siis hänen tehtävänsä päättää, jatketaanko luotollisen maksuliiketilin käyttöä saneerausmenettelyn aikana vai ei. Niin ikään selvittäjän päätöksellä voidaan maksaa pienvelkoja saneerausmenettelystä ja annetusta maksukiellosta huolimatta. Selvittäjän kuuluu esittää myös varojen luovutusvaatimus ulosottomiehelle, jos ulosottomies on ottanut haltuunsa velallisen rahavaroja tai muuta omaisuutta. Ilman selvittäjän lupaa velallisyrietyks ei saa ottaa uutta velkaa, luovuttaa yritystä tai vaihto-omaisuuttaan, irtisanoa sopimuksia tai asettaa vakuutta velasta. Oikeudenkäynneissä selvittäjällä on oikeus käyttää puhevaltaa velalliseen liittyvissä asioissa. Saneerausmenettelyn aikaisten tiedoksiantojen vastaanottaminen kuuluu myös selvittäjälle. (Pinomaa 2009, 73-76.)

Saneerausvelkaa ovat ne velat, jotka ovat syntyneet ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa. Ne velat, jotka puolestaan syntyvät vireilletulopäivänä tai sen jälkeen, ovat menettelynaikaista velkaa. Velallisyhtiön tule antaa selvittäjälle luettelo veloista saneerausmenettelyn alettua. Velat jaetaan vakuusvelkoihin ja tavallisiin velkoihin. Vakuusvelassa velkojalla on velkansa vakuutena esinevakuusoikeus velallisen omaisuuden. Vakuusvelkojen järjestely saneerausohjelman aikana voi tapahtua eri tavoin. Velan maksuaikataulua voidaan muuttaa lain sallimissa rajoissa, kuten myös voidaan määrätä maksusuoritusten kohdentamisesta suoraan pääomalle eikä ensin luottokustannuksille. Myös jäljellä olevaan luottoaikaan liittyviä luottokustannuksia voidaan tarvittaessa vähentää. Yhtenä vaihtoehtona on ottaa uusi luotto, jolla maksetaan kokonaan tai osittain kertasuorituksella vanhaa velkaa. Vakuusvelkojen pääomaa ei voida alentaa ja muutenkin vakuusvelkojen järjestely on rajoitetumpaa kuin tavallisten velkojen järjestely. (Härmäläinen ym. 2009, 161, 165, 168-169.)

Velka, johon ei liity tehokasta esinevakuutta, ovat tavallista velkaa, toisin sanoen etuoikeudetonta velkaa. Laissa on säädetty velkojen järjestelystä niin, että tavallisten velkojen järjestelyyn voidaan käyttää edellä lueteltuja vakuusvelkoihin käytettäviä keinoja ja niiden lisäksi voidaan vähentää maksamatta olevan velan määrää ja maksaa velka kokonaan tai osittain velkojan aseman ja toimialan kannalta kohtuullisilla sijaisuuksilla. (Härmäläinen ym. 2009, 171.)

3.10 Velkojatoimikunta

Velkojatoimikunta on neuvoo-antava elin, joka on velkojien yhteinen edustaja. Sen tehtävänä on valvoa ja avustaa selvittäjää. Siihen kuuluu vähintään kolme jäsentä, jotka edustavat tasapuolisesti eri velkojaryhmiä. Velkojatoimikunnan asettaa tuomioistuimien saneerausmenettelyn alettua. Selvittäjä kutsuu velkojatoimikunnan koolle käsittelemään saneerausmenettelyn suuria linjoja. Toimikunnan kautta velkojille tarjoutuu mahdollisuus vaikuttaa selvittäjän tekemiin ratkaisuihin. Lisäksi selvittäjä voi saada tukea velkojilta suunnitelmilleen. Velkojatoimikunnan tehtäviin kuuluu myös selvittäjän palkkion vahvistaminen. Toimikunta valvoo selvittäjää. Valvonta perustuu toimikunnan saamiin laajoihin tiedonsaantioikeuksiin. Tarvittaessa toimikunta voi

esittää tuomioistuimelle selvittäjän erottamista. (Suojanen, Savolainen & Sirainen 2006, 205.)

3.11 Saneerausohjelma ja sen vahvistaminen

Saneerausohjelmasta on laadittava ehdotus, ja tämän tekee selvittäjä. Tuomioistuin on aloittamispäätöksen antohetkellä määrännyt tietyn päivämäärän, johon mennessä ehdotus on toimitettava. Yleensä ehdotuksen laatimiseksi on annettu neljä kuukautta aikaa. Ehdotuksen tekemisen yhteydessä selvittäjän tulee olla yhteydessä velalliseen, velkojatoimikuntaan sekä velkojiin ja todennäköisiin velkojiin. Jotta ehdotus voidaan vahvistaa saneerausohjelmaksi, vaaditaan sille velkojien hyväksyntä. (Pinomaa 2009, 147.)

Saneerausohjelmassa tulee eritellä ja selventää muun muassa velallisen varat ja velat, toiminta ja tulos saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen, organisaatiomuutokset, uudet luotot, velallisen ja velkojien väliset suhteet (läheisyysuhde) sekä mahdolliset kirjanpito- ja muut vastaavat velallisen rikokset. Saneerausohjelmaan tulee kirjata toimenpiteet, joilla yritystä pyritään tervehdyttämään. Lisäksi on selvennettävä, miten yritys tulee toimintaansa jatkamaan ja millaisilla toimenpiteillä yrityksen varoja käsitellään. On myös huomioitava yrityksen henkilöstön asema saneerauksessa, saneerausohjelman rahoituksen ja seurannan järjestäminen sekä saneerausvelkoihin liittyvät järjestelyt. Saneerausohjelmaan tulee liittää maksusuunnitelma, jonka mukaisesti velallinen maksaa saneerausvelkojaan velkojille. Maksusuunnitelmasta velkojat näkevät maksuaikataulun ja sen, kuinka ison jako-osuuden he olisivat saaneet yrityksen hakeuduttua konkurssiin. Näin ollen heille käy ilmi, kumpi menetelmä olisi heidän kannalta ollut tarkoituksenmukaisempi. (Pinomaa 2009, 147-150.)

Saneerausohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle, joka antaa asianosallisille mahdollisuuden antaa oma kirjallinen lausuma asiasta. Jos ehdotus on ollut puutteellinen, pyydetään sitä täydentämään. Ennen ohjelmaehdotuksen jatkokäsittelyä osapuolilla on mahdollisuus ilmoittaa omat väitteensä saatavista. Selvittäjän toimenkuvaa kuuluu näiden väitteiden tiedoksianto asianosaisille. Jollei kyseisiä velkoja huomioida ehdotuksessa, voidaan ne riitauttaa. Esitetyt väitteet käsitellään ja ratkaistaan

ohjelmaehdotuksen käsittelyn yhteydessä tuomioistuimen toimesta. Kun tuomioistuin saa lopullisen version ohjelmaehdotuksesta, kuuluu sen tehtäviin päättää velkojien jakamisesta ryhmiin ja sen, kenellä velkojista on äänivalta eli kenen tulee ilmoittaa tuomioistuimelle kantansa annettuun ohjelmaehdotukseen. Tämä äänestyslausuma on joko hyväksyvä tai hylkäävä. Nämä äänestyslausumat annetaan tiedoksi selvittäjälle, joka laatii niistä selvityksen ja äänestys selvityksen äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta. Nämä selvitykset selvittäjä toimittaa tuomioistuimelle ja antaa tiedoksi asianosaisille. (Pinomaa 2009, 161-166.)

Ohjelmaehdotus voidaan vahvistaa saneerausohjelmaksi usealla eri tavalla. Suostumusvahvistustapauksessa saneerausohjelma vahvistetaan, kun kaikki tunnetut velkojat ovat siihen suostuvaisia. Yleisempi tapa on kuitenkin enemmistövahvistaminen, jossa ohjelma vahvistetaan, kun jokaisesta velkojaryhmästä on tietty enemmistö hyväksynyt ehdotuksen. Velkojaryhmiä ovat vakuusvelkojat, velkojat, joilla on yritys-kiinnitys vakuutena, muut kuin vakuusvelkojat (sisältää myös velkojat, joilla ei ole ulosotossa tuomiota saatavistaan, esimerkkinä verot ja muut julkisoikeudelliset saatavat) sekä velkojat, jotka ovat maksunsaantijärjestyksen mukaisesti viimeisiä. Ohjelman pakkovahvistamisessa saneerausohjelma voidaan vahvistaa, vaikkei vaadittua enemmistöä olisi saavutettu eri velkojaryhmissä. Tällainen pakkovahvistaminen edellyttää kuitenkin, että vahvistamiselle ei ole laissa säädettyä estettä, velkojalle ei saa aiheutua sellaista etua, joka ylittäisi hänen saatavansa määrän tai että ainakin yhdessä velkojaryhmässä on äänestykseen osallistuneista yli puolet puoltanut ohjelman vahvistamista ja että heidän saatavansa edustavat yli puolta kyseisen ryhmän kokonaissaatavamäärästä. Lisäksi edellytetään, että jos jollekin velkojaryhmälle kertyy enemmän suorituksia kuin lain mukaan edellytetään, jaetaan kyseinen ylijäämä kohtuullisesti eri velkojaryhmille. Myöskään vastaan äänestäneelle, muulle kuin vakuusvelkojalle, ei ohjelman mukaan tule suorituksia, sillä viimesijaisille veloille ei voida vahvistaa ohjelmaa. (Pinomaa 2009, 167-172.)

Saneerausohjelma voidaan vahvistaa myös enemmistövaatimuksen täytyessä. Tällöin jokaisesta velkojaryhmästä yli puolet äänivaltaisista velkojista on äänestänyt hyväksynnän puolesta. Puoltaneiden velkojien saatavien tulee muodostaa yli puolet kyseisen velkojaryhmän yhteenlasketuista saatavista. Jokaiselta velkojaryhmästä vaaditaan siis yksinkertainen enemmistö sekä velkojien lukumäärän että saatavien määrän

suhteen. Kun saneerausohjelma vahvistetaan, lakkaa saneerausmenettely, jolloin myös asian käsittely ja vireilläolo tuomioistuimessa lakkaa. (Pinomaa 2009, 167-172, 179.)

3.12 Saneerausohjelman toteuttaminen

Saneerausohjelman toteuttaminen ja maksuohjelmassa pitäytyminen on velallisen vastuulla. Tärkeintä on tehdä velkojille ne suoritukset, jotka maksuohjelmassa on määrätty. Velallisen tulee itse antaa selontekoa velkojille ja velkojatoimikunnalle, jollei asiaa varten ole määrätty valvojaa. Myös ohjelman loputtua loppuselonteko kuuluu velalliselle tai valvojalle. Vaikka saneerausohjelmalle ei ole säädetty maksimiaikaa, tulee tuomioistuimen omalta osaltaan kontrolloida toteuttamisaikoja esimerkiksi estämällä liian pitkän saneerausohjelman hyväksymistä. (Härmäläinen ym. 2009, 211-212.) Jos valvoja tulee valituksi, tulee hänen valvoa ohjelman toteuttamista velkojien lukuun. Valvojalla on myös oikeus tarvittaessa vaatia saneerausohjelman rauettamista. (Pinomaa 2009, 184.)

Valvojaksi voidaan valita sama henkilö, joka toimi selvittäjänä. Valvonnan lisäksi valvoja voi tehdä lisäsuoritusvaatimuksen tai vaatia ohjelman muuttamista. Velallisen puolestaan tulee antaa tarvittavat tiedot valvojalle ja pyrkiä myötävaikuttamaan ohjelman toteutumista. Valvojan tulee tietää koko ohjelman ajan, millainen on yrityksen taloudellinen tilanne ja miten se kehittyy ohjelman myötä. Määräaika velkojille tehtävään selontekoon on yleensä säädetty saneerausohjelmassa. Jos näin ei ole, tulee selonteko antaa kuuden kuukauden välein. (Härmäläinen ym. 2009, 212-213.) Valvoja tai velkoja on oikeutettu vaatimaan velallista suorittamaan lisäsuorituksia, jos yrityksen taloudellinen tilanne on parantunut oletettua paremmin. Tällaisia lisäsuorituksia tulee hakea viimeistään vuoden kuluttua loppuselonteon antamisesta. Maksuohjelmaa voidaan myös muuttaa, jos se asianosainen, jonka oikeutta tehtävä muutos loukkaa, antaa siihen luvan. Jos velkojan asemassa ei kuitenkaan tapahdu muutoksen johdosta suurta muutosta, ei lupaa tarvita. (Pinomaa 2009, 189, 191.)

3.13 Raukeaminen

Saneerausohjelma ja velkajärjestely voidaan rauettaa. Kun saneerausohjelma raukeaa, se ei enää ole voimassa, jolloin velkojat voivat vaatia sen suuruista suoritusta saatavalleen kuin heillä olisi ollut oikeus ennen saneerausohjelman vahvistamista. Velkajärjestelyn rauettua on yksittäisellä velkojalla oikeus saada täysi suoritus saatavalleen. Velkajärjestelyn raukeaminen ei yleensä ole muille velkojille mieleen, sillä silloin heillä on oikeus vain maksuohjelman mukaiseen suoritukseen, kun taas velkajärjestelyn rauettua yhdellä velkojalla on oikeus periä koko saatavansa velalliselta. Saneerausohjelma voidaan lakkauttaa, jos velallinen on rikkonut ohjelmaa ja tällä pyrkinyt suosimaan jotain velkojaa. Ohjelman vahvistamisen estävän seikan paljastuminen voi saada koko saneerausohjelman raukeamaan. Jos velallisena on yksityinen elinkeinonharjoittaja tai ammatinharjoittaja ja hänet tuomitaan yksityishenkilön velkajärjestelyyn, raukeaa saneerausohjelma sen vuoksi. Velkojalla on velkajärjestelyn rauettua oikeus periä kokonaissaatavansa lisäksi korkoa saneerausohjelman ajalta. Tuomioistuimien voi myös määrätä velallisen maksamaan viivästyskorkoa saneerausohjelman ajalta. (Härmäläinen ym. 2009, 220-222, 224.)

3.14 Yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestely

Yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä on tehty hallituksen esitys, joka on annettu eduskunnalle käsiteltäväksi kesäkuussa 2014. Esityksen tarkoituksena on antaa ehdotuksia yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain uudistamiseksi. Tähän asti on ollut niin, että jos yksityinen elinkeinonharjoittaja on halunnut päästä velkajärjestelyyn, jossa huomioidaan myös yritystoiminnasta aiheutuneet velat, tulee hänen sitä ennen luopua yritystoiminnastaan tai vastaavasti hakeutua yrityssaneeraukseen, jos haluaa säilyttää yritystoimintansa. Pienelle elinkeinonharjoittajalle yrityssaneeraus on yleensä liian kallis ja raskas toimenpide, joten sellaiseen harvemmin ryhdytään. (Oikeusministeriön www-sivut 2014.)

Nyt tehdyssä hallituksen esityksessä esitetään, että nykyiseen velkajärjestelyyn olisi mahdollista päästä yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai ammatinharjoittajana ja jonka seurauksena yritystoimintaa voitaisiin jatkaa. Näin ollen velkajärjestelyssä voi-

taisiin järjestellä yritystoiminnasta aiheutuneita velkoja ja jatkamiskelpoinen pienyrittäjä kykenisi jatkamaan toimintaansa. Velkajärjestelyyn pääseminen edellyttäisi sitä, että yrittäjä kykenisi maksamaan osan veloista ja että elinkeinotoiminta olisi ylipäätään kannattavaa. Yrityssaneerauksessa yrittäjän omistusasunto menetetään, mutta velkajärjestelyssä se on tietyin edellytyksin mahdollista säilyttää. Näin ollen yrittäjän omistusasunnon suoja paranisi. Työryhmä ehdottikin, että jos velallinen haluaa säilyttää omistusasuntonsa, tulee hänen maksaa velkojaan nykyistä enemmän. (Oikeusministeriön www-sivut 2014.)

Hallituksen esityksen mukaan koko Suomen yrityskannasta pienten ja keskisuurten yritysten osuus on 99,8 prosenttia. Koko yrityskannasta yksityisyrittäjiä on noin 63 prosenttia. Yksityiset elinkeinonharjoittajat voidaan monesti rinnastaa tavallisiin palkansaajiin, sillä heidän elinkeinotoimintansa elättää yleensä vain yrittäjän ja hänen perheensä. Velkaantumisen suhteen he eivät kuitenkaan samassa asemassa palkansaajien kanssa, sillä heidän on vaikeampaa saada taloudellinen tilanteensa korjatuksi. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on velkaongelmia harvemmin vain yksityistalouden puolella. Jos näin olisi, olisi yksityisen puolen velat järjesteltävissä velkajärjestelyn avulla. Elinkeinotoiminnasta aiheutuneita velkoja ei kuitenkaan ole mahdollista järjestellä velkajärjestelyn kautta, ellei elinkeinotoiminnasta ole sitä ennen luovuttu. Jos elinkeinonharjoittaja haluaa säilyttää elinkeinotoimintansa, on ainoa vaihtoehto yrityssaneeraus. (HE 83/2014.)

Yrityssaneerauksessa voitaisiin järjestellä sekä elinkeinotoiminnasta aiheutuneita että yksityiselämässä syntyneitä velkoja. Tähän on kuitenkin harvemmin mahdollisuuksia, sillä saneerauksesta aiheutuneet kustannukset nousevat usein 10 000 euroon ja ylikin, joten pienimuotoista elinkeinotoimintaa harjoittavan henkilön pyrkimykset toiminnan tervehdyttämiseksi jäävät kulujen seurauksena laihaksi. Tästä kertoo sekin, että 327 aloitetusta yrityssaneerausasiasta (vuonna 2012) vain 49 koski yksityisiä elinkeinon- ja ammatinharjoittajia. Pienimuotoisen liiketoiminnan tervehdyttäminen onnistuisi paremmin velkajärjestelylain mukaisen menettelyn kautta. Hallituksen ehdotukseen kuuluu myös se, että yksityisillä elinkeinon- ja ammatinharjoittajilla olisi oikeus saada talous- ja velkaneuvontaa ja lisäksi yritystalouteen erikoistuneen asiantuntijan neuvoja. Velkajärjestelyyn pääsemiseksi tulisi tarkistaa, ettei elinkeinonharjoittaja ole esimerkiksi laiminlyömällä lakisääteisiä maksuvelvoitteitaan pyrkinyt

saamaan kilpailuetua, sillä tällainen toiminta voisi estää velkajärjestelyyn pääsyn. (HE 83/2014.)

3.15 Vapaaehtoinen saneeraus

Yritys voi yrittää itse niin sanotulla vapaaehtoisella saneerauksella saada liiketoimintansa elvytettyä ilman varsinaisiin saneeraustoimiin ryhtymistä. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- toimintastrategioiden muuttaminen
- aktiivisen hallitustyöskentelyn aloittaminen ulkopuolisten jäsenten tullessa mukaan
- tervehdyttämisprosessin rakentaminen selvitettyjen toiminnallisten vahvuuksien pohjalle
- yritysjohdon vaihtaminen
- uuden ydinbisneksen luominen
- arvioimalla uudelleen ympäristön taloudellinen, poliittinen ja tekninen tilanne nyt ja tulevaisuudessa
- saatetaan ohjaus- ja valvontajärjestelmät ajan tasalle. (Härmäläinen ym. 2009, 43.)

Yksittäisen tervehdyttämiskeinon varaan vapaaehtoista saneerausta ei tulisi jättää, vaan kannattavinta on luoda saneerausstrategia, jossa yhdistellään tehokkaasti eri keinoja. Vapaaehtoisen saneerauksen onnistuminen riippuu monista seikoista. Tärkeimmät onnistumiseen vaikuttavat tekijät ovat se, kuinka varhain tervehdyttäviin toimenpiteisiin on ryhdytty, kuinka paljon yrityksellä on vaihtoehtoja eli pelivaraa saneerauksen toteuttamiseen sekä mitä saneerauskeinoja yritys on valinnut käytettäväkseen. (Laakso ym. 2010, 100-101.)

4 ULOSOTTO PÄHKINÄNKUORESSA

4.1 Mikä on ulosotto?

Ulosotto tarkoittaa laiminlyödyn maksu- tai muun velvoitteen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoa säätelee ulosottokaari (705/2007) ja sitä toteuttaa valtion ulosottolaitos. Ulosottokaari säätelee yksityisoikeudellisten velvoitteiden täytäntöönpanoa, mutta sitä sovelletaan myös verojen, sakkojen ja muiden rahamääräisten maksuseuraamusten täytäntöönpanossa. Ulosoton tehtävänä on tarjota oikeussuojaa velkojalle eli ulosoton hakijalle ulosottomenettelyn aikana. Oikeussuojan toteutumisen lisäksi ulosoton tarkoituksena on yrittää palauttaa velallisen taloudellinen toimintakyky ennalleen. Tätä kutsutaan rehabilitaatioksi. Ulosotossa huomioidaan kohtuullisuus myöntämällä veloille maksuaikaa tai tekemällä maksusopimus tai maksusuunnitelma. Velallisen taloudellisen toimintakyvyn eheyttämisessä huomioidaan myös velallisen erottamisetu, jossa velallisella on oikeus säilyttää osa omaisuudestaan. (Linna 2008, 17-18.)

Ulosotto katsotaan osaksi insolvenssioikeutta. Insolvenssi tarkoittaa maksukyvyttömyyttä ja vaikka velallinen ei oikeasti ole maksukyvytön, katsotaan tahallinen maksamatta jättäminen pakkotäytäntöönpanoon johtavine toimenpiteineen kuuluvaksi insolvenssioikeuteen. Yrityssaneerauksessa ja konkurssissa maksukyvyttömäksi velalliseksi katsotaan sellainen velallinen, joka on muutoin kuin tilapäisesti estynyt maksamaan velkojaan kun ne erääntyvät maksettaviksi. Ulosotto on erillistäytäntöönpanoa, jossa täytäntöönpanotoimet mitoitetaan saatavakohtaisesti perinnässä olevien saatavien mukaisesti, jokainen huomioituna erikseen. Yrityssaneeraus puolestaan katsotaan kuuluvan yleistäytäntöönpanoon, jossa huomioidaan velallisen kaikki velat ja varat kokonaisvaltaisesti. (Linna 2008, 18-19.)

Ulosotto on siviilitäytäntöönpanoa. Tavallisimmin riita- tai rikosasioissa määrätty yksityisoikeudellinen velvoite on maksuvelvoite, mutta velvoite voi olla esimerkiksi omaisuuden luovutus tai huoneiston hallinnan luovutus toiselle henkilölle. Ulosotto ei ole varsinaista tuomiovallan käyttöä vaikka se onkin riippumaton lainkäyttöviranomainen käyttäessään julkista valtaa. Samalla se pitää yllä kansalaisten yleistä mak-

sumoraalia, jolloin velkoja ja muita velvollisuuksia ei päästetä ulosottoperintään asti. (Linna & Leppänen 2014, 32-33.)

4.2 Lainsäädäntö

Ulosoton toimintaa säätelevä laki on ulosottokaari (705/2007). Tämä korvasi aiemmin olleen ulosottolain (37/1895). Lisäksi tulee sovellettavaksi useita muitakin lakeja, kuten oikeudenkäymiskaari (4/1734), laki osamaksukaupasta (91/1966), laki velan vanhentumisesta (728/2003), henkilötietolaki (523/1999), laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) sekä laki yrityksen saneerauksesta (47/1993). Lisäksi on vielä kymmeniä lakeja, joita tulee noudattaa eri tilanteissa. Ulosottokaaressa säädetään, että sen mukaista menettelyä noudatetaan myös sellaisissa tapauksissa, jonka täytäntöönpano liittyy veroihin ja muihin julkisoikeudellisiin saataviin sekä sakkoihin ja eräisiin muihin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Myös lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvissä tapauksissa noudatetaan ulosottokaaren säädöksiä. Kyseistä lakia noudatetaan myös ulkomailla ja eräissä Euroopan unionin toimielimissä annettujen tuomioiden kohdalla. Osamaksulla myytyjen irtaimien esineiden ja turvaamistoimien osalta tulee myös noudattaa mitä ulosottokaaressa on säädetty. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ulosottoimen hallinnon järjestämisestä ja muusta täytäntöönpanosta. Valtakunnanvoudinvirasto (VVV) voi antaa ulosottokaaren täytäntöönpanemiseksi hallinnollisia määräyksiä. (Ulosottokaari 705/2007, 1. luku, 2 §, 12. luku, 1-2 §.)

4.3 Ulosoton tavoitteet ja pääperiaatteet

Ulosoton päätavoitteena on täytäntöönpanon mahdollisimman tehokas toteuttaminen. Menetelmien tulee olla joutuisia, tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita. Tässä korostuu myös tuloksekkaan täytäntöönpanon halpuus sekä ulosoton uskottavuus, jolla viestitetään, että velvoitteet tulee hoitaa välttelyn sijaan. Asianmukaisuus pitää sisällään kuulemisperiaatteen, jolloin vastaajalle annetaan mahdollisuus tulla kuulluksi ulosoton aikana. Ulosoton on taattava velallisen ja sivullisen oikeusturva ulosottomenet-

telyn aikana. Oikeusturva taataan asianmukaisella ja puolueettomalla toiminnalla, jonka tulee olla myös kohtuullista. Ulosotossa kaikkia osapuolia tulee kohdella yhdenvertaisesti. Puolueettomuuden vaatimukseen liittyy olennaisesti ulosottomiehen esteellisyys, jonka mukaisesti ulosottomies ei voi osallistua sellaisen asian käsittelyyn, jossa hänellä on asiaan tai osapuoleen sellainen suhde, joka vaarantaa hänen puolueettomuutensa. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti velalliselle tai sivulliselle ei tule aiheuttaa suurempaa haittaa täytäntöönpanotehtäviä suoritettaessa kuin tarkoitus vaatii. (Linna & Leppänen 2014, 35-36, 38-39, 43, 45-47.)

Julkisuusperiaate korostuu kaikessa viranomaistoiminnassa, niin myös ulosoton toiminnassa. Käsittelyn julkisuus on rajattua: täytäntöönpanotoimitus on julkinen siihen liittyvien henkilöiden ja tahojen osalta, joilla on lupa olla toimituksessa läsnä. Asiakirjojen yleisöjulkisuus on säädetty tarkoin ja vain ulosoton tietojärjestelmästä saadut todistukset ovat yleisölle julkisia. Asianosaisjulkisuus puolestaan ei ole niin rajoitettua, sillä muilla viranomaisilla on melko laajat tiedonsaantioikeudet ulosottomieheltä. Näiden lisäksi attraktioperiaate antaa ulosottomiehelle vallan itse ratkaista sellaiset välttämättömät ongelmat ja kysymykset, jotka estävät ulosoton etenemisen. (Linna & Leppänen 2014, 53, 55.)

4.4 Ulosottorekisteri

Uljas-niminen tietojärjestelmä on ulosoton käyttämä järjestelmä, jonka yhtenä osana on ulosottorekisteri. Sitä ylläpitää ja kehittää Valtakunnanvoudinvirasto (VVV), joka myös ohjeistaa tietojen teknisestä käsittelystä ja tallentamisesta. Oikeudellista vastuuta VVV ei kuitenkaan kannan, vaan siitä vastaavat paikalliset ulosottomiehet. Ulosottomiehen tulee vastata tietojen tallentamisen virheettömyydestä ja laillisuudesta. Rekisteri koostuu kahdesta osasta, valtakunnallisesta hakemisto-osasta sekä paikallisista rekistereistä. Rekisteri sisältää samantyyppistä tietoa kaikista siihen tallennetuista luonnollisista ja juridisista henkilöistä. (Linna & Leppänen 2014, 532-533.)

Hakemisto-osaan on tallennettu velallisen tai muun vastaajan nimi, henkilötunnus / y-tunnus, tuomioiden tunnistetiedot sekä velallista koskevia tietoja. Paikallisessa re-

kisterissä puolestaan on tallennettuna asianhallintatietoja, yhteistoimintatietoja sekä erityistietoja. Asianhallintatietoja ovat esimerkiksi asianosaisten yhteystiedot, tilitysosoitteet ja hakijan saatavat. Yhteistoimintatiedot ovat puolestaan ulosottoviranomaisten keskinäiseen käyttöön tarkoitettuja tietoja velallisen olinpaikasta tai omaisuudesta. Erityistietoja ovat esimerkiksi velallisen ilmoitukset työpaikastaan ja tulonlähteistään, hakijan antamat vihjeet velallisen omaisuudesta ja tietoja yhtiöiden kirjanpidosta ja omistussuhteista. (Linna & Leppänen 2014, 533-534.)

Ulosoton tietojärjestelmän ja ulosottorekisterin tehtävänä on omalta osaltaan edistää ulosottoon tulevien asioiden tarkoituksenmukaista ja velalliskohtaista käsittelyä sekä sähköistä asiointia. Ulosoton hallinnolle ne tarjoavat mahdollisuuden suorittaa tarkastuksia, valvontaa, ohjausta ja tilastointia. (Töyrylä 2007, 59.)

4.5 Ulosottoeruste

Ulosoton käynnistymiseen vaaditaan hakijalta ulosottoeruste, josta käy ilmi velalliselle asetettu velvoite. Ulosoton täytäntöönpano on ensisijaisesti yksityisoikeudellisten velvoitteiden täytäntöönpanoa. Ulosottoerusteeksi ei riitä esimerkiksi pelkkä velkakirjan esittäminen maksamatta jätetystä velasta, vaan suoritusvelvollisuus tulee ensin tutkia tuomioistuimen toimesta ja sen jälkeen siitä annetaan tuomio oikeudenkäynnissä. Tämä tuomio toimii ulosottoerusteena, jonka perusteella ulosotto voidaan käynnistää. Turvaamistoimipäätös toimii myös ulosottoerusteena, vaikka siinä ei ole asetettu velalliselle mitään velvoitetta. Turvaamistoimen tarkoituksena on turvata hakijan saaminen takavarikolla. (Linna & Leppänen 2014, 72-73.)

Yksityisoikeudellisten velvoitteiden täytäntöönpanon lisäksi ulosotto toteuttaa myös julkisoikeudellisia velvoitteita. Tällaisia asioita ovat muun muassa verot, lasten päivähoitomaksut, hammashoitomaksut ja sakot. Ne ovat suoraan ulosottokelpoisia eli niistä ei tarvitse hakea käräjäoikeudelta erikseen tuomiota. Ilman varsinaista ulosottoerustetta voidaan käynnistää myös irtaimen esineen takaisinotto- ja tilitysmenettely koskien osamaksukauppalain mukaista osamaksulla myydyin, edelleen maksamattoman esineen takaisinottoa. Ulosottoerusteeksi riittää alkuperäinen osamaksusopi-

mus. Tämän menettelyn tuloksena annetaan ulosottomiehen tekemä tilityspöytäkirja, joka toimii tarvittaessa myöhemmin ulosottoperusteena. (Linna & Leppänen 2014, 76-78.)

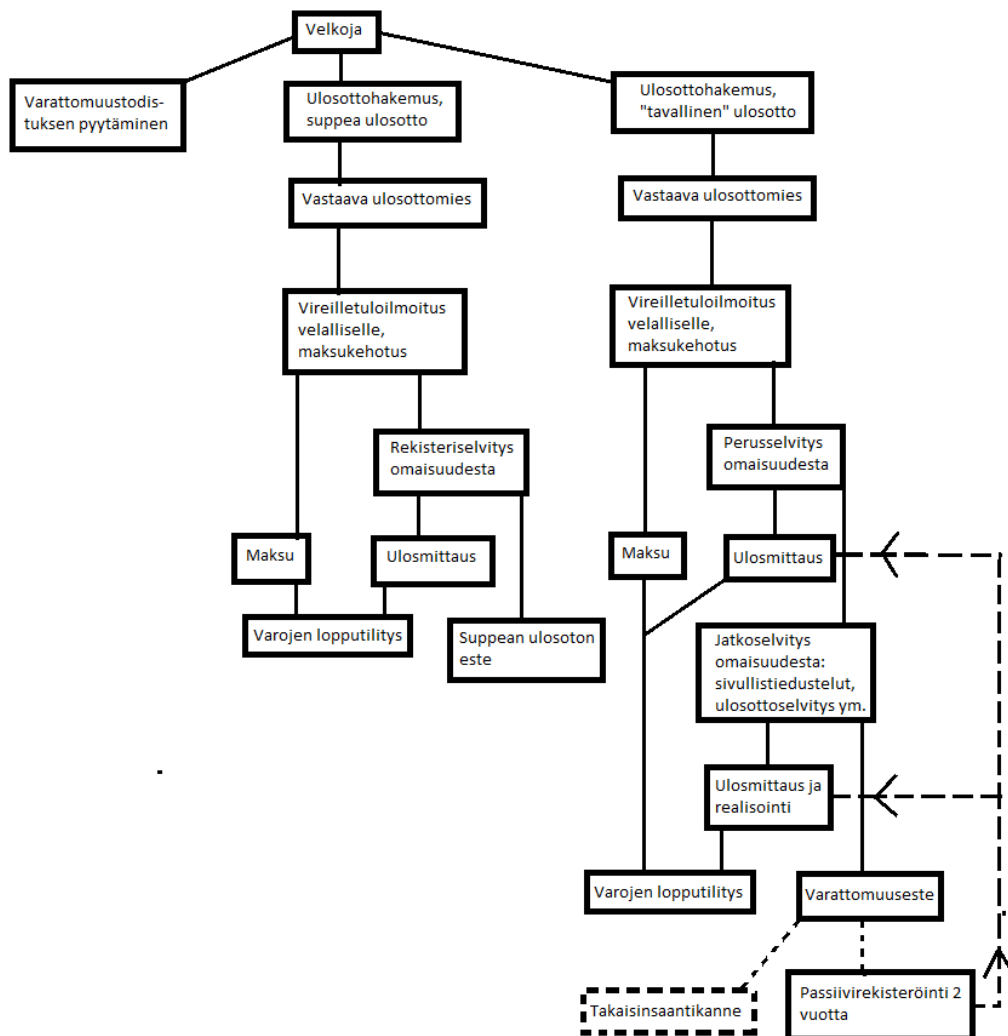
4.6 Täytäntöön pantavat velvoitteet

Ulosotossa täytäntöön pantavia velvoitteita ovat maksuvelvoite, luovutusvelvoite, kiinteän omaisuuden hallinnan luovutus toisen hallintaan, tekemisvelvoite ja kieltovelvoite. Yleisin näistä on maksuvelvoite, jossa velallinen velvoitetaan raha- tai tavarasuorituksen suorittamiseen. Luovutusvelvoite velvoittaa velallisen luovuttamaan kiinteää omaisuutta tai ennalta määrätyn irtaimen omaisuuden toiselle. Kyseessä on hallinnansiirtovelvollisuus. Velallinen voidaan velvoittaa luovuttamaan kiinteää omaisuutta, kuten rakennus tai huoneisto, toisen hallintaan. Tähän luetaan myös häätö, jos velvoitteena on muuttaa pois kiinteistöstä. Tekemisvelvoite velvoittaa velallisen tekemään jotain. Se voi olla yleistäyttöinen, jolloin velvoitteen voi täyttää muukin kuin vastaaja, esimerkiksi rakennusurakka. Se voi olla myös erityistäyttöinen, jolloin sen voi täyttää vain vastaaja henkilökohtaisesti, esimerkiksi ainutlaatuisen taideteoksen tekeminen. Näiden lisäksi se voi olla myös sijaistäyttöinen, jolloin ulosottoperusteella, joka velvoittaa allekirjoittamaan kauppakirjan tai muun asiakirjan, on lainvoimaiseksi tultuaan samat vaikutukset kuin velvoitteen täyttämällä. Kieltovelvoite puolestaan kieltää tekemästä jotain. On olemassa myös kielto estää toista tekemästä jotain. Tätä kutsutaan myös sietämisvelvoitteeksi, jolloin on velvoitettu sallia toisen tehdä jotain. (Linna & Leppänen 2014, 83-85.)

Ulosoton käynnistyminen edellyttää ulosottoperusteen mukaisen suoritusvelvollisuuden alkamista. Tällainen on esimerkiksi maksuvelvoitteen erääntyminen. Ilman vastaajan suoritusvelvollisuuden alkamista ei ulosottoasia voi tulla vireille. Lisäksi velvoitteen tulee olla selvä ja täsmällinen, jotta se voidaan laittaa täytäntöön. Epäselvä ulosottoperuste tulee hakijan toimesta täydentää niin, että se voidaan panna täytäntöön ulosotossa. (Linna & Leppänen 2014, 86, 90-91.)

4.7 Ulosottoasian vireilletulo

Seuraavasta kuviosta (Kuvio 4) käy ilmi ulosoton kulku pääpiirteissään:

Kuvio 4. Ulosoton kulku pääpiirteissään (Linna 2014, 25).

Ulosoton käynnistäminen vaatii aina velkojan lähettämän hakemuksen saapumista ulosottoon, jonka seurauksena ulosottoasia tulee vireille. Ulosottohakemuksen tulee sisältää tietyt vähimmäisvaatimukset, jotta vireilletulo olisi mahdollista. Sekä julkisten että yksityisten saatavien täytäntöönpanoa tulee hakea. Ulosottohakemuksen tulee olla joko kirjallinen tai sähköinen. Jos hakijalla on lupa, voi hän toimittaa hakemuksen myös suoraan teknistä käyttöyhteyttä hyödyntäen ulosoton Uljas-järjestelmään. Asia on vireillä siitä lähtien, kun hakemus on saapunut ulosottoviranomaiselle. Vaik-

ka velallista ei tässä yhteydessä tavoitettaisikaan, katkaisee asian vireilletulo velan vanhenemisen. (Linna 2008, 61.)

Ulosottoasian vireilletulo edellyttää täytäntöönpanokelpoisen ulosottoperusteen olemassaoloa. Ulosottoon toimitetun ulosottoperusteen mukainen oikeus saatavaan ei saa olla lakannut maksun, vanhenemisen tai muun syyn vuoksi. Toisin sanoen, täytäntöönpanokelpoisuus tulee yleensä tarkastaa viran puolesta ennen täytäntöönpanotoimiin ryhtymistä. Jos ulosottoperusteena oleva asiakirja on annettu yli viisi vuotta sitten, tulee ulosottomiehen tarkistaa, onko saatavan vanheneminen katkaistu. (Linna 2008, 252-253, 255.) Tämä on eri asia kuin ulosottoperusteen vanheneminen, jota käsitellään tarkemmin myöhemmin.

Ulosottoasian vireilletulo tuo mukanaan erilaisia oikeusvaikutuksia. Ensinnäkin vireilletulon myötä syntyy ulosottomiehelle toimivalta tietojen hankintaan ja täytäntöönpanotoimiin. Samoin toimivalta lakkaa kun vireilläolo päättyy. Lisäksi vireilletulo katkaisee saatavan vanhentumisen. Vanheneminen keskeytyy niin kauaksi aikaa kun ulosottomenettely kestää. Vireilletulolla on vaikutuksia myös asianosaisiin ja sivullisiin sekä heidän asemaansa. Vireilletulo itsessään ei toimi velallisen toimintavapautta rajoittavana tekijänä, vaan vasta ulosmittaus asettaa vallintarajoituksen ulosmitattuun omaisuuteen. Hakijalla on oikeus vastaanottaa maksuja suoraan velalliselta, kunhan niistä ilmoitetaan ulosottoon. Lisäksi hakijalla on oikeus siirtää saatavansa kolmannelle ulosottoasian vireilläollessa. Myös sovinto voidaan tehdä velallisen ja hakijan välillä vireilläolon aikana. Vireilletulon oikeusvaikutukset ulottuvat myös sivullisiin, sillä velallisen kanssa esimerkiksi sopimussuhteessa olevalta sivulliselta on oikeus saada tietoja. Myös omaisuuden etsiminen ja toimituksen tekeminen sivullisen hallinnoimissa tiloissa on eräin edellytyksin mahdollista vireilläolon aikana. (Linna 2008, 270-272, 275-278.)

4.8 Ulosmittaus

Ulosoton tehtävänä on omalta osaltaan edistää velallisen omatoimisuutta velvoitteiden hoitamisessa. Tämän vuoksi ulosmittauksella on muitakin vaihtoehtoja. Näitä ovat maksukehotus, maksuaika, maksusuunnitelma ja maksusopimus. Maksukehotus

ja maksuaika ovat vapaaehtoisia maksuja, joihin ei kohdistu ulosoton toimenpiteitä tai ulosmittausta. Maksusuunnitelma ja maksusopimus kuuluvat kyllä täytäntöönpanotoimiin, mutta niissä ei tarvitse ulosmitata palkkaa, vaan maksaminen tapahtuu omatoimisesti velallisen toimesta. Jos näiden avulla ei päästä toivottuun tulokseen, on seuraava vaihtoehto ulosmittaus. (Linna 2008, 100-101.)

Ulosotto jaotellaan tavalliseen ja suppeaan ulosottoon. Tavallinen ulosotto voi kohdistua kaikkeen velallisen ulosmittauskelpoiseen omaisuuteen, kun taas suppea ulosotto voi kohdistua vain sellaiseen omaisuuteen, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Tällaista on esimerkiksi palkka, eläke tai muu toistuvaistulo. Tällaisen suppean ulosoton kohteeksi kelpaava omaisuus on löydettävissä ulosoton Uljas-rekisterin kautta, josta selviää muun muassa verotustiedot ja varallisuustiedot. Suppean ulosoton tarkoituksena ei ole etsiä velalliselta myytäväksi kelpaavaa omaisuutta. (Linna 2008, 106-107.)

4.8.1 Maksukielto

Ulosottomiehen tekemä palkan, eläkkeen tai muun toistuvaistulon ulosmittauksen lisäksi on kyseisen tulon maksajalle annettava tiedoksi maksukielto, joka on eri kuin yrityssaneerauksesta aiheutunut maksukielto. Maksukiellosta käy ilmi tulon maksajalle se määrä, joka hänen on velallisen tuloista maksettava ulosottoon. Maksukiellossa on ilmoitettu, mitä eri tuloja velallisen tulopohjassa tulee huomioida ja mikä on velallisen suojaisuus. Maksukielto velvoittaa maksamaan ulosottomiehelle ulosmittattavan määrän, jonka tehtävänä on jakaa se saataville. Maksukielto tulee voimaan heti. Jos palkanmaksaja jättää tilittämättä ulosottoon maksukiellon mukaisesti, voidaan maksamatta jätetyt varat periä suoraan työnantajalta. (Linna 2008, 110-111.)

4.8.2 Ulosmittauksen kohde

Linnan (2008, 107-108) mukaan tavalliseen perintään tulevien ulosottoasioiden kohdalla ulosottomies etsii kaikenlaista ulosmittauskelpoista omaisuutta, jolla saadaan hakijan saatavat maksettua. Ulosmittauskelpoisuus on olemassa silloin, kun:

- ulosmittauksen kohteena on esine tai oikeus
- kun kyseinen kohde on velallisen
- kun kohde, vaikkei olisikaan velalliselle kuuluva, vastaa muuten hakijan saatavasta
- ulosmitattava kohde voidaan yksilöidä
- kohteella on varallisuusarvoa
- laissa ei ole kielletty kyseisen kohteen ulosmittaamista.

Esineeksi katsotaan mikä tahansa ulosmittauskelpoinen irtain esine tai vaikka kiinteistö. Oikeus puolestaan liittyy esimerkiksi oikeuteen saada palkkaa tai saamisoi-keuteen, jolloin velallisella on saatava joltain toiselta. Korvaussaatavana voidaan maksaa vaikka vakuutusyhtiön korvauksia. Nämä ovat ulosmittauskelpoisia. Jos ulosmitattu kohde tuottaa tuloa vielä ulosmittauksen jälkeen, esimerkkinä vuokratu- lot, ovat ne ulosmittauksen alaisia. Ulosmitattu omaisuus tulee yksilöidä ulosmit- tauspöytäkirjaan epäselvyyksien välttämiseksi. Ulosmittausten tarkoituksena on saa- da velkojan saatavat maksetuiksi. (Linna 2008, 108.)

Kun jokin omaisuus ulosmitataan, syntyy sitä koskeva määräämiskielto, jolloin velal- lisella ei enää ole oikeutta määrätä omaisuudestaan eikä hän saa sitä hävittää. Velalli- sen oikeus myydä, pantata, vuokrata tai muuten luovuttaa omaisuutensa toiselle on kiellettyä ulosmittauspäivästä lukien. Ulosmitattavaa omaisuutta ei tarvitse omin sil- min nähdä, vaan sen voi ulosmitata, kunhan ulosmittauspäätöksellä on tarpeeksi ek- saktit yksilöintitiedot, esimerkiksi auto voidaan ulosmitata sen tunnistetietojen perus- teella. Erikseen on ulosottokaassa (705/2007, 4. luku 1 §) säädetty niin sanotusta turvaavasta ulosmittauksesta, jossa ulosmitattua omaisuutta ei myydä, vaan se on ulosmitattu esimerkiksi velallisen kanssa tehdyn maksusuunnitelman vakuudeksi. Jos ensisijaiseksi sovittu maksutapa ei tuota tulosta, voidaan hakijan saatavien turvaksi ulosmitattu omaisuus myydä, jolloin varat tilitetään hakijalle. (Linna 2008, 108-109.)

Velallinen voi saada ulosottomieheltä luvan vaihtaa omaisuuttaan johonkin muuhun omaisuuteen. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, ettei toimi vaaranna velkojien maksun- saantia. Toimen tulee olla tarkoituksenmukaista. Tarkoituksenmukaisuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi omaisuuden vaihtamista halvempaan. Tämän seurauksena ero-

tuksesta voidaan maksaa velkojille ja velallisella on edelleen omaisuus käytettävissä, hieman halvempaan versiona tosin. Ulosmittaus kohdistuu tällaisen jälkeen siis sijaan tulleeeseen omaisuuteen ja hintojen väliseen erotukseen. Ulosottokaaren erityissäännöstä 4:37 sovelletaan silloin, kun velallisella on huomattavaan omistukseen perustuva määräysvalta jossain yrityksessä. Ulosmittauksesta seuraa määräämiskielto yhtiön osakkeisiin tai osuuksiin sekä myös rajattu toimintakielto kyseisessä yhtiössä. Liiketoimintaa saadaan siis harjoittaa normaalisti, mutta ulosmitattua omaisuutta ei saa erinäisillä toimilla pyrkiä alentamaan. Tällaista kiellettyä toimintaa on esimerkiksi yrityksen omistuksessa olevan kiinteistön myynti. Ulosmittaus voidaan tehdä myös yrityksen vaihtuvalle varastolle, jolloin velallisella on lupa myydä tavaraa varastosta, jonka ulosottomies voi ulosmitata elinkeinotulona. Tällainen menettely ei kuitenkaan saa vaarantaa velkojien maksunsaantia. (Linna 2008, 109-110.)

4.9 Yritys ulosottovelallisena

Seuraavassa taulukossa on kuvattu ulosottovelallisten määrää vuoden 2014 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Taulukossa on kuvattu erikseen luonnollisten henkilöiden osuus ja juridisten henkilöiden osuus. Kuten taulukosta voidaan todeta, on luonnollisten henkilöiden määrä lähtenyt laskuun kun taas oikeushenkilöiden määrä on lisääntynyt. Luonnollisia henkilöitä oli ulosottoerinnän kohteena vuoden 2014 alkupuoliskolla 397 516 (vuonna 2013 samaan aikaan 404 311) ja oikeushenkilöitä 41 394 (vuonna 2013 samaan aikaan 40 374). (Valtioneuvoston kanslian www-sivut 2014.) (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Ulosottovelalliset vuoden aikana 2005-2014/I

4.9.1 YTJ

Yritysvelallisten kohdalla ensimmäisiä tutkimuksen kohteeksi joutuvia tietoja ovat ne tiedot, joita on tallennettu YTJ:n eli Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Se on Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteinen tietojärjestelmä, johon on merkitty sellaiset yritykset ja yhteisöt, jotka on merkitty erinäisiin rekistereihin. Näitä rekistereitä ovat kaupparekisteri, säätiörekisteri, ennakkoperintärekisteri, työnantajarekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri sekä verohallinnon asiakasrekisteri. Lisäksi sellaiset yritykset, joista on tehty vasta pelkkä perustamisilmoitus, löytyvät YTJ:stä. YTJ:stä on mahdollista saada perustietoja koskien yrityksiä ja yhteisöjä, jolloin yhteystiedot on helposti saatavissa ja yrityksen sen hetkinen oikeudellinen tila voidaan selvittää eli onko yritys saneerauksessa, konkurssissa tai selvitystilassa. Lisäksi käytössä on maksullisia hakupalveluita. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän www-sivut 2014.)

4.9.2 Harmaa talous

Verottajan sivuilla harmaan talouden selvitysyksikön esitteessä harmaa talous selitetään seuraavasti: *“harmaalla taloudella tarkoitetaan organisaation sellaista toimintaa, josta aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään verojen, lakisääteisten eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen taikka tullin perimien maksujen suorittamisen välttämiseksi tai perusteettoman palautuksen saamiseksi”*. Harmaan talouden torjunnan tarkoituksena on vähentää teoista saatavaa taloudellista hyötyä ja kasvattaa kiinnijäämisen riskiä. Lisäksi pyritään nopeuttamaan ja mitoittamaan oikein teoista syntyvät rikosoikeudelliset seuraukset. Harmaa talous yritysmaailmassa aiheuttaa verotulojen ja maksujen poisjäämisen lisäksi yritysten välisen kilpailun epätasapuolisuuden. Tämä voi johtaa myös työntekijöiden lainvastaiseen kohteluun ja oikeusjärjestelmän heikentymiseen. (Harmaan talouden www-sivut 2014.)

Harmaan talouden selvitysyksikkö on ottanut tutkittavakseen ulosotossa varattomaksi todettuja yrityksiä vuosilta 2009-2013. Yksikön tehtävänä on tutkia yritysten toimintaa, taloudellista tilannetta ja lakisääteisten velvoitteiden hoitamista. Tavallisimmin ulosoton varattomaksi todettujen yritysten toiminta on lyhytkestoista. Selvityksiin otetaan mukaan myös yritysten ja vastuuhenkilöiden välistä verkostoitumista, jolloin tarkastelun kohteena saattaa olla suurempikin yritysrypäs tai saman omistajatahon määräysvallassa olevien yhtiöiden joukko. (Harmaan talouden www-sivut 2014.)

Ulosoton tehtävä harmaan talouden torjunnassa on hyvin aktiivista, sillä perimällä esimerkiksi maksamatta jätettyjä veroja ja tilittämällä ne verottajalle saadaan torjuttua velallisen tavoitteleman taloudellisen hyödyn syntyminen. Ulosotto estää omalta osaltaan myös epätervettä kilpailua yritysten välillä niin, ettei lakisääteiset maksuvelvoitteensa hoitavan yrityksen tarvitse kilpailla velvoitteensa laiminlyövän yrityksen kanssa markkinoilla kun ulosoton toimilla epärehellinen liiketoiminta saadaan todennäköisesti estetyksi. Ulosotto tulee tavallisimmin mukaan harmaan talouden torjuntaan siinä vaiheessa, kun harmaa talous on jo paljastettu. Verottaja laittaa ulosottoon täytäntöönpanoon maksamattomia veroja ja maksuja, joiden pohjalta yritystä ja sen lähipiiriä ja sivullisia aletaan tutkia tarkemmin. Näin ollen mahdollisuus löytää

enemmänkin harmaan talouden toimijoita on suurempi. (Harmaan talouden www-sivut 2014.)

Ulosoton normaaliperinnän lisäksi harmaata taloutta pyritään torjumaan yritysperinnällä ja erikoisperinnällä. Erikoisperinnässä on erikoistuttu sellaisten velallisten tutkimiseen, joiden varallisuusaseman selvittämiseen ja niihin liittyvien toimenpiteiden tekemiseen kuluu paljon aikaa. Yleisimmin erikoisperinnässä olevat velalliset ovat jättäneet velkansa maksamatta ja pyrkineet piilottamaan omaisuuttaan ulosotolta. Tällaisilla toimijoilla on monesti yhteyksiä talousrikoksiin ja harmaaseen talouteen. Tyypillinen yritysvelallinen erikoisperinnässä on sellainen, joka on muutamien konkurssien jälkeen menettänyt omaisuutensa, mutta jatkaa silti yritystoimintaa bulvaanien nimissä, jolloin yritystoiminnasta saatu voitto ohjataan bulvaanille, vaikka tosiasiallinen toimija on velallinen. Yhtenä erikoisperinnän velallisryhmistä muodostavat talousrikolliset, joiden velat muodostuvat lähinnä verohallinnon maksuista tai rikosvahingonkorvausvelvollisuuksista. Yleensä erikoisperinnän velalliset ovat myös poliisin, verohallinnon tai tullin tarkkailussa. Vuodesta 2012 ulosotolla on ollut käytettävissään verohallinnon ja harmaan talouden selvitysyksikön tuottama kattava tietopaketti yrityksestä. Tätä kutsutaan velvoitteidenhoitoselvitykseksi (VHS). (Harmaan talouden www-sivut 2014.)

4.9.3 Yhtiömiesten vastuu yhtiön veloista

Osakeyhtiö on yleisin yritysmuoto Suomessa. Se on pääomayhtiö, jonka veloista osakkeenomistajat vastaavat vain sijoittamansa pääomapanoksen osalta. Ulosotto ei siis voi kohdistaa perintätoimenpiteitä osakkeenomistajien henkilökohtaiseen omaisuuteen. Avoimen yhtiön yhtiömiesten vastuu yhtiön veloista ja velvoitteista on rajatonta, henkilökohtaista ja omavelkaista. Velkoja voi siis periä saataviaan yhtiön jättäessä ne maksamatta suoraan keneltä tahansa yhtiömieheltä. Yhtiömiehen henkilökohtainen omaisuus voidaan ulosmitata yhtiön velkoihin, mutta yhtiön omaisuutta ei voida ulosmitata yhtiömiehen henkilökohtaisiin velkoihin. Jos yhtiöön tulee uusi yhtiömies, vastaa hän aiemmin ennen hänen mukaansa tuloaan syntyneistä veloista myös omalla henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Suomen yrittäjien www-sivut 2014.)

Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista ja velvoitteista samalla tavalla henkilökohtaisella omaisuudellaan kuin avoimessa yhtiössä. Velkojan tulee periä saataviaan ensin yhtiöltä ja jos yhtiö todetaan ulosoton toimesta varattomaksi, voi velkoja periä saataviaan keneltä tahansa vastuunalaiselta yhtiömieheltä. Kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies vastaa yhtiön veloista vain sijoittamansa pääomapanoksen osalta, velkoja ei siis voida periä häneltä henkilökohtaisesti mitään eikä hänen henkilökohtaiseen omaisuuteensa voida kohdistaa ulosmittauksia. Yksityinen elinkeinonharjoittaja tekee kaikki sopimukset ja sitoumukset omalla nimellään, jolloin elinkeinonharjoittaja ja luonnollinen henkilö ovat sama asia eikä toiminimeä kohdella omana oikeushenkilönään. Kaikki toiminimen ottama velka on yrittäjän henkilökohtaista velkaa. Velkoja saa periä ulosottoteiste saataviaan suoraan yrittäjältä. (Suomen yrittäjien www-sivut 2014.)

4.9.4 Velan vanhentuminen

Velan vanhentumisesta on säädetty laki vuonna 2003. Lain 19 §:ssa on säädetty velalliskohtaisesta vanhentumisesta, jolla tarkoitetaan sitä, että velka vanhenee yhtiömiehen osalta niin kuin normaalistikin luonnollisen henkilön kohdalla joko 15 tai 20 vuodessa. Yhtiön osalta saatava ei vanhene, mutta vanhenemisen katkaisun unohtaminen ajallaan saa velan vanhenemaan. Tärkeää on muistuttaa velallista velasta. Vanhentumisen katkaiseminen liittyy velkojan tai velallisen vastapuoleen kohdistuvaan toimenpiteeseen, joka estää velan vanhenemisen. Vanhenemisen voi estää vapaamuotoisella tai oikeudellisella katkaisutoimella. Vapaamuotoinen katkaisu voi tapahtua esimerkiksi osapuolten välisellä sopimuksella, maksusuorituksella, velan tunnustamisella tai velasta muistuttamisella. Oikeudellisia katkaisutoimia ovat puolestaan muun muassa velallista vastaan nostettu kanne saatavista, saatavaa koskeva vaatimus tai ulosottomenettely. Velan vanheneminen katkeaa kun saatava laitetaan vireille ulosottoon. (Saarnilehto 2004, 28-32, 67.)

Saatavan lopullinen vanheneminen on luonnollisen henkilön kohdalla 15 vuotta. Jos rikosasiasta on tuomittu luonnolliselle henkilölle vankeutta tai yhdyskuntapalvelua, vanhenee saatava 20 vuodessa. Myös luonnollisen henkilön ollessa hakijana vanhenee saatava 20 vuodessa. Yhtiön ollessa velallisena, ei saatava vanhene ollenkaan.

Yhtiöltä perittävä saatava saattaa kuitenkin siinä tapauksessa vanheta, jos velan vanhenemista ei katkaista ajoissa. (Ulosoton www-sivut 2014.) Ulosottomiehen tulee tarkastaa, ettei saatava ole vanhentunut. Vaikka ulosottoperusteen määräaika olisi jo kulunut umpeen, ei saatava vanhene, jos sen perimiseksi on ehditty tehdä ulosmittaus. Määräajan umpeutumisen jälkeen realisoidun ulosmitatun omaisuuden myynnistä saatuja tuloja voidaan käyttää vanhentuneelle asialle. Muita varoja siihen ei enää voida käyttää. (Linna & Leppänen 2014, 207.)

4.9.5 Ulosmitattavan omaisuuden etsiminen

Ulosottomies voi etsiä velallisen omaisuutta julkisilta paikoilta ilman rajoituksia, esimerkiksi autoja tai kerrostalon pihalla, jolloin kotirauhaa ei rikota. Ulosottomiehen toimivaltaan liittyy myös se, onko tila, jossa etsintöjä tehdään, velallisen vai sivullisen. Sivullisella tarkoitetaan kaikkia muita paitsi vastaajaa. Etsimistointen osalta henkilöä, joka katsotaan tietojenantomielessä velallisen edustajaksi, pidetään sivullisena. Esimerkiksi osakeyhtiön toimitusjohtajaa pidetään tietojenantovelvollisena velallisen puolesta, jolloin yhtiön omaisuuteen kohdistuvia etsintöjä voidaan tehdä sivullisen tiloissa sen mukaan, mitä edellytyksiä sivulliseen liittymen on annettu. (Linna & Leppänen 2014, 458-459.)

Jos omaisuutta etsitään velallisen asunnosta, katsotaan asunnoksi väestökirjanpitoon merkityssä osoitteessa oleva asunto, kakkosasunto sekä kesäasunto, jossa asutaan iso osa vuodesta. Pääsääntöisesti asuntoon kohdistuva omaisuuden etsiminen tulisi jättää viimeiseksi keinoksi ja pyrkiä etsimään ensin muuta omaisuutta. Velallisen asunnossa saa suorittaa etsimistoimia, jos siihen on velallisen lupa. Ilman lupaa asunnossa saa suorittaa etsimistoimia, jos on syytä olettaa, että asunnosta löytyy ulosmitattavaa omaisuutta. Henkilökohtaisten tavaroiden tai tavallisen koti-irtaimiston vuoksi etsintöjä ei saa tehdä asunnossa. Takavarikon täytäntöönpanossa asuntoon on oikeus mennä suoraan. Vaikka velallisen omaisuus olisi toisen henkilön hallinnassa, voidaan ulosmittaus kyseiseen omaisuuteen tehdä tästä huolimatta. (Linna & Leppänen 2014, 459-460.)

Laki suojaa sivullisen asuntoa vielä enemmän kuin velallisen, joten ilman sivullisen lupaa hänen asuntoonsa voi kohdistaa etsimistoimia vain siinä tapauksessa, että ulosottomiehellä on painava syy olettaa, että velallisen omaisuutta löytyy sivullisen asunnosta. Jos ulosottomies on löytänyt ulosmitattavaksi tarpeeksi muuta omaisuutta, ei sivullisen asuntoon saa kohdistaa etsimistoimia. Sivulliselle tulee antaa mahdollisuus luovuttaa omaisuus ilman, että hänen kotiinsa mennä etsimään. Jos on kuitenkin olemassa omaisuuden hukkaamis- tai kätkemisvaara, voidaan asuntoon mennä ilman ennakkovaroitusta. Tällöin on oltava läsnä myös toimitustodistaja. Muilta yksityisalueilta saa vapaammin etsiä omaisuutta. Tällaisia alueita ovat velallisen ja sivullisen käytössä olevat rakennukset, kulkuneuvot tai muut sisä- tai ulkotilat. Selvitysaineistoa on oikeus etsiä erilaisista paikoista samoin kuin ulosmitattavaa omaisuutta. Velallisen kotiin saa mennä etsimään aineistoa, jos voidaan olettaa sellaista sieltä löytyvän. Sivullisen tiloihin voidaan mennä erittäin painavasta syystä. (Linna & Leppänen 2014, 460-463.)

4.9.6 Tiedonantovelvollisuus

Kun velallisena on yhtiö, ovat tiedonantovelvollisia yhtiön tosiasialliset toimijat, yhtiön toimielimen jäsenet sekä lakimääräiset ja sopimusperusteiset edustajat. Toimielimenä voi olla hallitus tai esimerkiksi johtokunta. Näiden jäsenillä on tiedonantovelvollisuus yhtiön asioista kuten myös varajäsenellä, jonka tiedonantovelvollisuus liittyy yhtiön toimielimen toimintaan osallistumiseen. Tiedonantovelvollisena pidetään yhtiön toimitusjohtajaa sekä asunto-osakeyhtiön isännöitsijää. Jos henkilö on henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista, kuten avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet, on heillä myös lain mukaan tiedonantovelvollisuus. Kaikilla toiminimen kirjoittajilla on tiedonantovelvollisuus. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi ne henkilöt, joilla on oikeus edustaa osakeyhtiötä sekä edellä mainitut yhtiömiehet. Kommandiittiyhtiön äänettömällä yhtiömiehellä ei ole tiedonantovelvollisuutta, jos häntä ei ole valtuutettu kirjoittamaan yhtiön toiminimeä. (Linna & Leppänen 2014, 474-476.)

Erilaisten välikäsien käyttö yhtiön johtamisessa ja asioiden hoitamisessa johtaa myös tiedonantovelvollisuuteen, vaiikkeivät kyseiset henkilöt varsinaisesti olekaan

yhtiössä kirjoilla. Tiedonantovelvollisuus voidaan ulottaa myös sellaisiin henkilöihin, jotka eivät enää ole yhtiössä sellaisessa asemassa, jossa heillä olisi ollut automaattisesti velvollisuus antaa tietoja. Ulosottomies voi toissijaisesti pyytää tietoja myös yhtiön tilintarkastajalta tai työntekijöiltä. (Linna & Leppänen 2014, 476-477.)

4.9.7 Yrittäjän elinkeinotulon ulosmittaus

Pääsääntöisesti yrittäjänä toimivan henkilön elinkeinotulosta voidaan ulosmitata yksi kuudesosa. Tämä on säädetty lainsäätäjien puolesta siitä syystä, että pystytään mahdollistamaan velallisen kyvyn toimia edelleen yrittäjänä ja maksaa toimintaansa kuuluvat velvoitteet ajallaan. Jos velkaa peritään ulosottomiehen toimesta yhtiöltä, on tarkoitus, että velallisyrittäjän toiminta ei lakkaa ulosottooperinnän seurauksena. Yritys voi sopia myös ulosottomiehen kanssa myyvän ulosmitattua tavaraansa, jolloin yrityksen tulee tilittää myyntihinnasta kohtuullisena pidetty osuus ulosottoon. Jos yrityksen käyttöomaisuutta kuitenkin myydään huutokaupassa tai sen rahoitusomaisuutta ulosmitataan, on niillä usein negatiivinen vaikutus yrityksen edellytyksiin jatkaa toimintaansa, jolloin monesti ajaututaan konkurssiin tai yrityssaneeraukseen. Näissä tapauksissa myös ulosotto keskeytyy, joten liian rankkoihin pakkoperintäkeinoihin ei yritysvelallisen kanssa ole järkevää ryhtyä. (Suojaanen ym. 2011, 357-358.)

5 YRITYSSANEERAUKSEN OIKEUSVAIKUTUKSET

5.1 Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset

Kun yrityssaneeraus alkaa, on velallisyrittäjä silloin lähes maksukyvytön, eli sillä on enemmän velkoja kuin se pystyy käytettävissä olevilla varoillaan maksamaan. Tässä tilanteessa yritykselle annetaan niin sanottu rauhoitusaika, jotta saataisiin selvitettyä yrityksen toiminta ja kartoitettua maksukyvyttömyyteen johtaneet syyt. Rauhoitusajan aikana selvittäjän tehtävänä on selvittää yhtiön tilanne yhdessä saneerausvelallisen edustajien kanssa. Heidän tarkoituksenaan on laatia sellainen saneerausohjelma,

jonka avulla yritys kykenee palauttamaan elinkelpoisuutensa. Laissa yrityksen saneerausesta (47/1993) on säädetty erilaisia suojasäännöksiä, joilla pyritään pitämään yrityksen toimintamahdollisuuksia yllä. Säännökset liittyvät enimmäkseen saneerausvelkoihin ja siihen, että saneerausmenettelyn aikana yrityksen maksukyky säilyisi ja liiketoiminnan jatkoedellytykset saataisiin suojattua. (Härmäläinen ym. 2009, 121.)

Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset liittyvät lähinnä erilaisiin toimenpidekieltoihin, joiden tehtävänä on estää velkojien toimenpiteet saneerausvelkoja kohtaan (Härmäläinen ym. 2009, 121). Näitä yrityssaneerailain 4. luvun mukaisia kieltoja, jotka vaikuttavat myös ulosoton toimintaan, ovat:

- maksukielto (17 §)
- vakuudenasettamiskielto (17 §)
- perintäkielto (19 §)
- ulosmittauskielto (21 §)
- täytöntöönpanokielto (21 §)
- väliaikainen kielto (22 §)
- turvaamistoimenpiteiden kielto (23 §)

(Laki yrityksen saneerausesta 47/1993, 4. luku, 17, 19, 21-23 §.)

Saneerausveloilla tarkoitetaan niitä velkoja, jotka ovat syntyneet ennen saneeraushakemuksen jättämistä käräjäoikeudelle eli ennen hakemuksen vireilletuloa. Vireilletulon jälkeen syntyneet velat jäävät saneerausmenettelyn oikeusvaikutusten ulkopuolelle. Ne velallisen tulee maksaa sitä mukaa kuin ne erääntyvät. (Bräysy 2013, 63.)

Yrityssaneerauksen aloittaminen vaikuttaa omalta osaltaan myös yrityksen sopimusympäristöön antaen luvan irtisanoa tiettyjä sopimuksia lyhyimmillä irtisanomisajoilla, jotta saneeraustoiminnan vaikutukset näkyisivät nopeammin ja velallisyriksen toiminta saataisiin turvattu. Lisäksi laissa on säädetty tilanteita, joissa yrityksen sopimusvapautta on rajoitettu tai ne vaativat ainakin selvittäjän suostumuksen. (Härmäläinen ym. 2009, 121.)

Saneerausmenettelyn aloittaminen vaikuttaa myös korkoihin. Saneerausvelalle ei tarvitse maksaa viivästyskorkoa maksun myöhästymisestä, sillä viivästyskoron kertyminen keskeytyy saneerauksen aloittamiseen. Tähän luetaan kuuluvaksi myös korkolain (633/1982) mukainen laillinen viivästyskorko. Menettelyn alkamisella on vaikutusta myös muunlaisten maksuviivästysten seuraamusten kertymisen keskeyttämiseen. Esimerkiksi verojen maksun laiminlyönnin seurauksena maksettavat viivästyskoron, veronlisäyksen sekä jäämämaksun muodostuminen keskeytyy, kun saneerausmenettely alkaa. Tämä ei kuitenkaan vaikuta vakuusvelalle maksettavan koron määrääntymiseen saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen. Vakuusvelalle juokseva, erääntymistä edeltävältä ajalta perittävä korko ei katkea aloituspäätökseen. Vaikka saneerausmenettelyn alkamiseen asti muodostuneita velkoja ei pidä maksaa rauhoitusajan aikana, pitää menettelyn alkamisen jälkeen syntyneet velat maksaa ajallaan. Samoin jatkuviin sopimussuhteisiin liittyvät velvoitteet on hoidettava, esimerkiksi vastike tai vuokra. (Pinomaa 2009, 88.)

KKO 2003:31

Määräaikainen vuokrasopimus oli yrityksen saneerauksesta annetun lain 27 §:n 1 momentin nojalla irtisanottu päättymään ennenaikaisesti. Vuokranantajalle tästä aiheutunutta, irtisanomisajan jälkeistä aikaa koskenutta vuokratulojen menetystä oli pidettävä lainkohdan nojalla korvattavana muuna vahinkona.

Kommandiittiyhtiömuotoinen ravintola oli antanut kaupungilta vuokraamastaan kiinteistöstä piha-alueen ja rakennukset osakeyhtiömuotoiselle vuokralaiselle käytettäväksi myymälä- ja toimitiloiksi. Vuokrasopimuksen kestoksi sovittiin 10 vuotta ja vuokran suuruudeksi seitsemän prosenttia liikevaihdosta, kuitenkin vähintään 120 000 markkaa. Kun vuokralaisen yrityssaneeraus alkoi, irtisanoi se vuokrasopimuksen päättymään kahden kuukauden päähän irtisanomisesta. Ennenaikaisen vuokrasuhteen päättymisen vuoksi kommandiittiyhtiöllä oli oikeus saada korvausta muusta vahingosta irtisanomisajan vuokrien lisäksi. Kommandiittiyhtiö katsoi, että menetetyt vuokratuotot olivat tällaista korvattavaa vahinkoa ja vaati kommandiittiyhtiötä maksamaan 606 256 markkaa. Osakeyhtiö kiisti tämän vedoten yrityssaneerauslaissa säädettyyn oikeuteen irtisanoa pitkäaikaiset sopimussuhteet kahden kuukauden irti-

sanomisajalla, jotta saneerauksesta voitaisiin saada sen mahdollistamat hyödyt. (KKO:2003:31.)

Käräjäoikeus hylkäsi kanteen katsomalla, että korvausta voisi saada vain irtisanomisajan vuokrista, ei menetetyistä vuokratuotoista. Kommandiittiyhtiö valitti hovioikeuteen, jossa katsottiin, että se oli menettänyt vuokrasuhteen ennenaikaisen irtisanomisen myötä vuokratuottoja, joka oli omiaan aiheuttamaan sille vahinkoa. Kommandiittiyhtiö oli ottanut tilat ravintolakäyttöön vähentääkseen aiheutunutta vahinkoa. Hovioikeus katsoikin, että osakeyhtiön tulee maksaa vuokratuoton menetyksestä kohtuullista korvausta 100 000 markan edestä. Tämä korvaus oli huomioitava myös saneerausohjelmassa saneerausvelkana. Osakeyhtiö valitti korkeimpaan oikeuteen, joka katsoi, että määräaikaisen vuokrasopimuksen ennenaikaisen irtisanomisen jälkeisen ajan menetetyt vuokratuotot voidaan katsoa korvattavaksi vahingoksi. Hovioikeuden tuomiota ei muutettu. (KKO:2003:31.)

5.2 Vastuunalaisen yhtiömiehen vastuu

Kun saneerausvelallisenä on kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö, koskee niiden vastuunalaisia yhtiömiehiä samat määräykset kuin velallisyhtiötäkin. Saneerausvelkoihin liittyvä perintäkielto estää velkojen perimisen myös vastuunalaiselta yhtiömieheltä. Myös velallista koskevat velvollisuudet kuuluvat yhtiömiesten kannettavaksi henkilökohtaisesti. (Pinomaa 2009, 89.) Esimerkkinä vastuunalaisen yhtiömiehen vastuusta yhtiön velvoitteista seuraava korkeimman oikeuden ennakkopäätös.

KKO 2005:110

Kommandiittiyhtiön yrityssaneerausohjelmassa saneerausvelkaa oli muun ohella yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksen perusteella vastuunalaiselle yhtiömiehelle maksuunpantu vero, josta myös yhtiö on vastuussa verotusmenettelystä annetun lain 52 §:n nojalla. Veroa koskeva yhtiön maksuvelvollisuuden järjestely saneerausohjelmassa ei vaikuttanut yhtiömiehen maksuvelvollisuuteen, koska kysymys oli yhtiömiehen verosta.

Henkilöyhtiön ja yhtiömiehen varallisuuden erottaminen voi maksukyvyttömyystilanteissa aiheuttaa ongelmia. Yhtiöllä ja yhtiömiehellä on omat velkansa, mutta myös yhteisvastuullisuuteen perustuvaa velkaa. Verovelkojen kohdalla kommandiittiyhtiön katsotaan olevan yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksen perusteella vastuussa yhtiömiehen verosta eli verovelasta. Katsottiin, että verovelka on otettava mukaan saneerausohjelmaan saneerausvelaksi, johon kohdistuu velkajärjestely. Tällöin syntyy kaksi verovelkasuhdetta: veronsaajan ja yhtiömiehen välinen sekä veronsaajan ja kommandiittiyhtiön välinen suhde. Saneerausvelkaan kohdistuvat velkajärjestelyt ulottuvat myös velallisen sitoumuksista henkilökohtaisessa vastuussa olevaan tahoon. Tällöin voitaisiin katsoa, että velkajärjestely koskee myös yhtiömiehen osuutta verovelasta. (Timonen 2006, 232-233.)

A vaati kärjäoikeutta vahvistamaan, että kommandiittiyhtiön vahvistetun saneerausohjelman oikeusvaikutukset ulottuisivat myös häneen vastuunalaisena yhtiömiehenä. Verovirasto puolestaan vetosi tuloverolakiin lausuen, että elinkeinoyhtymä ei ole verovelvollinen, vaan sen osakkaat. Näin ollen elinkeinotulo katsottiin yhtiömiehen verotettavaksi tuloksi, jonka vuoksi kysymys ei ollut yhtiön velasta vaan yhtiömiehen. Kärjäoikeus hylkäsi kanteen katsomalla verovelan olevan yhtiömiehen velkaa, jolloin hän ei ollut yrityssaneerailain edellyttämällä tavalla henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön veloista velan ollessa hänen, ei yhtiön velkaa. Velka otettiin kuitenkin huomioon saneerausohjelmassa, mutta saneerausohjelman oikeusvaikutusten ei katsottu ulottuvan vastuunalaiseen yhtiömieheen. (Timonen 2006, 234.)

A valitti tuomiosta hovioikeuteen, jossa tuomiota ei kuitenkaan muutettu. A valitti korkeimpaan oikeuteen, jossa hovioikeuden tuomion lopputulosta ei muutettu. Korkein oikeus katsoi, että kommandiittiyhtiölle kuuluu vastuu verosta, joka on määrätty yhtiömiehelle yhtiön tulon ja varallisuuden perusteella. Kommandiittiyhtiö ei kuitenkaan ole verovelvollinen, vaan tulos verotetaan osakkaiden tulona. Verovelvollinen ei siis ole yhtiö, vaan yhtiömies, vaikka yhtiöllä onkin vastuu yhtiömiehelle määrätystä verosta. Kysymyksessä on tilanne, jossa yhtiö on lain mukaan vastuussa yhtiömiehen velasta, ei niin, että yhtiömies olisi henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön ve-

loista. Näin ollen verovelan järjestely saneerauksessa ei ulotu yhtiömieheen. (Timonen 2006, 235-236.)

5.3 Maksukielto

Maksukielto on laissa säädetty niin, että saneerausmenettelyn aloittamisen jälkeen velallinen ei saa maksaa saneerausvelkojaan. Maksukielto alkaa silloin, kun saneerausmenettely alkaa, ei silloin kun saneeraushakemus tulee vireille. Jos tätä kieltoa ei noudateta ja velallinen maksaa saneerausvelkojaan, tulee kyseiset suoritukset palauttaa. (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 4. luku, 17 §.) Maksukiellon on tarkoitus varmistaa saneerausmenettelynaikainen velallisen maksukyky. Saneerausmenettelyyn olennaisesti kuuluvista kielloista tämä on tärkein, sillä sen avulla voidaan ylläpitää yrityksen maksukykyä, jotta se suoriutuisi uusista veloistaan ja vastuistaan. Tavallisimmin tämän kiellon noudattamista valvoo selvittäjä. Jos maksuja kuitenkin tehdään kiellon vastaisesti, on selvittäjän tehtävänä puuttua niihin. Jos maksukiellon vastaista maksua ei palauteta vapaaehtoisesti, on viimeisenä oljenkortena rahojen palautusvaateen vieminen tuomioistuimen vahvistettavaksi. (Härmäläinen ym. 2009, 122.)

Laissa säädetään vielä erikseen vekselin ja sekin maksusta sekä sellaisesta velasta, josta on olemassa kolmannen osapuolen antama vakuus tai takaus ja johon perustuen velkoja on saanut maksun. Vekseliä tai sekkiä vastaan saatu maksusuoritus on palautettava siltä osin kuin maksun saaja olisi menettämättä vekseli- tai sekkioikeuttaan toista henkilöä kohtaan, jolta hän olisi voinut saada suorituksen, voinut kieltäytyä maksun vastaanottamisesta. Näin säädetään vain siinä tapauksessa, jos vekselistä tai sekistä on ollut saneerausvelallisen lisäksi vastuussa joku muukin. Näissä tapauksissa on pyritty suojaamaan velkojaa niin, ettei hän joutuisi huonompaan asemaan kuin jos maksua ei olisi suoritettu. (Pinomaa 2009, 92.)

Saneerausmenettelyn lakkaaminen velallisen asettamisella konkurssiin ei poistanut velvollisuutta palauttaa saneerausmenettelyn aikana vallinneen maksukiellon vastaisesti saatu suoritus konkurssipesään.

Avoimen yhtiön konkurssipesä kertoi, että yhtiön saneerausmenettely oli alkanut ja siitä hetkestä lähtien oli voimassa maksukiello, jonka mukaan saneerausvelkaa ei enää saanut maksaa. Avoin yhtiö oli kuitenkin maksanut osakeyhtiölle polttoaineen toimittamisesta aiheutuneen saneerausvelan 6451,76 markkaa. Avoimen yhtiön saneerausmenettely ei päättynyt saneerausohjelman vahvistamiseen, vaan yhtiön konkurssiin. Koska konkurssi ei poistanut maksun palautusvelvollisuutta, vaati konkurssipesä osakeyhtiötä palauttamaan saamansa maksusuorituksen. (KKO:1997:89.)

Avoimen yhtiön kannalta polttoaineen ostaminen oli yritystoiminnan jatkamisen kannalta välttämätöntä ja tästä syystä maksun suorittaminen oli katsottava tavanomaiseksi suoritukseksi. Polttoainetta toimitettiin ja maksettiin siihen asti kunnes yhtiö asetettiin konkurssiin ja kunnes yhtiön liiketoiminta lopetettiin. Osakeyhtiön mielestä polttoaineen maksaminen oli avoimen yhtiön kannalta tavanomainen suoritus ja että laskut olivat yrityssaneerauslain mukaisia vähäisiä laskuja, jotka tulisi joka tapauksessa maksaa selvittäjän päätöksellä. Käräjäoikeuden päätöksessä todettiin, ettei tapaukseen voitaisi soveltaa maksukiellon poikkeussäännöksiä eikä maksuja voitu pitää määrältään vähäisinä. Osakeyhtiö veloitettiin palauttamaan maksu. (KKO:1997:89.)

Osakeyhtiö valitti hovioikeuteen, joka katsoi, ettei laissa ollut sellaista erityissäännöstä saneerausmenettelyn lakkaamisen seurauksena, joka oikeuttaisi vaatimaan konkurssimenettelyn alkamisen jälkeen saneerausvelan palauttamista. Näin ollen hovioikeus kumosi käräjäoikeuden tuomion, jolloin osakeyhtiö ei ollut velvollinen palauttamaan saamansa maksua. Konkurssipesä valitti korkeimpaan oikeuteen, joka katsoi, etteivät kaikki saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutuksen lakkaa konkurssiin asettamiseen, jolloin maksukiellon vastaisten suoritusten palauttamisvelvollisuudesta ei sellaisenaan voida vapauttaa. Konkurssiin asettaminen ei lakkauta maksukiellon vastaisten suoritusten palauttamisesta, sillä velkojia tulee edelleen kohdella tasavertaisesti. Korkein oikeus kumosi hovioikeuden antaman tuomion, jolloin asia jätettiin käräjäoikeuden tuomion lopputuloksen varaan. (KKO:1997:89.)

5.3.1 Poikkeukset maksukiellosta

Yrityssaneerauslaissa on 18 §:ssä säädetty maksukieltoon liittyvistä poikkeuksista, joissa maksaminen on maksukiellosta huolimatta sallittua. Ensinnäkin on säädetty, että työntekijöiden palkat ja muut kustannukset voidaan maksaa kolmelta kuukaudelta ennen yrityssaneeraushakemuksen vireilletuloa (18.1 §). Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen (KKO 2004:12) asiassa, jossa työntekijöiden palkat oli maksettu maksukiellosta huolimatta palkkaturvana ja jonka seurauksena TE-keskukselle siirtynyt takautumissaatava oli maksettava täysimääräisenä takaisin saneeraustilanteesta huolimatta. (Härmäläinen ym. 2009, 122.) Tämä lain säännös koskee myös niitä palkkoja, jotka liittyvät työhön, joka on tehty mainitun ajanjakson kuluessa. Siinä tapauksessa palkkasaatavaa ei saa maksaa, jos selvittäjä on katsonut sen olevan riittävä joko määrältään tai perusteeltaan. (Pinomaa 2009, 94.)

Maksukiellosta huolimatta voidaan maksaa myös työntekijöiden lomapalkat ja lomakorvaukset, jotka ovat kertyneet ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa (18.2 §) (Härmäläinen ym. 2009, 122). Saneerausmenettelyn alkaessa esimerkiksi joulukuussa, voidaan lomapalkat ja -korvaukset maksaa seuraavana lomakautena niiden eräännytyessä myös niiltä osin, kuin oikeus niiden saamiseen on kertynyt ennen saneerausmenettelyn alkamista (Pinomaa 2009, 94). Lisäksi on mahdollista maksaa työnantajan huoltokonttoritoimintaan perustuva saatava, joka on otettu työntekijän palkasta tai eläkkeestä talteen vireilletuloa edeltäviltä kolmelta kuukaudelta (18.3 §) (Härmäläinen ym. 2009, 122).

Maksukiellosta huolimatta voidaan maksaa myös velallisen lapselle suoritettava elatusapu (18.3 §). Elatusapu voidaan maksaa vain siltä osin, mikä olisi ollut etuoikeus ulosmittauksessa, joka olisi toimitettu hakemuksen vireilletulon aikaan. (Härmäläinen ym. 2009, 123.) Jos velallinen on velvoitettu maksamaan elatusapua lapselleen, suoritetaan elatusapusaatava, joka on erääntynyt viimeisen vuoden aikana ennen ulosmittauksen toimittamista, sellaisten saatavien jälkeen, joilla on pantti ja pidätys-oikeuden mukanaan tuoma etuoikeus (Pinomaa 2009, 94).

Velallisyrittäjällä on oikeus myös maksaa sellaisille velkojille, joiden saatavat ovat vähäisiä määrältään ja jos takaisinmaksu on saneerausmenettelyn kannalta tarkoituksenmukaista (Härmäläinen ym. 2009, 123). Saneerausmenettelyssä saattaa olla useampia velkojia, joilla on vain vähäinen saatava velalliselta (18.4 §). Tästä aiheutuisi paljon vaivaa hallinnollisella puolella sekä sellaisia kuluja, jotka eivät olisi välttämättä järkevässä suhteessa kyseisten velkojen taloudelliseen merkitykseen niissä järjestyksissä, joita saneerauksesta seuraa. Tästä syystä on luotu mahdollisuus maksaa määrältään pienet velat saneerausohjelmasta huolimatta. Selvittäjän tehtävänä on katsoa, ettei pienvelkoja makseta täysin mielivaltaisesti, vaan kaikki tietyn velkamäärän alittavat pienvelat tulee maksaa. (Pinomaa 2009, 99-100.)

Pienvelkojen maksamiseen vaikuttaa velallisen maksukyky, velkojen määrä ja maksettavaksi tulevien pienvelkojen osuus kokonaisvelan määrästä. Tämän toimenpiteen on tarkoitus auttaa saneerausmenettelyn jatkohallinnointia. Pk-yrityksissä maksuun päätyvät pienvelat ovat yleensä muutamia sataasia, kun taas isommissa yrityksissä puhutaan muutamista tuhansista euroista. (Härmäläinen ym. 2009, 123.) Velallisella on lisäksi oikeus käyttää saatavansa saneerausvelan kuittaamiseen siinä tapauksessa, että velkojalla oli olemassa oikeus kuittaukseen (18.5 §). Tähän vaaditaan selvittäjän päätös. (Härmäläinen ym. 2009, 123.) Selvittäjän tulee antaa päätös ja käyttää sen tekemisessä omaa harkintavaltaansa, jolloin velallisen oma-aloitteinen velan kuittausilmoitus ei käy päinsä (Pinomaa 2009, 99).

Maksukiellon estämättä velallisyritys voi jatkaa luotollisen maksuliiketilin hallinnointia pankissa (18.6 §). Velalliselle tulevat maksut voidaan ohjata tälle tilille ja lyhentää niillä pankin saatavaa. Tähän tarvitaan myös selvittäjän päätös. (Härmäläinen ym. 2009, 123.) Tällaisen maksuliiketilin käyttämisestä ei siis estä se, että saneerausmenettelyn alkaessa pankilla ollut saatava lyhennetään tilille tulleilla maksuilla. Selvittäjän päätettävissä on kuitenkin se, jatketaanko tilisuhdetta vai ohjataan velalliselle tulevat maksusuoritukset toiseen rahalaitokseen. (Pinomaa 2009, 100.)

Velallisella on myös mahdollisuus maksaa itse perustamaltaan eläkesäätiöltä ottamansa lainan lyhennykset sekä korot (18.7 §). Tämäkin tosin vain siinä mittakaavassa kuin säätiön maksuvalmiuden turvaaminen edellyttää. (Härmäläinen ym. 2009, 123.) Tähänkin toimeen vaaditaan selvittäjän päätös. Maksukiellosta huolimatta ve-

lallinen voi siis maksaa eläkesäätiön lainoja siinä tapauksessa, jos säätiö ei muuten kykene maksamaan eläkkeitä. Kuitenkin jos lainasta on annettu takaus tai vakuus, voidaan säätiön maksuvalmius turvata perimällä saatavat vakuuden arvosta tai takaa-jalta. Tällaisessa tapauksessa kun sivullinen maksaa lainaa, ei pidetä välttämättömänä, että velallinen maksaisi itse lainaa ollenkaan. (Pinomaa 2009, 100.)

Vakuusvelkojilla on oikeus maksukiellosta huolimatta saada maksu velan koroista ja muista luottokustannuksista, jotka ovat erääntyneet saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen ja jotka noudattavat velan ehtoja. Vakuusvelkojien tuleekin yleensä sopia korkojen maksusta selvittäjän kanssa. Korot voidaan maksaa menettelyn aikana, mutta myös vahvistetun saneerausohjelman jälkeen maksetut korot ovat mahdollisia. Jos korkoja halutaan maksettavaksi saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen, tulee saneerausohjelmaan sisällyttää erillinen kohta, josta käy ilmi korkojen suoritusajankoh- ta. Tällainen aika voi olla esimerkiksi kuukauden kuluessa ohjelman vahvistamisesta. (Härmäläinen ym. 2009, 123.)

5.4 Vakuudenasettamiskielto

Saneerausmenettelyn alettua velallisella ei ole oikeutta asettaa saneerausvelasta vakuutta. Panttaus tai vakuuden asettaminen ovat lähtökohtaisesti tehottomia. Jos vakuuden asettamiseen sovelletaan kuitenkin jotain erityissäädestä kuten juoksevia velkakirjoja tai arvo-osuuksia koskevia säädöksiä, saattaa vakuuden asettaminen tulla kyseeseen. (Härmäläinen ym. 2009, 122.) Tällöin on usein kyseessä myös vilpittömän mielen suoja, jolloin panttauksen tehokkuuteen liittyen velkaa pidetään vakuus-velkana pantin arvon osalta. Kiinnityshakemus velallisen omaisuuteen ei kuitenkaan tuo etuoikeutta saneerausvelan hyväksi niissä tapauksissa, missä saneerausmenettely on aloitettu. (Pinomaa 2009, 93.)

5.5 Perintäkielto

Laisa yrityksen saneerauksesta 19 §:ssä on säädetty perintäkiellosta saneerausmenettelyn alettua. Tämä kielto estää perimistoimenpiteet sellaisia saneerausvelkoja

kohtaan, jotka kuuluvat myös maksukiellon piiriin. Toimenpiteet eivät myöskään saa kohdistua saneerausvelan suorittamisen turvaamiseksi. Jos perimistoimenpiteet on jo ehditty aloittaa, ei niitä saa enää jatkaa. Myöskään velkojen viivästysseuraamuksia ei saa kohdistaa velalliseen enää saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen. (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 4. luku, 19 §.) Perintäkielto on kohdistettu pääsääntöisesti velkojia ja niitä toimenpiteitä vastaan, jotka johtuvat niiden velkojen maksamattomuudesta, jotka kuuluvat maksukiellon piiriin. Velkojalla ei ole oikeutta aloittaa tai jatkaa aloittamiaan perintätoimenpiteitä esimerkiksi perintätoimiston kanssa. (Härmäläinen ym. 2009, 124.)

Kiellettyihin perintätoimiin liittyy vakuusesineen takaisinotto tai muu vakuuden käyttäminen. Lisäksi velkaa ei saa irtisanoa tai kuitata eikä tehdä haitallista hallinnollista päätöstä, esimerkiksi hallinnollisten lupien peruuttamisia. Perintäkieltoon liittyy myös kuittauskielto, josta huolimatta velkoja voi tehdä velalliselle ja selvittäjälle kuittausilmoituksen. Velkojalla on siis oikeus saada korvausta velalliselta velallisen saatavan luovutuksesta johtuvan kuittausoikeutensa menettämisestä kuten konkursissakin. (Koulu 2007, 170.)

Perintäkiellon tarkoituksena on estää velkojaa käyttämästä takaisinotto- ja rahaksi-muutto-oikeuksiaan maksun saamiseksi. Myös muunlainen vakuuden käyttö on kiellettyä. Velkoja ei voi muuttaa panttia rahaksi tai ottaa luoton vakuutena olevaa tavaraa takaisin. Pääsääntöisesti vakuutena olevan tavaran hallintaa on velkojalla lupa jatkaa. Maksuviivästys ei anna lupaa velkojalle purkaa tai irtisanoa velkaa tai sen perusteena olevaa sopimusta. Velan irtisanomiskielto tarkoittaa velkojan kannalta sitä, ettei velkaa voida muuttaa sellaiseksi, että se olisi velkajärjestelyssä katsottava kokonaan eräänntyneeksi. Sopimuksen irtisanomiskielto liittyy puolestaan erilaisten kesto-sopimusten, kuten sähkö-, vuokra- tai vakuutus-sopimusten irtisanomiseen. Velkataakan kasvamisen estämiseksi tililuotot on kuitenkin mahdollista irtisanoa. Yrityksen maksuliiketilillä olevia ja sinne saneerausmenettelyn aikana tulevia varoja ei kyseinen luottolaitos saa käyttää velkojensa kuittaamiseen, jotta velallisen tavanomaisen toiminnan ylläpito ei vaarantuisi. Sijoitus- tai määräaikaistileillä olevat varat ovat kuitenkin luottolaitoksen käytettävissä. (Pinomaa 2009, 101.)

Maksun laiminlyönnistä johtuvan hallinnollisen päätöksen tekeminen on kiellettyä. Tällöin esimerkiksi ennakkoperintäkisteristä poistaminen tai liikenne- tai anniskeluluvan peruminen on kiellettyä. Perintäkieltoa vastaan tehty toimi on tehoton, ellei saajapuolena oleva taho täytä vilpittömän mielen suojan edellyttämiä kriteerejä. Tällöin esimerkiksi pantiksi annettujen osakkeiden myyminen aiheuttaa myyjälle osakkeiden arvoa vastaavan suorituksen palauttamisen. (Pinomaa 2009, 102.)

5.5.1 Poikkeukset perintäkiellosta

Vakuusvelkoja voi tietyissä tilanteissa saada luvan tuomioistuimelta käyttää takaisinotto- tai rahaksimuutto-oikeuttaan tai muuten hyödyntää vakuutena olevaa esinettä. Tällaisessa tilanteessa tulee kuulla myös selvittäjää. Vakuusoikeuden kohteena olevan omaisuuden säilyttäminen ei kuitenkaan saa tällaisessa tilanteessa olla velalliselle tai hänen perheellensä taikka saneerausjärjestelmälle tarpeellista. Toisin sanoen, jos velallisen asunnon ja elinolosuhteiden turvaaminen ei onnistu vakuusesineen realisoinnin myötä, ei realisointiin ole lupaa. Vakuudeksi annettu omaisuus ei saa olla yrityksen toiminnan kannalta olennainen, jotta vakuusvelkoja voi sen hyödyntää. Vakuutena olevan tarpeettoman omaisuuden myyminen helpottaa myös velallisen velkataakkaa. Harvemmin yrityksillä kuitenkaan on saneerausvaiheessa mitään ylimääräistä omaisuutta, sillä todennäköisesti kaikki ylimääräinen on myyty jo aikaisemmin yrityksen toiminnan elvyttämiseksi. Saneerausmenettelyn aikaisten juoksevien korkojen tai vakuuden hoitamiseen liittyvien toimenpiteiden laiminlyönnin seurauksena velkojalla on oikeus vaatia vakuutena olevan omaisuuden realisointia. Vakuuden hoitamiseen liittyvien toimenpiteiden laiminlyönnin seurauksena todennäköisesti vakuusesineen arvo laskee. Tavallisimmin näistä asioista saadaan sovittua selvittäjän kanssa, jolloin realisointitoimenpiteisiin ei tarvitse ryhtyä. (Härmäläinen ym. 2009, 126.)

KKO 2005:111

Kysymys yksityisen elinkeinonharjoittajan saneerausohjelmaan sisältyneen arvonlisäverovelan järjestelyn vaikutuksesta veroviraston vaaties-

sa samojen verojen suorittamatta jättämiseen perustuvassa verorikkomusasiassa vahingonkorvausta.

Syyttäjä vaati A:lle rangaistusta verorikkomuksesta. A oli yksityisenä elinkeinonharjoittajana jättänyt arvonlisäveron maksamatta 15.7.1997-15.2.2002 väliseltä ajalta yhteensä 46 108 euroa. A oli hakeutunut yrityssaneeraukseen 18.2.2002 ja vetosi siihen, että verovirasto oli saneerausohjelmaehdotuksen hyväksyessään luopunut saata vastaan ohjelman mukaisista suorituksista ylimenevältä osin. Käräjäoikeus ja hovioikeus katsoivat asiassa tapahtuneen verorikkomuksen, jonka seurauksena elinkeinotoimintaa oli jatkettu ja muita velkoja lyhennetty laiminlyödyillä arvonlisäveroilla. Näin ollen A ei ollut maksukyvytön, vaan verojen laiminlyönnin tarkoituksena oli taloudellisen hyödyn saavuttaminen. Lisäksi A oli tehnyt huomattavan suuria yksityisnostoja. (Timonen 2006, 239-240.)

Saneerausmenettely ei poistanut rikosoikeudellista vastuuta eikä saneerausohjelman vahvistaminen vaikuttanut rikosoikeudellisen korvausvelvollisuuden määrään tai perusteeseen. Käräjäoikeuden mielestä verovirasto oli oikeutettu vaatimuksiinsa korvauksista ja velvoitti A:n maksamaan vahingonkorvauksena valtiolle sillä hetkellä maksamattomina olevat arvonlisäverot 32 458,76 euroa sekä tuomitsi A:n sakkorangaistukseen verorikkomuksesta. A valitti asiasta hovioikeuteen, jossa käräjäoikeuden tuomiota ei muutettu. A:lle myönnettiin valitusoikeus korkeimpaan oikeuteen tuomitun vahingonkorvauksen osalta, mutta hovioikeuden tuomion lopputulosta ei muutettu. A tuomittiin siis sakkorangaistukseen sekä vahingonkorvausvelvollisuuteen valtiota kohtaan. Vahingonkorvaussaatavaa ei katsota saneerausvelaksi, joten se tulee maksaa kokonaisuudessaan. (Timonen 2006, 242, 244.)

5.6 Ulosmittauskielto ja muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden kielto

Ulosoton toimintaan suoranaisesti vaikuttavia yrityssaneerauksen oikeusvaikutuksia ovat lisäksi ulosmittauksen sekä muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden kielto. Ulosmittauskielto tarkoittaa sitä, että kun saneerausmenettely on alkanut, ei velallisyrittäjän omaisuutta saa enää ulosmitata sellaiseen saneerausvelkaan, joka kuuluu maksukiellon piiriin. Jos ulosmittaus on kesken, tulee sen käsittely keskeyttää tai jos se on

jo ehditty toimittaa, on sen täytäntöönpano keskeytettävä ja mahdollisesti ulosottomiehen hallussa oleva omaisuus tarpeen vaatiessa palautettava velalliselle. Jos omaisuuden ulosmittauksen seurauksena on jo ehditty tilittää rahoja velkojalle, tulee kertyneet rahavarat tilittää selvittäjälle, joka tilittää ne edelleen velalliselle. (Pinomaa 2009, 107.)

Ulosmitatun omaisuuden myynnistä on voitu ehtiä kuuluttaa jo ennen kuin saneerausmenettely on alkanut, jolloin tuomioistuimella voi päättää täytäntöönpanon keskeytyksestä ja myynnin peruuttamisesta. Tällaisen täytäntöönpanon keskeyttämishakemuksen voi tehdä tuomioistuimelle velallinen tai selvittäjä. Jos hakemusta ei tehdä ja myytäväksi tarkoitettu omaisuus ei ole velallisen liiketoiminnan kannalta olennainen, voidaan myynti suorittaa. (Härmäläinen ym. 2009, 131.) Kieltoa vastaan tehty ulosmittaus on tehoton. Ulosmittauskielto ei kuitenkaan koske velallisen lapselle maksettavaa elatusapua siltä osin mitä säädetään sen etuoikeudesta ulosotossa. (Pinomaa 2009, 108.)

Muut täytäntöönpanokiellon alaiset toimenpiteet liittyvät velalliseen kohdistuviin häätötoimenpiteisiin sekä osamaksuesineen takaisinottoon ja tilitykseen. Jos huoneisto on saneerausmenettelyn kohteena olevan velallisyrittäjän käytössä, tulee häätötoimenpiteet keskeyttää, vaikka kyseessä olisikin ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa maksamatta olevien vuokrien vuoksi haettu häätö. Tämä koskee myös asunto-osakeyhtiön ottaman huoneiston, esimerkiksi työsuhdeasunnon, haltuunottoa. Velkoja voi kuitenkin vaatia tuomioistuinta sallimaan täytäntöönpanon, jos velkoja on esimerkiksi jo ehtinyt myydä tai vuokrata huoneiston jollekin toiselle. (Pinomaa 2009, 108.)

Ulosottomiehen antama virka-apu osamaksuesineen takaisinotoksi ja tilitykseksi on niin ikään kiellettyä saneerausmenettelyn alettua. Jos takaisinotto ja tilitys on jo tullut vireille ennen saneerausmenettelyn alkamista, tulee se keskeyttää menettelyn ajaksi. Jos ulosottomiehelle on muutoksenhaun yhteydessä annettu ulosmittauksen tai muun täytäntöönpanon keskeyttämiseksi torjuntavakuus, tulee se tarpeen vaatiessa palauttaa selvittäjälle tai sivulliselle, jos hän on sen asettanut. (Pinomaa 2009, 109.)

5.7 Turvaamistoimenpiteiden kieltö

Kun saneerausmenettely on alkanut, ei velalliseen enää saa kohdistaa saneerausvelan perusteella turvaamistoimenpidettä. Turvaamistoimenpidettä ei voi tehdä, vaikka velkojalla olisi olemassa siitä viranomaisen päätös tai käytettävissä olisi verojen ja maksujen perimisen turvaamiseksi annetun lain mukainen säädös. Turvaamistoimi voidaan määrätä niin kauan kunnes saneerausmenettely alkaa eli vaikka hakemus olisikin ehtinyt jo tulla vireille. Kun saneerausmenettely alkaa, lakkaa sitä ennen määrätty turvaamistoimenpide ellei tuomioistuin toisin määrää. (Pinomaa 2009, 109.) Yrityssaneerailain mukaan turvaamistoimi voidaan määrätä siinä tapauksessa, jos velallinen menettelee velkojan etua vaarantavalla tai vahingoittavalla tavalla (Laki yrityksen saneeruksesta 47/1993, 30 §).

5.8 Väliaikaiset kiellot

Velallisella ja hakijalla on tarvittaessa oikeus vaatia tuomioistuinta määräämään väliaikaisia maksu-, perintä- ja muita täytäntöönpanokieltoja. Nämä kiellot tulevat muuten voimaan rauhoitusaikana kun saneerausmenettely alkaa, mutta tietyissä tilanteissa on tärkeää saattaa kiellot voimaan jo ennen menettelyn alkamista eli silloin, kun hakemus saneeruksesta on jätetty tuomioistuimelle, mutta sitä ei ole vielä ehditty käsitellä. Väliaikaisilla kielloilla voidaan estää velkojien aktiiviset perintätoimet, joilla voi olla negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi tavarantoimitusten kannalta tai estää sopimuskumppania purkamasta yhtiön liiketoiminnan kannalta olennaisia sopimuksia tai jos velallisen omaisuuteen kohdistuu ulosmittauksia. Väliaikaisilla kielloilla tilanne voidaan saada rauhoittumaan. Kiellot voidaan saattaa voimaan yhtä aikaa tai vain osittain, riippuen tilanteesta. Velalliselle voidaan esimerkiksi jättää mahdollisuus maksaa velkoja, ettei tavarantoimitus tai muu vastaava vaarannu ja hakea ainoastaan perintäkieltoa ja täytäntöönpanokieltoa. Maksukieltö voidaan määrätä eräin poikkeuksin. Esimerkiksi tavarantoimittajille voidaan maksaa velkoja, jottei liiketoiminta kärsisi. Tulee kuitenkin huomioida velkojien tasavertainen kohtelu. Epätasa-arvoinen kohtelu voi johtaa takaisinsaantivaateisiin. (Härmäläinen ym. 2009, 133.)

5.9 Suhde konkurssiin

Yrityksen maksukyvyyn ollessa huono, voi joku velkojista hakea yritystä konkurssiin. Tuomioistuimessa saattaa siis olla samaa velallista kohtaan yhtä aikaa käsittelyssä sekä yrityssaneeraushakemus että konkurssihakemus. Välillä on tilanteita, että konkurssihakemus on saapunut käräjäoikeuteen ennen yrityssaneeraushakemusta. Tällaisessa tapauksessa käräjäoikeuden tulee ensin antaa päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta ja vasta sen jälkeen tehdä mahdollinen konkurssipäätös. Jos yrityssaneerausmenettely aloitetaan ja saneerausohjelma vahvistetaan, raukeaa konkurssihakemus. Jos taas saneerausmenettelyä ei aloiteta, jatketaan konkurssihakemuksen käsittelyä käräjäoikeudessa. (Rikalainen & Uitto 2008, 309-310.)

Velallinen voi joutua saneerausohjelman kuluessa jälkikonkurssiin, jolloin konkurssihakemus voi olla seurausta laiminlyödyistä maksuohjelmasta tai maksamatta olevasta vanhasta tai uudesta velasta. Jälkikonkurssissa on samat edellytykset kuin tavallisessa konkurssissa: velallisyrittäjän tulee olla maksukyvytön ja velkojalla tulee olla selvä saatava. Jotta jälkikonkurssin voi saada, tulee ratkaisu konkurssista antaa ennen kuin saneerausohjelma on lakannut. (Härmäläinen ym. 2009, 225.) Yrityssaneerauksen jälkikonkurssia voidaan pitää täysimittaisena konkurssina, jolla ei ole yhteyttä aikaisempaan saneerausmenettelyyn. Jälkikonkurssia seuraa tavallinen konkurssivalvonta, jossa tavallisesti kuitenkin valvotaan saneerausvelat velkojen alkuperäisten ehtojen mukaisesti. Jälkikonkurssissa saneerausvelallisella on pysyttämisetu eli tuomioistuimen päätöksellä saneerausohjelma ei raukeakaan pääsäännön mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että saneerausvelkojat eivät voi vaatia täyttä suoritusta saatavilleen, vaan ainoastaan sen, mikä saneerausohjelman mukaisesti olisi heille tullut. Edellytyksenä tällaiselle järjestelylle on se, että suurin osa saneerausveloista on maksettu. (Koulu 2007, 295-297.)

KKO 2001:18

Velallinen, jolle oli vahvistettu yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausohjelma, oli tehnyt velkojalle saneerausohjelmassa määrätyt suoritukset. Saneerausvelkoja haki velallista kon-

kurssiin konkurssisäännön 6 §:n 1 momentin f kohdan perusteella. Konkurssiin asettamisen edellytyksiä arvioitiin yksinomaan konkurssisäännön perusteella.

Yllä mainitun f-kohdan mukaan velkoja voi hakea velallisen omaisuuden luovuttamista konkurssiin, jos velallinen on velkojen erääntyessä muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan niitä. Yleensä maksukyvytön velallinen on jo laiminlyönyt erääntyneitä velkojaan, mutta tässä tapauksessa näin ei kuitenkaan ollut. Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimineen henkilön yritys oli aloittanut saneerausmenettelyn. Käräjäoikeus katsoi konkurssiin asettamisen edellytysten täyttyvän, sillä hakijalla oli selvä ja riidaton saatava velalliselta ja asiassa esitetyn selvityksen perusteella hänet voitiin todeta maksukyvyttömäksi. Käräjäoikeus siis määräsi omaisuuden luovutettavaksi konkurssiin. (Timonen 2001, 136.)

Velallinen valitti hovioikeuteen ja vetosi uutena todisteena velkojainkuulustelussa oikeaksi vannomaansa pesäluetteloon. Hovioikeus katsoi pesäluetteloon sisältyvien tietojen vahvistavan käräjäoikeuden päätöksessään arvioimaa maksukyvyttömyyttä. Tähän perustuen hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden ratkaisun lopputulosta. Velallinen valitti korkeimpaan oikeuteen, jossa tutkittiin konkurssiin asettamisen edellytysten täyttymistä sellaisen velan osalta, jonka velallinen on maksanut yrityssaneerauksen maksuohjelmassa vahvistetun ohjelman mukaisesti. Edellä mainitun f-kohdan mukaan ei kuitenkaan edellytetä, että velka olisi erääntynyt, vaan ratkaisevaa on se, onko velallinen maksukyvytön muutoin kuin tilapäisesti suoriutumaan erääntyvistä veloistaan. Velallinen on saneerauksen alkamisen jälkeen luovuttanut kaiken elinkeino-omaisuutensa ja lopettanut toimintansa. Hänen tulonsa muodostui vain työttömyyskorvauksesta, joka ei riitä kuukausittaiseen velkojen maksuun, jolloin hänet on todettu maksukyvyttömäksi ja hänen omaisuutensa on määrätty luovutettavaksi konkurssiin. Korkein oikeus ei siis muuttanut hovioikeuden päätöksen lopputulosta. (Timonen 2001, 138-140.)

5.10 Vaikutukset tietyissä erityistilanteissa

Saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen velkojalla on oikeus periä saatavansa kolmannelta, jos saneerausvelasta on kolmannen antama takaus tai vakuus. Jos takaus tai vakuus on annettu liiketoiminnassa, ei saneerausmenettely estä irtisanomasta tai muuten eräännyttämässä velkaa takaajan tai vakuuden asettajan osalta. Selvittäjän päätöksellä voidaan vakuusvelkaa koskeva sitoumus tai sopimus irtisanoa, jotta velka saadaan maksettua enneaikaisesti. Vuokrasopimus voidaan velallisen puolelta irtisanoa kahden kuukauden irtisanomisajalla, silloin kun velallinen on vuokralleottaja. Vuokranantaja voi esittää omaisuuden hallinnan palauttamisesta ja muista välttämättömistä kustannuksista syntyneet korvausvaateet, jotka velallisen tulee maksaa. (Laki yrityksen saneerauksesta 47/1993, 25-27 §.)

Saneerausmenettelyn alettua työnantajalla on oikeus irtisanoa työsopimus kahden kuukauden irtisanomisajalla, jos menettelyn aikana työt lakkaavat tai vähenevät tai jos henkilöstöjärjestelyt on välttämätön toimenpide konkurssin estämiseksi. Sopimus, johon liittyy suoritusvelvollisuus, esimerkiksi normaalit liiketoimintaan kuuluvat tavarantoimitukset, voidaan silti maksaa ja pitää yllä, vaikka saneerausmenettely olisikin alkanut. Niihin ei siis sovelleta maksukieltoa. Jos kyseessä on muu kuin tavanomainen sopimus, esimerkiksi velallisen toimitilojen laajentaminen, vaaditaan sopimuksen jatkamiseen tai purkamiseen selvittäjän päätös. Perintäkiellon tarkoituksena on estää ne toimenpiteet, jotka liittyvät maksamattomiin velkoihin. Tähän lue-taan esimerkiksi sopimuksen irtisanominen velan maksamattomuuden vuoksi. Sopimussuhteet voidaan menettelyn alettua kuitenkin purkaa, jos sille löytyy sopimukses-sa mainitut edellytykset. Velan maksamattomuus ei anna oikeutta purkaa sopimusta. Sopimukseen on voitu kirjata yrityssaneerausmenettelyn alkamisen aiheuttavan oi-keuden purkaa sopimus, etenkin pitkäkestoisissa sopimussuhteissa tämä on yleistä. Tässä on kuitenkin huomioitava velallisyrittäjän toimintaedellytysten jatkumisen säilyttäminen, jotta yrityksen liiketoiminnan tervehdyttämisprosessi voisi onnistua. (Härmäläinen ym. 2009, 141-143.)

5.11 Vahvistetun maksuohjelman oikeusvaikutukset

Tuomioistuimessa vahvistetun saneerausohjelman myötä saneerausmenettely päättyy ja jäljelle jää saneerausohjelman mukaisten maksujen ja muiden velvoitteiden suorittaminen. Ohjelman toteuttamisvastuu on ensisijaisesti velallisyhtiöllä. Tuomioistuinten rooli lakkaa saneerausmenettelyn päättyessä, joten se ei osallistu saneerausohjelman toteuttamiseen. Vahvistettua saneerausohjelmaa seuraa tietyt oikeusvaikutukset, jotka on lueteltu yrityssaneerauslaissa (47/1993). Vahvistetun maksuohjelman myötä saneerausvelkojen ehdot määräytyvät saneerausohjelman mukaisesti (57.1 §). Tämän lisäksi tuntemattomat velat lakkaavat ellei saneerausohjelmasta muuta johdu (57.1 §). (Härmäläinen ym. 2009, 209.)

Jos saneerausvelkaan kohdistuu ulosmittaus tai muu täytäntöönpanotoimi, raukeaa se vahvistetun maksuohjelman myötä (57.2 §). Vahvistamisen jälkeen voimaan astuu liitännäissitoumuskielto eli maksusitoumuksia tai maksusopimuksia, jotka poikkeavat maksuohjelmasta, ei ole lupa tehdä (59 §). (Härmäläinen ym. 2009, 209.) Koska saneerausohjelma määrää velallisen ja velkojen välisestä taloudellisesta asemasta, on velallisen ja velkojan väliset oheisjärjestelyt velkojaan kohdistuvine erityisettineen kiellettyjä. Velallisen suoritusvelvollisuus perustuu ainoastaan vahvistettuun maksuohjelmaan, eli kaikki sen ohittavat sitoumukset ja sopimuksen velkojen maksusta ovat mitättömiä. (Pinomaa 2009, 183.)

Saneerausohjelman aikana velallisella on varojenjakokiello omistajilleen (58 §). Jos saneerausohjelmassa on alennettu velkojen oikeutta saada suorituksia pääomalleen eli maksamatta olevan velan määrää on alennettu, ei velallisyhtiön varoja saa jakaa omistajille voittona saneerausohjelman voimassaolon aikana. Poikkeuksena varojenjakokiellosta on tilanteet, joissa maksetaan vastiketta tai muuta korvausta velalliselle yrityksen hyväksi tehtävän työn perusteella. Niiden saneerausvelkojen velkajärjestelyt, joiden oikeutta pääoman saamiseen on rajoitettu, voidaan määrätä raukeamaan, jos varojenjakokielloa rikotaan. (Pinomaa 2009, 182.)

Saneerausohjelman oikeusvaikutuksiin kuuluu myös velkojen maksuohjelman mukaisten saatavien täytäntöönpanokelpoisuus (60 §). Tällä tarkoitetaan sitä, että jos

velallinen jättää saneerausohjelman mukaisen saneerausvelan maksamatta, voidaan se panna täytäntöön ulosotossa samalla tavalla kuin suoritukseen velvoittava käräjäoikeuden tuomio. Jos saneerausohjelmaan kohdistuu samanaikaisesti oikeudenkäynti, tulee ulosottomiehen kohdella perintään tulevaa saneerausvelkaa kuten lainvoimaton tuomiota. (Pinomaa 2009, 183.) Vahvistetun saneerausohjelman myötä velalliselle syntyy tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuus valvojaa, velkojatoimikuntaa sekä tuomioistuinta kohtaan (61 §) (Härmäläinen ym. 2009, 209).

6 TUTKIMUS

6.1 Länsi-Uudenmaan ulosottovirasto

Länsi-Uudenmaan ulosottovirastoon kuuluvat Espoon päätoimipaikka sekä Lohjan ja Tammisaaren sivutoimipaikat. Espoon päätoimipaikassa on johtava kihlakunnanvouti, kaksi voutia, toimistopäällikkö, apulaistoimistopäällikkö sekä kihlakunnanulosottomiehet ja perintäsihteerit. Lohjalla ja Tammisaarella on molemmissa yksi vouti sekä kihlakunnanulosottomiehet ja perintäsihteerit. Lisäksi osastosihteereitä on viisi, kolme Espoossa ja yksi Lohjalla ja yksi Tammisaarella. Espoon toimialue käsittää Espoon ja Kauniaisten alueet, Lohjan toimialueeseen kuuluvat Lohja, Karkkila ja Vihti. Tammisaaren alueisiin kuuluvat Hanko, Inkoo, Tammisaari, Siuntio ja Kirkkonummi. (Perehdytyskansio 2014, 5-9.)

6.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on selventää sellaista ilmiötä, johon ei ole valmista teoriaa olemassa eikä sitä tunneta entuudestaan. Laadullisen tutkimuksen lopputulema ei ole yleistys jo olemassa olevasta teoriasta ja malleista kuten määrällisessä tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen ydin onkin oikeiden kysymysten esittämisessä, sillä kysymyksiä ei voi laatia ennen kuin ilmiö on tunnettu ja teoriaan tu-

tustuttu. Laadullinen tutkimus ei perustu yksityiskohtaisiin kysymyksiin, sillä ne kuuluvat enemmänkin määrälliseen tutkimukseen. (Kananen 2014, 16.)

Tutkimuksessa pyritään aina selvittämään jokin tutkimusongelma. Tutkimusongelman selvittämiseen on valittavissa erilaisia tutkimusmenetelmiä, riippuen lähestymistavasta ja ongelman luonteesta. Laadullisia tutkimusmenetelmiä ovat haastattelut (strukturoidut, ei-strukturoidut), havainnointi (tekninen, piilo-, suora, osallistava tai osallistuva havainnointi), kyselyt ja dokumentit (kirjat, tutkimukset, tilastot, muistiot). Eniten käytetty laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmä on haastattelu. Haastattelu voi olla yksilöhaastattelu tai ryhmähaastattelu. Käytetyin haastattelumuoto on teemahaastattelu, jossa kaksi ihmistä keskustelee aihe kerrallaan ennalta valittujen teemojen mukaan. (Kananen 2014, 20, 27, 64, 70.)

Teemahaastattelu edellyttää haastattelijan ja haastateltavan fyysistä läsnäoloa haastattelutilanteessa. Haastattelu rakentuu erilaisten teemojen varaan, joista haastattelun aikana keskustellaan. Haastattelun kulku määräytyy haastateltavan ehtojen mukaisesti. Haastateltava kertoo teemaan liittyviä asioita ja haastattelija voi esittää tarkentavia kysymyksiä ja pitää keskustelun käsiteltävällä aihealueella. Haastattelusta saatu aineisto tulisi käydä läpi ja analysoida mahdollisimman nopeasti, jotta voidaan tarvittaessa ottaa pian uusi haastattelu tarkentavien kysymysten avulla. (Kananen 2014, 76-77.)

Haastattelun aiheet eli teemat valikoituvat vasta sitten, kun käsiteltävästä aiheesta on saatu tarpeeksi ennakkotietoa. Valittuja teemoja aloitetaan käsittelemään ensin yleisellä tasolla, josta siirrytään hiljalleen yhä yksityiskohtaisempiin kysymyksiin. Teemahaastattelua varten ei laadita ennalta kysymyslomaketta, vaan haastattelun runkona toimii lista keskusteltavista aiheista. Keskustelun aikana nousee esiin uusia kysymyksiä, joilla haastattelua viedään eteenpäin. Haastattelijan esittämät kysymykset tulee olla mahdollisimman avoimia, jolloin haastateltava kertoo omia näkemyksiään aiheesta eikä vastaa kysymysten johdattelemana mitä haastattelija ehkä haluaisi kuulla. Avoimiin kysymyksiin ei myös voi kovinkaan helpolla vastata vain lyhyesti. Pitkästä vastauksesta puolestaan on helpompaa haastateltavan esittää jatkokysymyksiä. Tällainen kysymyksenasettelu mahdollistaa luonnollisen ja aidon vuorovaikutuksen osapuolten välillä. Haastattelukysymyksiin annettujen vastausten tulisi perustua

haastateltavan omiin kokemuksiin, ei vallitseviin yleisiin käsityksiin asiasta. Haastattelijan tulee lisäksi osata olla ottamatta kantaa annettuihin vastauksiin. (Kananen 2014, 77-79, 82, 84.)

6.3 Haastattelun toteutus

Haastattelut toteutettiin yksilohaastatteluina kasvotusten ja haastattelumuotona käytettiin teemahaastattelua. Teemojen lisäksi apuna oli tarkentavia kysymyksiä kustakin teemasta, joilla haastattelutilannetta vietiin eteenpäin. Haastattelut suoritettiin 19.1.2015 ja 23.1.2015 Länsi-Uudenmaan ulosottovirastossa. Haastateltaville annettiin teemahaastattelurunko etukäteen tutustumista varten. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten yrityssaneeraus vaikuttaa ulosoton toimintaan ja mitä ulosotossa käytännössä tapahtuu yrityssaneerauksen aikana. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esiin ne ongelmakohdat, joihin ulosoton henkilökunta törmää yrityssaneerauksen johdosta. Tutkimuksella haluttiin tuoda esiin henkilökunnan tietotaito esitetystä ilmiöstä ja tarkoituksena olikin saada kattava kuva yrityssaneerauksen vaikutuksista ulosottoon.

Haastatteluja tehtiin kaksi. Yhdessä haastateltiin kihlakunnanulosottomiestä ja toisessa toimistohenkilökuntaan kuuluvaa henkilöä. Haastateltavat valikoituivat sen mukaan, kenellä on mahdollisimman paljon tietoa käsiteltävästä aiheesta. tutkimuksella haluttiin kerätä käytännön kokemusten lisäksi haastateltavan näkemyksiä aiheesta. Haastateltavilla oli kokemusta ulosotosta useilta vuosilta, joiden aikana yrityssaneeraukseen on jouduttu törmäämään. Tutkimukseen haluttiin sen vuoksi mukaan henkilö molemmista henkilöstöryhmistä, sillä kihlakunnanulosottomiesten ja toimiston tehtävät yrityssaneerausasioissa eroavat toisistaan. Kun molemmilta kanteilta saadaan tutkimustietoa, voidaan yrityssaneerauksesta ja sen vaikutuksista ulosoton toimintaan saada kattavampi kokonaiskuva. Haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi heidän nimiään ei ole mainittu tutkimuksessa.

Haastattelussa käytettäviä teemoja olivat seuraavat:

- haastateltavan tausta

- yrityksen maksuvaikeudet
- yrityssaneerausmenettely
- yrityssaneeraus ja ulosotto
- saneerausohjelman maksuohjelma
- periminen maksuohjelman perusteella
- hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä.

Teemahaastattelun runko apukysymyksineen on työn lopussa liitteenä (liite 1). Ensimmäinen haastattelu nauhoitettiin ja saatu aineisto kirjoitettiin puhtaaksi eli litteroitiin. Toinen haastattelu kirjattiin ylös suoraan haastattelutilanteessa. Haastatteluja ei kirjoitettu puhtaaksi sanatarkasti, vaan ne avattiin teema-aiheittain ja niiden pohjalta alettiin koota tutkimustuloksia. Kun vastaukset oli analysoitu ja kirjoitettu valmiiksi, annettiin ne vielä oikoluettavaksi haastateltaville, jotta heillä olisi mahdollisuus korjata mahdollisia asiavirheitä. Haastatteluvastausten perusteella työn loppuun koottiin huoneentaulu-tyylinen ohje yrityssaneerauksen vaikutuksista ulosoton tehtäviin. Huoneentaulussa on kerrottu yrityssaneerausten vaikutuksista ulosoton toimintaan molempien henkilöstöryhmien osalta ja miten yrityssaneeraus vaikuttaa heidän työtehtäviinsä.

6.4 Vastausten analysointi

Vastaukset analysoidaan henkilöstöryhmittäin eli ensimmäiseksi käsitellään yrityssaneerauksen vaikutuksia kihlakunnanulosottomiesten työhön. Tämän jälkeen erillisessä luvussa käsitellään sen vaikutuksia toimistohenkilöstön töihin. Lopuksi molemmista henkilöstöryhmistä kootaan yhteinen huoneentaulu ulosotolle aiheutuvista toimenpiteistä yrityssaneerauksen johdosta. Haastattelujen tulokset esitetään samassa järjestyksessä kuin teemahaastattelurungossa. Ensin selvitetään haastateltavan taustat. Tämän jälkeen kysytään yritysten maksuvaikeuksista, yrityssaneerausmenettelystä ja sen vaikutuksista ulosottoon. Lisäksi kysytään saneerausohjelman maksuohjelmasta ja perimisestä maksuohjelman perusteella. Viimeisenä selvitetään haastateltavan mielipiteet hallituksen esityksestä yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä.

6.5 Yrityssaneerauksen vaikutukset kihlakunnanulosottomiesten töihin

Haastateltavan tausta: Haastateltava kihlakunnanulosottomies on toiminut ulosottomiehenä vuodesta 2008, mutta hänellä on myös vuoden kokemus ulosoton toimistoehenkilönä toimimisesta. Nykyiseen työkuvaan kuuluvat monipuoliset ulosottomiehen työt, jotka pitävät sisällään erilaisia perintätehtäviä niiden laajassa merkityksessä. Toimenkuvaan kuuluu myös häätöjen, turvaamistoimenpiteiden ja muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden hoitaminen sekä maksusuunnitelmien ja maksukieltojen valvonta. Lisäksi voidaan mainita esimerkiksi toistuvaistulon ulosmittaukset sekä asiakkaiden ohjaus ja neuvonta. Kyseisen kihlakunnanulosottomiehen, kuten yleisesti myös muiden kihlakunnanulosottomiesten, rooli yrityssaneerausasioita käsiteltäessä on hyvin vähäinen. Käräjäoikeudesta tulee tieto yrityssaneerausmenettelyn alkamisesta, jonka jälkeen odotellaan päätöstä siitä, pääseekö yritys saneeraukseen vai jäävätkö edellytykset täyttymättä syystä tai toisesta.

Yrityksen maksuvaikeudet: Haastateltavan mielestä ensimmäiset ulosotossa näkyvät merkit yrityksen taloudellisista vaikeuksista on arvonlisäverojen ja muiden verojen maksamatta jättäminen. Jos yritys ei maksa esimerkiksi kirjanpitäjälle tämän palveluista, ei kirjanpitäjä kykene tekemään töitään, jolloin esimerkiksi verottajalle ei saada ajoissa lähetettyä kausi-ilmoituksia. Tämän seurauksena verottaja laittaa arvioon perustuvat arvonlisäverot ulosottoon perintään ja oravanpyörä on valmis. Ulosotossa on huomattavissa yritysten maksuvaikeuksien lisääntyminen, erityisesti niin sanottujen yhden miehen firmojen osuus on kasvanut. Toki isompiakin yrityksiä on jonkin verran, mutta pienyrittäjät näkyvät ulosotossa enemmän. Kysyttäessä tiettyjä aloja, joissa taloudellisia vaikeuksia esiintyy ehkä enemmän kuin muissa, oli vastauksena rakennusalan yritykset, taksit ja kampaamot. Tällaisten yritysten arveltiin joutuvan helpommin taloudellisiin vaikeuksiin ehkä osittain siitä syystä, että niissä pystytään paremmin ”suunnittelemaan” yrityksen rahankäyttöä.

Kysyttäessä haastateltavalta mahdollisia syitä yritysten maksuvaikeuksiin, saatiin vastaukseksi, että osittain syynä voi olla se, että yrittäjä yrittää itse hoitaa yrityksensä kirjanpidon sekä verottajalle tehtävät ilmoitukset ja maksut, mutta hänellä ei olekaan tähän riittävää tietotaitoa. Esimerkiksi verottajan verotilijärjestelmä on äärimmäisen monimutkainen. Yrittäjä ei välttämättä osaa tulkita tai lukea verotilitietoja oikein ja

näin ollen huomata, että jokin suoritus on jäänyt väliin. Lisäksi maksuvaikeuksia aiheuttaa yleinen taloudellinen tilanne. Jos yrittäjälle ei tule tilauksia sisälle, jäävät omat laskut helposti rahan puutteessa maksamatta. Jos syytä yrityksen taloudellisiin ongelmiin ei löydy yleisestä taloudellisesta tilanteesta, on syynä monesti tietotaidon puute.

Jos yrityksellä on väliaikainen taloudellinen ongelma, käännetään monesti ulosottomiehen puoleen ja pyydetään uutta maksusuunnitelmaa veloille. Jos yrityksen taustalla on puolestaan sellainen henkilö, joka suunnitelmallisesti ajaa yritystä alas, ei ulosottoon yleensä oteta yhteyttä. Ulosottomiehen mielestä yrityksillä on mahdollisuuksia selviytyä tämänhetkisistä maksuvaikeuksista, jos yritys pystyy sopeuttamaan menot saatuihin tuloihin ja kykenee hoitamaan ulosotossa olevat verorästit pois. Lisäksi tulisi hoitaa uudet maksut ajantasaisesti suoraan verottajalle niin, ettei uusia maksuja enää päästetä rästiin ja näin ollen ulosoton perittäväksi. Maksuvaikeuksista selviytyminen ei ole mahdotonta. Helppoa se kuitenkin ei ole ja näin ollen niistä selviytyminen vaatii myös paljon töitä.

Yrityssaneerausmenettely: Haastateltava tunsi yrityssaneerausmenettelyn melko hyvin omien opintojensa kautta. Opiskellessaan hallintotieteiden maisteriksi kuului opintoihin myös yhtenä osa-alueena insolvenssioikeus sekä yrityssaneeraus- ja konkurssimenettely. Työnantaja ei juurikaan ole antanut koulutusta aiheesta, enemmänkin voisi saada. Yrityssaneerauksella ja yrityssaneerausmenettelyllä on kuitenkin niin vähäinen vaikutus ulosottoon, että on hyvin ymmärrettävää, ettei koulutusta ole ollut enempää. Kaikista velallisista yrityssaneeraus koskee vain marginaalisen pientä joukkoa. Niin kauan kuin ulosotolta ei edellytetä mitään muita toimenpiteitä kuin tähänkään asti, ei haastateltava koe tarvitsevansa aiheesta enempää tietoa. Jos yrityssaneerausmenettely tai ylipäätään velkajärjestely siirtyy enemmän ulosoton puolelle, silloin tulee tarvetta lisäkoulutukselle.

Yrityssaneeraus ja ulosotto: Yrityssaneeraus vaikuttaa ulosottoon melko vähän. Käräjäoikeus harkitsee, onko yrityksellä taloudellisia mahdollisuuksia päästä yrityssaneerausmenettelyyn. Tämän aikana voidaan kerätä varoja ulosottomiehen virkavaraintilille, mikäli niitä on kerättävissä. Yleensä rahoja ei edes saada, sillä yritykset ovat maksukyvyttömiä. Harkinta-ajan jälkeen toimitaan, kuten käräjäoikeuden pää-

töksessä sanotaan. Jos käräjäoikeuden päätöksissä ei mainita ehdottomia perintä- ja ulosmittauskieltoja, voidaan esimerkiksi elinkeinotulo ulosmitata ja ottaa varat ulosoton haltuun. Näitä varoja ei kuitenkaan saa tilittää eteenpäin velkojille, vaan niiden kanssa toimitaan, kuten käräjäoikeuden päätöksellä sanotaan. Yrityssaneerauksesta aiheutuvat käytännön toimenpiteet ulosotossa riippuvat siitä, mitä käräjäoikeuden päätöksissä sanotaan. Ulosmittaukset voidaan pysyttää voimassa eli esimerkiksi elinkeinotulon ulosmittauksella saatavat varat kerätään ulosottomiehen virkavaraintilille sillä aikaa, kun käräjäoikeus harkitsee onko yrityksellä taloudellisia edellytyksiä päästä saneeraukseen. Kerätyt varat kerätään pottiin ja tilitetään sen mukaisesti, mitä käräjäoikeuden päätöksellä sanotaan. Joskus varat tilitetään suoraan velkojille, joskus takaisin yritykselle, joka itse maksaa velkojille. Monesti kerätyistä varoista maksetaan saneerausohjelman laatijalle maksu palveluistaan.

Jos velallisyriytystä kohtaan on annettu turvaamistoimipäätös ja se on pantu vireille ennen yrityssaneerausmenettelyn alkamista, pysytetään se voimassa kunnes käräjäoikeudelta tulee päätös, onko yritys päässyt yrityssaneeraukseen vai ei. Jos yrityssaneeraus on myönnetty, puretaan turvaamistoimipäätös automaattisesti ja jos yrityssaneerausta ei myönnetty, pidetään turvaamistoimipäätös edelleen voimassa. Saneerausmenettely keskeyttää myös esimerkiksi hädön täytäntöönpanon. Tämä on vuokranantajan kannalta äärimmäisen epäreilu tilanne, sillä 6 kuukauden vuokratulot jää saamatta eikä niitä tulla todennäköisesti koskaan saamaankaan. Häädöt muodostavat siis ongelman, mutta onneksi niitä ei ole paljon. Myös osamaksutilitykset keskeytyvät aloituspäätöksen jälkeen. Niissä on samantapaisia ongelmia velkojien kannalta kuin hädöissä. Ulosottomiehiltä ei erityisemmin pyydetä lausuntoja saneeraushakemuksen johdosta. Haastateltavalta on kerran kysytty ulosoton näkemystä siitä, onko kyseessä tahallisesti tapahtuva yrityksen taloudellinen alasajo, vai onko kyseessä taloudellisen tilanteen aiheuttama aito maksukyvyttömyys. Uusista asiakkaista ei tule kyselyitä, sillä niistä on hankala sanoa, mikä niiden taloudellinen tilanne on. Käräjäoikeus voisi harkita kysytäänkö ulosotolta yritysten tilanteesta, joilla on ollut jo pitkään taloudellisia ongelmia.

Saneerausohjelman maksuohjelma: Saneerausohjelmaan kuuluvan maksuohjelman suhteen ulosotossa ei tapahdu oikeastaan mitään, sillä se on velallisen ja velkojien välinen asia. Yrityksen tulee maksaa velkojille sen mukaisesti, mitä maksuoh-

jelmassa on määrätty. Jos näin tapahtuu, ei maksuohjelma tule koskaan ulosottoon asti. Maksuohjelman raukeamisten lukumäärää on vaikea sanoa. Maksuohjelma raukeaa, jos velallinen ei maksa sen mukaisesti. Velkojat voivat tällöin harkita laittavako saatavansa ulosottoon vireille vai hakevatko yritystä konkurssiin. Monesti maksukyvytön yritys päättyy lopulta konkurssiin. Raukeamisten lukumäärää on vaikea arvioida, sillä tieto ei välttämättä tule ulosottoon asti. Haastateltavalta ei ole tultu kysymään neuvoa tai velallisen tilanteen selvittämistä maksuohjelman aikana.

Periminen maksuohjelman perusteella: Saneerausohjelman maksuohjelman perusteella periminen ulosottoteitse ei ole yleistä. Maksuohjelman täytäntöönpanokelpoisuuden tai muiden siihen liittyvien asioiden tulkinnassa ei koeta olevan ongelmia, sillä maksuohjelma on hyvin yksiselitteinen. Maksuohjelman mukaisten saatavien vanhentumisen suhteen ei myöskään koettu olevan ongelmaa. Jos maksuohjelma pyörii niin kuin sen kuuluukin, vanhenevat velat saneerausohjelman mukaisesti.

Hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä: Haastateltava ei aikaisemmin ollut tutustunut hallituksen tekemään esitykseen yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä. Hänen koki uudistuksen olevan mielenkiintoinen, jossa on puolensa ja puolensa. Velallisen kannalta ajateltuna uudistus on hyvä, jos jossakin aikamääreessä hän pääsee veloistaan eikä menetä elinkeinotuloaan prosessin aikana. Tässä on kuitenkin olemassa vaara, että tätä käytetään väärin. Yrittäjä voi esimerkiksi jättää röyhkeästi kaikki julkisoikeudelliset velvoitteensa (esimerkiksi verot) maksamatta ja tämän jälkeen hakeutua velkajärjestelyyn, jossa huomioidaan myös elinkeinotoiminnasta aiheutuneet velat. Velkajärjestelyn ansiosta yrittäjä pääsisi eroon verovelvoistaan melko kivuttomasti. Yksityishenkilön velkajärjestely ja sen maksuohjelma ovat tiukat, tiukemmat kuin ulosoton kautta maksettava osuus olisi. Jos taloudellisiin ongelmiin on jouduttu aidosti, ei tahallisesti, ja julkisoikeudellisista maksuista on yritetty vastata, olisi uudistus upea asia yrittäjän kannalta. Uudistus antaisi kuitenkin mahdollisuuden väärinkäytöksille, joten jos ne pystyttäisiin valvonnalla tai muuten blokkamaan pois, olisi uudistus hyvä asia.

6.6 Yrityssaneerauksen vaikutukset toimistohenkilöstön töihin

Haastateltavan tausta: Haastateltavan toimistohenkilön työkokemus ulosotosta on noin 40 vuotta. Hänen tehtäväkuvansa on muuttunut vuosien varrella, mutta aikaisempaa kokemusta on monipuolisista toimiston töistä kuten kirjaamisesta, estetiikasta ja kirjanpidosta. Vuodesta 2010 lähtien hän on toiminut osastosihteerinä ja hänen toimenkuvaansa kuuluu osaston toiminnan ohjaaminen ja valvominen. Hän vastaa omalta osaltaan myös henkilöstöasioista ja toimii oman osastonsa arkistovastavana. Haastateltavalla on laaja kokemus ja tietotaito ulosoton toimistupuolen töistä. Hänen roolinsa liittyen yrityssaneerausasioihin on lähinnä se, että häneltä tullaan varmistamaan asioita, jos rutiinihommat aiheeseen liittyen ei onnistu. Hän ei siis varsinaisesti itse käsittele yrityssaneerausasioita, vaan toimii tarvittaessa neuvonantajana.

Yrityksen maksuvaikeudet: Toimiston puolella ei yritysten maksuvaikeudet tule juurikaan ilmi. Iso osa ulosottoon tulevista asioista tulee sähköisesti eikä niitä huomata. Kirjatessa asioita manuaalisesti ei tällaisiin asioihin tavallisesti kiinnitetä edes huomiota. On enemmän kihlakunnanulosottomiehen asia tietää näistä asioista ja seurata tilannetta. Toimiston puolella yritysten maksuvaikeudet on kuitenkin nähtävissä palkkaturvapäätösten myötä, joita tulee ajoittain toimistoon kirjattavaksi. Yritys ei siis kykene maksamaan palkkoja työntekijöilleen, jolloin työntekijän on mahdollista hakea saatavistaan palkkaturvapäätös. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten eli ELY-keskusten palkkaturvajärjestelmän tehtävänä on turvata työntekijän työsuhteesta syntyvien saatavien maksaminen työnantajan ollessa maksukyvytön (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen [www-sivut 2015](http://www.sivut2015)).

Toimiston puolella yritysten maksuvaikeuksien lisääntyminen on huomattu siinä, että yrityssaneerauksen aloituspäätöksiä on tullut tavallista enemmän. Viimeisen kuukauden aikana (joulukuu 2014 – tammikuu 2015 vaihteessa) on aloituspäätöksiä kirjattu ulosoton tietojärjestelmään ainakin kolme kappaletta, joka on siis normaalia enemmän. Tavallisesti vuodessa ei tule kovinkaan paljon tätä enempää aloituspäätöksiä. Myös konkurssi-ilmoituksia tulee paljon. Toimistossa ei ole havaittavissa erityisesti tiettyjä toimialoja, joilla olisi enemmän maksuvaikeuksia kuin muilla toimialoilla. Toki yksityisistä elinkeinonharjoittajista on havaittu maksuvaikeuksia muun muassa

kuljetus-, huolto- ja ravintola-aloilla. Monesti yrityksen nimi ei kuitenkaan kerro sen toimialasta, joten tarkemman tiedon eri toimialojen taloudellisesta tilanteesta saa kihlakunnanulosottomieheltä.

Toimiston puolella on hankala arvioida, mikä on johtanut yritysten maksuvaikeuksiin. Verot ja muut maksut saattavat jäädä maksamatta kun keskitytään vain substanssin tekemiseen, ei niinkään paperipuolen hoitamiseen. Lisäksi yleinen taloudellinen tilanne ja lama syövät yritysten maksukykyä. Toimistosta ei pyydetä uusia maksusuunnitelmia yritysten maksuvaikeuksista johtuen. Tällaiset pyynnöt esitetään kihlakunnanulosottomiehille. Yrityksillä on kuitenkin maksukyvyttömyyden aikana konkurssiuhka olemassa, joten toiminnan rahoittamista ja velvoitteiden hoitamista pyritään edistämään erilaisilla järjestelyillä niin paljon kuin mahdollista. Kysyttäessä mahdollisuuksista, joilla yritykset voisivat selviytyä maksuvaikeuksistaan, ei osattu sanoa.

Yrityssaneerausmenettely: Yrityssaneerausmenettely on haastateltavalle tuttu, mutta usein asioita joudutaan tarkastamaan ohjeista. Keskellä yötä jos asiaa kysyttäisiin, niin vastaus ei välttämättä tulisi heti mieleen. Yrityssaneerausmenettelyn vaiheet kokonaisuudessaan ei ole kovin hyvin tiedossa. Kun saneerausohjelma vahvistetaan, ei sen jälkeisistä tapahtumista ole juurikaan tietoa. Aina ei ulosottoon edes tule vahvistettua saneerausohjelmaa. Yrityssaneerausmenettelyn alkamisesta tulee ilmoitus ulosottoon, samoin peruutusilmoituksista tulee ilmoitus. Yrityssaneerausmenettely päättyy kun ohjelma vahvistetaan ja ulosotossa toimitaan sen mukaan mitä ohjeissa ja käräjäoikeuden päätöksessä sanotaan.

Työnantaja on tarjonnut jonkin verran koulutusta aiheesta. Toimistohenkilöstön peruskurssin tiimoilla on asiaa käsitelty. Haastateltavan käymästä kurssista on kuitenkin jo aikaa, sillä hän on käynyt työnantajan tarjoamalla kurssilla 1990-luvulla. Hänellä on kuitenkin ohjekansio, johon on vuosien varrella kerätty materiaalia muilta kurssin myöhemmin suorittaneilta. Myös aiheeseen liittyvä laki on kansiossa liitteenä. Haastateltava on tutustunut aiheeseen itse lain ja ulosoton valtakunnallisen koulutusmateriaalin kautta sekä peruskurssin materiaalin kautta, mutta muuten ei yritysaneeraukseen liittyvään kirjallisuuteen ole itsenäisesti tutustuttu. Haastateltava kokee, ettei tarvitse enempää tietoa aiheesta, sillä yrityssaneerausasioita tulee ulosot-

toon niin vähän ja kansioon on kerätty aiheeseen liittyvää materiaalia ja tietoa. Jos yrityssaneerausasioissa on kuitenkin jotain epäselvyyttä esimerkiksi lain tulkinnassa, kysytään neuvoa kihlakunnanvoudilta.

Yrityssaneeraus ja ulosotto: Yrityssaneerausmenettelyn alkaminen aiheuttaa toimenpiteitä myös toimistohenkilöstön puolella. Kun yrityssaneerausmenettely alkaa, tulee siitä ulosottoon ilmoitus, jonka perusteella toimisto merkitsee ulosoton tietojärjestelmään merkinnän velallisen tietoihin yrityssaneerausmenettelyn alkamisesta. Harvemmin tullaan haastateltavalta kysymään neuvoa tämän suhteen, mutta jos jostain erityistä ilmenee tai kaivataan varmistusta tehtäville toimenpiteille, tulee kääntyä hänen puoleensa. Velallisen tietoihin viedään velkajärjestelymerkintä, vaikka kyseessä onkin yrityssaneeraus. Ulosoton tietojärjestelmässä ei ole erikseen yrityssaneerausmerkintää, joten ne viedään aina velkajärjestelymerkinnän alle. Järjestelmään vietävistä tiedoista käy kuitenkin ilmi, että kyseessä on yrityssaneerausmenettelyn alkaminen. Myös yrityssaneerausohjelman vahvistamisesta viedään tieto, jos se tulee ulosottoon asti sekä tietysti peruutuksista.

Yrityssaneerauksen alkamisen johdosta ulosoton tietojärjestelmään viedään toimiston toimesta erilaisia käsittelykieltoja, joiden tarkoituksena on estää määrätyt toimenpiteet. Jos käräjäoikeus antaa väliaikaisia kieltoja, esimerkiksi elinkeinotulon ulosmittauskiellon, tulee ne viedä myös tietojärjestelmään. Kun ulosoton tietojärjestelmään viedään tarvittavat kiellot, ei toimiston juurikaan tarvitse tuntea lakia kieltojen takana, sillä tietojärjestelmä tietää, mitä toimenpiteitä mikäkin kiello aiheuttaa, jolloin niistä seuraa aina oikeat toimenpiteet. Tietojärjestelmä esimerkiksi estää rahojen tilityksen edelleen, jolloin rahoja ei vahingossa pääse tilittymään väärin. Yrityssaneerausmenettelyn alkamisesta aiheutuneista käytännön toimenpiteistä liittyen esimerkiksi häätöihin ja osamaksutilityksiin, ei toimistolla ole erityisemmin tietoa. Kun aloituspäätös tulee, ulosottoon, viedään paperit kihlakunnanulosottomiehelle tiedoksi, jotta he voivat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Jos heillä on esimerkiksi häätö kesken, he tietävät miten asian kanssa edetään. Häätöä ei saa laittaa täytäntöön, mutta tämä koskee enemmän kihlakunnanulosottomiehen töitä. Toimiston puolella luoteetaan, että ulosottomiehet tietävät miten asioiden kanssa tulee toimia. Epäselvissä tai muuten hankalissa tapauksissa kysytään neuvoa kihlakunnanvoudilta.

Kysyttäessä haastateltavalta, onko yrityssaneerausten ja ulosoton välillä joitain tiettyjä ongelmakohtia, nousi esiin muutama huomio. Ulosoton puolella ei aina tiedetä, kenen tulee ilmoittaa yrityssaneerausmenettelyn alkamisesta ulosotolle. Aina ei ole saatu ilmoitusta, että yrityssaneerausmenettely on aloitettu, jolloin jossain vaiheessa on velallinen itse ilmoittanut siitä. Tämän jälkeen on alettu tarkemmin tutkia E-portista eli YTJ-järjestelmästä yrityksen senhetkistä tilaa, sillä sinne on kirjattu tieto mahdollisesta yrityssaneeraus- tai konkurssimenettelyn alkamisesta. Ongelmia saattaa esiintyä myös niissä tapauksissa, kun ulosotossa on rahaa, jonka velallinen on maksanut esimerkiksi kehotuksella. Näin ollen rahat voivat jäädä ulosottoon roikkumaan, kun joissain tapauksissa rahaa ei ole haluttu palautettavan velalliselle takaisin. Ongelmia ilmenee myös silloin, kun yritys haetaankin konkurssiin yrityssaneerausmenettelyn aikana. Konkurssipäätöksen tekeminen saattaa kestää kauan ja rahat odottavat edelleen ulosotossa tietoa siitä, milloin ne voidaan tilittää. Aina ei konkurssista tule ilmoitusta ulosottoon, jolloin ei tiedetä ajantasaisesti, että yrityssaneerausmenettely onkin lakannut konkurssin takia. Kysyttäessä sitä, onko toimiston henkilökunnalta pyydetty lausuntoja saneeraushakemuksen johdosta, oli vastaus ei koskaan. Yrityssaneerauksesta ei tule paperilla pyydettyjä lausuntopyyntöjä kuten velkajärjestelyissä. Jos jotain kyselyjä tulee, tulevat ne varmasti puhelimitse. Jonkin verran on saattanut tulla kyselyitä kihlakunnanulosottomiehille esimerkiksi ELY-keskuksilta siitä, kohdistuuko yrityksen toimintaan joitain ulosmittaustoimenpiteitä.

Saneerausohjelman maksuohjelma: Saneerausohjelmaan kuuluvan maksuohjelman johdosta ei ulosotossa tapahdu toimiston puolella oikeastaan mitään, sillä maksuohjelmat eivät tule ulosottoon asti. Maksuohjelman vahvistamispäätös tulee yleensä ulosottoon tiedoksi, mutta maksuohjelmaa siihen ei ole liitetty. Valvojan tehtävänä on valvoa, että maksut tulee suoritetuksi ajallaan, ulosotolla ei ole tässä mitään tehtävissä. Maksuohjelman raukeamisia on ollut todella vähän, vain muutamia vuodessa, mutta vuodenvaihteen 2014-2015 tienoilla on raukeamisia tullut jo muutama, joten ne ovat lisääntymään päin. Kun tieto maksuohjelman raukeamisesta tulee, viedään siitä tieto koneelle. Kun velalliselle tulee uusia asioita ulosottoon, ei niiden kohdalla tarvitse enää katsoa, kuuluvatko ne maksuohjelmaan vai ei. Uusien velkojen kohdalla tulee muutenkin aina tarkistaa, kuuluvatko ne voimassa olevaan maksuohjelmaan vai eivät, sillä olemassa on vaara, että sama velka peritään kahdesti, jos se epähuomiossa kirjattaisiin ulosoton tietojärjestelmään ja olisi samaan aikaan myös huomioitu yri-

tyssaneerauksen maksuohjelmassa. Haastateltava ei muista, että olisi kohdannut uransa aikana yksittäisen yrityssaneeraukseen kuuluvan velkajärjestelyn raukeamiseen, vaan kyseessä on aina ollut koko ohjelman raukeaminen. Maksuohjelman laatimiseen liittyen ulosoton toimistohenkilökuntaa ei ole pyydetty selvittämään velallisen tilannetta, vaan tällaiset kysymykset esitetään tarvittaessa kihlakunnanulosottomiehille.

Periminen maksuohjelman perusteella: Periminen maksuohjelman perusteella ulosottoteitse ei ole ollenkaan yleistä, joten näin ollen ongelmia täytäntöönpanokelpoisuuden, maksuohjelman mukaisten saatavien vanhentumisen tai muidenkaan asioiden kanssa ei ole. Näihin liittyvät asiat on yleensä päätetty käräjäoikeuden päätöksellä, joten niitä ei tarvitse lähteä itse tulkitsemaan.

Hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä: Haastateltava ei ollut aikaisemmin tutustunut hallituksen antamaan esitykseen yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä. Hänen mielestään uudistus on hyvä niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat oikeasti ja oikeista syistä. Hän kiinnitti kuitenkin huomiota mahdollisiin väärinkäytöksiin, joiden riski on olemassa kyseisen uudistuksen myötä. Tällaista varten tulisi järjestää valvonta, jolla väärinkäyttäjät saataisiin jätettyä velkajärjestelyn ulkopuolelle. Valvonta kuitenkin maksaa, joten se järjestäminen saattaa muodostua ongelmaksi. Lisäksi tulisi huomioida, kuka arvioi ja valvoo onko yksityisellä elinkeinonharjoittajalla edellytykset olemassa velkajärjestelyyn pääsemiseksi. Tällaiseen järjestelyyn hakeutuminen saattaa olla seurausta keinotekoisesta järjestelystä, jolla yritetään vain saada lisää aikaa. Joillekin yrittäjille tämä saattaisi kuitenkin olla ainoa mahdollisuus saada vanhat velat maksettua, jonka seurauksena he pystyvät jatkamaan elinkeinon harjoittamista ja näin ollen turvaamaan oman toimeentulonsa.

6.7 Yhteenveto yrityssaneerauksen vaikutuksista ulosoton toimintaan

Seuraavana yhteenveto yrityssaneerauksen vaikutuksista ulosoton toimintaan:

- mahdollisten väliaikaisten kieltojen vieminen ulosoton tietojärjestelmään (toimisto)
- saneerausmenettelyn alkamispäätöksen tietojen vienti ulosoton tietojärjestelmään (toimisto)
- päätöksen antaminen kihlakunnanulosottomiehelle toimenpiteitä varten (toimisto)
- saneerausvelkoihin liittyvien toimenpiteiden keskeyttäminen, jotka käyvät ilmi käräjäoikeuden päätökseltä (kihlakunnanulosottomies)
- häätöjen, osamaksutilitysten ja turvaamistoimenpiteiden keskeytyminen (kihlakunnanulosottomies)
- vahvistamis- tai lakkaamispäätöksen tietojen vieminen tietojärjestelmään (toimisto)
- ulosottoon kertyneiden varojen tilitys (oltava yhteydessä selvittäjään) (kihlakunnanulosottomies)
- saneerausohjelman lainvoimaisen vahvistamisen jälkeen saneerausvelkoihin perustuvat ulosmittaukset raukeavat -> tehtävä esimerkiksi peruutusilmoitus kiinteistön ulosmittauksesta (kihlakunnanulosottomies)
- ulosottoasiat palautetaan esteellä kun saneerausohjelma vahvistetaan (kihlakunnanulosottomies)
- maksuohjelman vahvistamispäätös pannaan normaalisti täytäntöön, jos ohjelman mukainen suoritus on laiminlyöty (kihlakunnanulosottomies)

Oikeusvaikutusten voimassaolo:

- kunnes hakemus hylätään
- saneerausohjelma vahvistetaan
- päätös menettelyn aloittamisesta lainvoimaisesti kumotaan tai tuomioistuinn määrää
- velallinen asetetaan konkurssiin
- velallinen asetetaan selvitystilaan.

Jos saneerausmenettely lakkaa ilman, että saneerausohjelmaa vahvistetaan, lakkaavat myös oikeusvaikutukset, jolloin täytäntöönpanoa voidaan jatkaa normaalisti, jollei kyseessä ole konkurssi.

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä yrityssaneeraukseen ja sen vaikutukseen ulosoton toimintaan. Päätaavoitteena oli saada aikaan kattava esitys siitä, mitä käytännön toimenpiteitä yrityssaneerauksen alkaminen ulosotossa aiheuttaa. Ulosoton kannalta asiaa pohdittiin sekä kihlakunnanulosottomiesten että toimistohenkilöstön näkökulmasta, sillä näiden henkilöstöryhmien työt eroavat monessa suhteessa toisistaan. Tavoitteena oli avata mahdollisimman kattavasti koko yrityssaneerausprosessia ja ulosoton toimintaa. Kolmas teoreettisen viitekehyksen osa-alueista nivoo nämä molemmat yhteen siltä osin, miten yrityssaneeraus ja ulosotto liittyvät toisiinsa ja mitä toimenpiteitä niistä aiheutuu. Työssä huomioitiin erityisesti yritysvelalliset ulosotossa, sillä yrityssaneeraus kohdistuu vain niihin jättäen luonnolliset henkilöt kokonaan pois laskuista.

Opinnäytetyön tutkimusosiossa päädyttiin haastattelemaan yhtä Länsi-Uudenmaan ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiestä ja yhtä toimistohenkilöstöön kuuluvaa henkilöä niistä toimenpiteistä, joita yrityssaneeraus aiheuttaa ulosotossa. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen voi suorittaa useammalla eri tavalla, mutta tämän työn yhteydessä katsottiin parhaimmaksi valita teemahaastattelu, jossa ei ole ennalta laadittua kyselylomaketta, vaan haastattelu etenee ennakolta valittujen teemojen mukaisesti. Teemoja olivat haastateltavan tausta, yrityksen maksuvaikkeudet, yrityssaneerausmenettely, yrityssaneeraus ja ulosotto, saneerausohjelman maksuohjelma, periminen maksuohjelman perusteella sekä hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä. Näihin teemoihin liittyen laadittiin muutama avustava kysymys, jolla haastattelua voitiin johdattaa eteenpäin.

Tutkimustulokset kerättiin eri tavoin. Toinen haastattelu nauhoitettiin, jonka jälkeen vastaukset litteroitiin ja kirjoitettiin sopivaan muotoon. Toinen haastattelu kirjattiin ylös haastatteluhetkellä haastateltavan pyynnöstä. Myös nämä vastaukset muokattiin työhön sopiviksi. Tutkimusjoukkona olisi siis vain kaksi henkilöä, jotka edustivat molempia henkilöstöryhmiä. Kattavamman tuloksen olisi voinut saada haastattele-malla useampaa henkilöä molemmista henkilöstöryhmistä. Näin ollen vastauksiin olisi voitu saada enemmän moniulotteisuutta ja erilaisiin kokemuksiin perustuvaa tietoa. Yrityssaneerausasiat eivät kuulu ulosoton päivittäiseen toimintaan siitä syystä, ettei niitä tule kovinkaan montaa vuodessa. Tästä syystä laajemman tutkimuksen suorittaminen olisi voinut johtaa kattavampaan lopputulokseen.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että yrityssaneerauksesta tiedetään sen verran, että omista töistä selvittiin. Ohjeita joudutaan lukemaan aika ajoin, sillä yrityssaneerausasioita tulee niin vähän, etteivät ne kuulu päivittäisiin rutiinitöihin. Yrityssaneerauksen osu-essa kohdalle, pystyttiin ohjeita hieman soveltamaan kulloisenkin tilanteen mukaan lain sallimissa rajoissa. Tutkimus osoitti, ettei aiheesta tarvita enempää työnantajan tarjoamaa koulutusta, sillä yrityssaneeraukset muodostavat marginaalisen pienen osan ulosoton töistä.

Työn tarkoituksena oli siis luoda syväluotaava kuvaus yrityssaneerauksen vaikutuk-sista ulosoton toimintaan. Haastatteluiden perusteella laadittiin ohjelistaus niistä toi-mista, joita yrityssaneeraus aiheuttaa ulosotossa. Listassa oli viety aikajärjestyksessä mitä tulee tehdä ja kummalle henkilöstöryhmälle kyseinen toimi kuuluu. Listaa seu-raamalla saadaan kaikki tarvittavat toimenpiteet tehtyä ja yrityssaneerausasiat käsi-teltyä. Yrityssaneerausasioiden osuus ulosoton muista asiämääristä on hyvin pieni ja tästä syystä aiheeseen ei monesti ole perehdytty syvällisesti. Työn onkin tarkoitus johdattaa ulosoton henkilökunta perusasioiden äärelle, joita yrityssaneeraus tuo tul-lessaan.

Opinnäytetyöprosessi oli antoisa ja aiheeseen tutustuminen pintaa syvemmmälle oli aiheellista yritysten taloudellisten ongelmien vuoksi. Nämä ongelmat saattavat mo-nesti johtaa yrityssaneeraukseen, jolla on vaikutuksia myös ulosoton toimintaan. Oh-jeita oli hyvä päivittää ja palauttaa mieleen, mikä on marssijärjestys yrityssaneeraus-asioita käsiteltäessä. Opinnäytetyön takana oli suuntautuminen yritys juridiikkaan ja

näin ollen työn punaisena lankana olikin lainsäädäntö käsiteltävien aihekokonaisuuksien takana. Tutkimuksen lopputuloksena laaditun ohjelistan avulla esimerkiksi uudet ulosoton virkamiehet saadaan nopeasti aiheeseen kiinni ja vanhemmille virkamiehille se voi toimia muistin virkistysenä.

LÄHTEET

Asetus yrityksen saneerauksesta. 1993. A 25.1.1993/55.

Bräysy, P. 2013. Perintä käytännössä. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari/Helsingin Kamari Oy.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut. 2015. Viitattu 26.1.2015. <http://www.ely-keskus.fi>

Harmaan talouden www-sivut. 2014. Harmaan talouden selvitysyksikkö. Viitattu 23.12.2014. <http://www.vero.fi>.

HE 83/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 15.1.2015. <http://www.finlex.fi>.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2001. Kirjoitetaan juridiikkaa. Saarijärvi: Talentum Media Oy.

Härmäläinen, I., Malinen, J., Pirinen, J., Raitala, S., Sorri, S. & Strang, L. 2009. Yrityssaneerauksen käsikirja. Helsinki: Edita.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy.

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2012. Juridiikan perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

KKO 1997:89. Yrityssaneeraus.

KKO 2001:18. Konkurssi - konkurssin edellytykset - yrityssaneeraus.

KKO 2003:31. Yrityssaneeraus - saneerausohjelma.

KKO 2005:110. Yrityssaneeraus.

KKO 2005:111. Verorikkomus - yrityssaneeraus - vahingonkorvaus.

Koulu, R. 2007. Uudistettu yrityssaneeraus. Helsinki: WSOY pro.

Koulu, R., Havansi, E. & Niemi-Kiesiläinen J. 2002. Insolvenssioikeus. Helsinki: WSOY Lakitieto.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010a. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Yliopistopaino.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010b. Maksukyvyttömyys: yritys velkojana ja velallisena. Helsinki: Edita Prima Oy.

- Koulu, R. & Lindfors H. 2013. Velkavastuun toteuttaminen luottoyhteiskunnassa. helsinki: Unigrafia Oy.
- Laakso, T., Laitinen, E. K., & Vento H. 2010. Uhkaava maksukyvyttömyys ja onnistunut yrityssaneeraus. Helsinki: Talentum.
- Lindström, J. 2011. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 3. uud. p. Helsinki: Talentum.
- Linna, T. 2008. Ulosottokaaren pääkohdat. Helsinki: Talentum.
- Linna, T. & Leppänen, T. 2014. Ulosotto-oikeus I: Ulosottomenettely. 2. uud. p. Helsinki: Talentum.
- Länsi-Uudenmaan ulosottovirasto. 2014. Perehdytyskansio. Viitattu 23.12.2014.
- Oikeusministeriön www-sivut. 2014. Viitattu 25.12.2014. <http://www.oikeusministerio.fi>.
- Pinomaa, P. 2009. Saneerauskäytäntö. 2. uud. p. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Rikalainen, E. & Uitto, T. 2008. Pakkokeinot ja saatavien perintä. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Saarnilehto, A. 2004. Vanhentumislaki: pääpiirteet, laki, he ja oikeuskäytäntö. Helsinki: WSOY Lakitieto.
- Savolainen, M. 2013. Suomen asianajajaliitto: Velkajärjestely. Viitattu 18.10.2014. <http://www.asianajajaliitto.fi>.
- Suojanen, K., Lakari, T., Savolainen, M. & Sirainen, A. 2011. Yritysoikeus ja yritystoiminnan muutostilanteiden juridiikka. 6. uud. p. Helsinki: KS-Kustannus Oy.
- Suojanen, K., Savolainen, M. & Sirainen, A. 2006. Opi yhtiöoikeutta lisää. Helsinki: KS-Kustannus Oy.
- Suomen yrittäjien www-sivut. 2014. Viitattu 15.12.2014. <http://www.yrittajat.fi>.
- Tilastokeskuksen www-sivut. 2014. Viitattu 18.10.2014. <http://www.tilastokeskus.fi>.
- Timonen, P. 2001. KKO:n ratkaisut kommentein I. Helsinki: Talentum.
- Timonen, P. 2006. KKO:n ratkaisut kommentein II. Helsinki: Talentum.
- Töyrylä, H. 2007. Ulosottokaari: laki ja yksityiskohtaiset perustelut. Helsinki: WSOYpro.
- Ulosoton www-sivut. 2014. Viitattu 17.12.2014. <http://www.oikeus.fi>.
- Valtioneuvoston kanslian www-sivut. 2014. Viitattu 9.12.20014. <http://www.findikaattori.fi>.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän www-sivut. 2014. Viitattu 11.12.2014.
<http://www.ytj.fi>.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Haastateltavan tausta

- Ulosoton työkokemus ja nykyinen työnkuva?
- Mikä on roolisi yrityssaneerausasioita käsiteltäessä?

Yrityksen maksuvaikeudet

- Millaisia ovat mielestäsi ensimmäiset merkit yrityksen taloudellisista vaikeuksista?
- Oletko huomannut yritysten maksuvaikeuksien lisääntyneen viime aikoina?
- Onko havaittavissa tietyn alan yrityksiä, joilla on enemmän taloudellisia vaikeuksia kuin muilla?
- Mikä mielestäsi on yritysten maksuvaikeuksien takana?
- Haluavatko yritykset paljon uusia maksusuunnitelmia maksuvaikeuksista johtuen?
- Millaisia mahdollisuuksia mielestäsi yrityksillä on selvittää tämänhetkisistä maksuvaikeuksistaan?

Yrityssaneerausmenettely

- Kuinka hyvin tunnet yrityssaneerausmenettelyn kokonaisuudessaan?
- Onko työnantaja tarjonnut koulutusta aiheesta?
- Oletko itse perehtynyt aiheeseen liittyvään lakiin tai muuhun kirjallisuuteen?
- Tarvitsisitko enemmän tietoa aiheesta?

Yrityssaneeraus ja ulosotto

- Miten yrityssaneeraus vaikuttaa ulosottoon?
- Millaisia ovat yrityssaneeruksesta johtuvat käytännön toimenpiteet? Häädöt, osamaksutilitykset ym.
- Onko tiettyjä ongelmakohtia yrityssaneerausmenettelyn ja ulosoton välillä?
- Onko ulosottomiehiltä pyydetty lausuntoja saneeraushakemuksen johdosta?

Saneerausohjelman maksuohjelma

- Mitä ulosotossa tapahtuu saneerausohjelmaan sisältyvän maksuohjelman aikana?
- Onko paljon maksuohjelman raukeamisia tai yksittäisen velkajärjestelyn raukeamisia?
- Onko ulosotolta pyydetty neuvoa tai velallisen tilanteen selvittämistä?

Periminen maksuohjelman perusteella

- Onko yleistä?
- Onko ongelmia täytäntöönpanokelpoisuuden tai muiden asioiden tulkinnassa?
- Ongelmia maksuohjelman mukaisten saatavien vanhentumisen tulkinnan kanssa?

Hallituksen esitys yksityisen elinkeinonharjoittajan velkajärjestelystä

- Oletko tutustunut?
- Mitä mieltä olet asiasta? Ulosoton näkökulma?

Tuleeko mieleen muuta ulosoton kannalta olennaista, joka ei ole tullut esille?